

**UCHWAŁA NR XVIII/95/2025
RADY GMINY WILCZYCE**

z dnia 25 listopada 2025 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wilczyce do 2030 r.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2025r. poz. 1153) w związku z art. 14 ust. 1 i art. 19 ustawy z dnia 9 października 2015r. o rewitalizacji (tj. Dz.U. z 2024 r. 278) Rada Gminy Wilczyce uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wilczyce do 2030r.” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

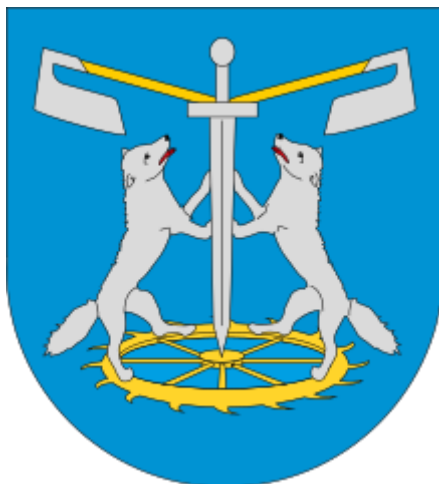
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wilczyce.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Jan Roźmiej

PROJEKT

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wilczyce do 2030r.

REWITALIZACJA

Wrzesień 2025r.

Spis treści

Wprowadzenie	3
1. Zasady prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji	10
1.1 Logika prac nad programem.....	10
1.2. Ocena dotychczasowych efektów procesu rewitalizacji	13
1.3. Partycypacyjny model tworzenia Programu.....	14
1.3.1. Konsultacje i dialog: zaangażowanie społeczności lokalnej	14
1.3.2. Partycypacja społeczna w trakcie realizacji GPR	17
2. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi gminy	19
3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji	25
3.1. Ogólna charakterystyka obszaru rewitalizacji	25
3.2. Diagnoza zjawisk społecznych	25
3.3. Diagnoza zjawisk gospodarczych.....	30
3.4 Diagnoza zjawisk środowiskowych.....	33
3.5. Diagnoza zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych	41
3.6 Diagnoza zjawisk technicznych.....	45
3.7. Podsumowanie diagnozy: problemy, potrzeby i potencjały	46
4. Opis wizji stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu działań w zakresie rewitalizacji.....	50
5. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk.....	51
6. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	53
6.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	53
6.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	69
7. Opis podejścia zintegrowanego.....	72
8. Szacunkowy budżet Programu	77
9. Zintegrowane działania kluczem do sukcesu	80
9.1. Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji.....	80
9.2. Partnerstwo dla Rewitalizacji: współpraca ze społecznością i biznesem	82
9.3. Zarządzanie GPR: koszty i efektywność.....	83
9.4. Harmonogram wdrażania GPR	84
10. Ocena i monitorowania Programu	86
10.1. Monitorowanie postępów realizacji programu.....	86
10.2. Ocena aktualności i postępów Programu Rewitalizacji	89
11. Wpływ Programu na lokalne regulacje.....	90
Spis tabel	91
Spis map	91

Wprowadzenie

„Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Wilczyce do 2030 r.” (GPR) to dokument stworzony zgodnie z Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 278 z późn. zm.). Zgodnie z art. 2 ust. 1 tej ustawy, **rewitalizacja** to kompleksowy proces wyprowadzania zdegradowanych obszarów z kryzysu. Obejmuje on zintegrowane działania na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i gospodarki. Proces ten jest skoncentrowany terytorialnie i realizowany przez wszystkich interesariuszy rewitalizacji, opierając się na gminnym programie rewitalizacji.

Społeczny wymiar rewitalizacji i skoncentrowane działania

Rewitalizacja ma przede wszystkim **charakter społeczny**. Jej nadrzędnym celem jest **poprawa jakości życia i aktywna pomoc** mieszkańcom tych części gminy Wilczyce, które znajdują się w trudnym położeniu. W odróżnieniu od innych dokumentów strategicznych, GPR koncentruje swoje postanowienia na **wybranych fragmentach gminy (obszarze rewitalizacji)**. Dzięki temu możliwe jest **maksymalnie efektywne wykorzystanie zasobów i środków finansowych** w celu poprawy sytuacji na konkretnym obszarze objętym programem.

Gminny Program Rewitalizacji: kierunki, cele i zarządzanie

Gminny Program Rewitalizacji to kluczowy, **ramowy dokument** integrujący przedsięwzięcia z zakresu **społecznego, gospodarczego, środowiskowego, funkcjonalno-przestrzennego i technicznego**. Jego opracowanie poprzedziła szczegółowa diagnoza, która wyznaczyła obszary zdegradowane i rewitalizacji, uwzględniając ich problemy, potrzeby oraz potencjał rozwojowy. GPR przyjmuje podejście zintegrowane, definiuje listę konkretnych projektów rewitalizacyjnych i określa sposób zarządzania całym procesem.

Rewitalizacja z udziałem interesariuszy

W trakcie prac nad GPR położono szczególny nacisk na szerokie zaangażowanie interesariuszy procesu rewitalizacji. Zgodnie z ustawą, **rewitalizacja to proces realizowany dla mieszkańców i wspólnie z nimi**. Interesariuszami są wszystkie osoby i podmioty zainteresowane współtworzeniem i realizacją zadań na obszarze rewitalizacji. Na każdym etapie prac nad GPR zapewniono zaangażowanie partnerów społeczno-gospodarczych, przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji.

Kompleksowa analiza i kontynuacja działań

Opinie i propozycje zgłaszane przez interesariuszy były zestawiane z obiektywnymi miernikami sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji. Połączenie metod ilościowych i jakościowych w pozyskiwaniu i analizie danych gwarantuje, że interwencja rewitalizacyjna będzie prowadzona na właściwym obszarze i przy użyciu narzędzi adekwatnych do zidentyfikowanych potrzeb, wyzwań, barier, deficytów i potencjałów.

W poprzednich latach realizowano „Program Rewitalizacji Gminy Wilczyce na lata 2016-2023” przyjęty uchwałą nr Uchwała Nr XXIII/153/2017 Rady Gminy Wilczyce z dnia 21 marca 2017, a także liczne działania zgodne z ustawą o rewitalizacji, takie jak:

- aktywizacja i integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- wsparcie dla seniorów,
- poprawa infrastruktury społecznej,
- modernizacja i zagospodarowanie przestrzeni publicznych.

Wizja, która przyświecała poprzedniemu programowi rewitalizacji, zakładała rozwój obszaru gminy Wilczyce zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Cel rewitalizacji: Przywrócenie ładu przestrzennego, poprawa warunków życia mieszkańców oraz ożywienie społeczno-gospodarcze obszarów kryzysowych na terenie Gminy Wilczyce.

W dokumencie określono następujące cele rewitalizacji:

1. SPOŁECZNY Redukcja patologii społecznych i zjawiska wykluczenia społecznego na terenach kryzysowych.
2. GOSPODARCZY Zwiększenie rozwoju gospodarczego oraz wzrost przedsiębiorczości mieszkańców terenów rewitalizacyjnych
3. PRZESTRZENNY - Poprawa jakości przestrzeni publicznej, poprawa bezpieczeństwa oraz środowiska obszaru rewitalizacji

W poprzednim dokumencie jako obszar rewitalizacji wyznaczono 5 podobszarów znajdujących się w sołectwach: Wilczyce, Tułkowice, Wysiadłów, Radoszki oraz Daromin.

Mapa 1 Podobszar rewitalizacji nr 1 na terenie sołectwa Wilczyce w „Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Wilczyce na lata 2016-2023”

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Wilczyce na lata 2016-2023

Mapa 2 Podobszar rewitalizacji nr 2 na terenie sołectwa Tułkowice w „Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Wilczyce na lata 2016-2023”

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Wilczyce na lata 2016-2023

Mapa 3 Podobszar rewitalizacji nr 3 na terenie sołectwa Wysiadłów w „Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Wilczyce na lata 2016-2023”

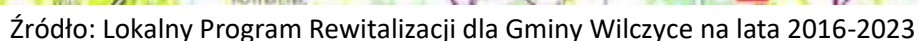

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Wilczyce na lata 2016-2023

Mapa 4 Podobszar rewitalizacji nr 4 na terenie sołectwa Radoszki w „Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Wilczyce na lata 2016-2023”

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Wilczyce na lata 2016-2023

Przywrócenie ładu przestrzennego, poprawa warunków życia mieszkańców oraz ożywienie społeczno-gospodarcze obszarów kryzysowych na terenie Gminy Wilczyce.

1. **Świetlica środowiskowo-profilaktyczna wraz z filiami w Gminie Wilczyce** (RPOWS 201-2020 działanie 9.2.1) realizator Gmina Wilczyce, Wartość projektu: 1 560 630,42 dofinansowanie 1 419 510,42 zł. Celem gł. projektu jest wsparcie rodzin z terenu gminy Wilczyce w procesie przygotowania dzieci i młodzieży do samodzielnego życia, kształtowania właściwych postaw społecznych poprzez objęcie ich w czasie wolnym od zajęć szkolnych opieką oraz zajęciami edukacyjnymi i profilaktycznymi. Projekt zakłada wsparcie 47os, (26K,21M) w tym 32 dzieci (17K,15M),w tym 1 niepełn. Zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich otoczenie, oraz 15 rodziców (9K,6M) z rodzin ubogich materialnie oraz zaniedbywanych wychowawczo. W ramach funkcjonowania placówek, dzieci będą miały zapewnioną m.in pomoc w nauce i w uzupełnianiu zaległości edukacyjnych, organizowanie czasu wolnego – prowadzenie, rozwijanie 3 kompetencji kluczowych.

7

545,14 zł. Celem projektu była aktywizacja społeczno zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z tereny gminy Wilczyce.

3. RAZEM dla dobra SENIORÓW - program wsparcia osób niesamodzielnych w Gminie Wilczyce (RPO WŚ 2014-2020, dz. 9.2.1). Wartość projektu: 1 292 924,40 zł. W ramach projektu utworzono 25 świadczenia usług społecznych. Celem projektu jest zwiększenie dostępności wysokiej jakości usług społecznych dla 65 osób (w tym 36K i 29M) zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym (niesamodzielnych) w wieku senioralnym z terenu gminy Wilczyce (powiat sandomierski/woj. świętokrzyskie), poprzez utworzenie Ośrodka Wsparcia Dziennego Klub Seniora w Wilczycach (25 miejsc) w okresie realizacji projektu od 01.01.2020r. do dnia 31.12.2022 r.

4. Głęboka termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Gminie Wilczyce w latach 2021-2022 program Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 Działanie 12.1. Poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej – REACT-EU Realizator Gmina Wilczyce wartość projektu 5 550 800,93 zł dofinansowanie z UE 4 708 689,33 zł

Głównym celem projektu jest poprawa efektywności energetycznej 5 budynków użyteczności publicznej – remizy OSP/świetlice wiejskiej w Łukawie, Pęczynach, Darominie, budynku SP Łukawy i obiektu po byłej Szkole w Radoszkach (obecnie świetlica wiejska) oraz ograniczenie emisji gazów cieplarnianych na terenie gminy Wilczyce. W ramach projektu planowana jest m.in: modernizacja instalacji c.o. docieplenie ścian, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, modernizacja oświetlenia, montaż instalacji OZE. Zakupione w ramach projektu urządzenia/instalacje będą nowe.

WSKAŹNIKI:

1. Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej- 42,26 MWh,
2. Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej- 2700,49 GJ,
3. Zmniejszenie zużycia energii końcowej w wyniku realizacji projektów- 3518,47 GJ,
4. Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych-314,05 Mg/rok,
5. Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków-5,
6. Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji- 3564,60 m²,
7. Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych – 1 275 462,50 kWh/rok
8. Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE-5,
9. Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła [szt.] – 5.

Cele projektu oraz zaplanowane w nim do realizacji działania są zgodnie z celami szczegółowymi wyznaczonymi dla 3 Osi Priorytetowej RPO WŚ 2014- 2020 oraz z celami szczegółowymi Działania 3.3 Poprawa efektywności energetycznej z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i mieszkaniowym. Gmina Wilczyce przeprowadzi audyt ex-post w terminie 14 m-cy od zakończenia realizacji przedmiotowej inwestycji. Projekt wynika z PGN dla Gminy Wilczyce. Całkowita Okres realizacji: 01.05.2021 – 31.07.2023

5. Głęboka termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Gminie Wilczyce program Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 Działanie 3.3. Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym, realizator Gmina Wilczyce wartość projektu 3 652 890,27 zł dofinansowanie z UE 3 009 283,38 zł

Głównym celem projektu jest głęboka termomodernizacja 6 budynków użyteczności publicznej w Gminie Wilczyce tj. budynku szkoły w Darominie, budynku Remizy OSP w Radoszkach, budynku remizy OSP/światlicy wiejskiej w Pielaszowie, budynku Urzędu Gminy w Wilczycach, budynku dawnego urzędu gminy w Wilczycach, budynku Zespołu Szkół w Wilczycach. Cele projektu oraz zaplanowane w nim do realizacji działania są zgodnie z celami szczegółowymi wyznaczonymi dla 3 Osi Priorytetowej RPO WŚ 2014-2020 oraz z celami szczegółowymi Działania 3.3 Poprawa efektywności energetycznej z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i mieszkaniowym. Gmina Wilczyce przeprowadzi audyt ex-post w terminie 14 miesięcy od zakończenia realizacji przedmiotowej inwestycji. Wskaźniki realizacji projektu: Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych [tony równoważnika CO₂] (CI 34)- 408,52 Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji [m²] m²-6 458,705289,29 Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (szt.) szt. 6 Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych [kWh/rok] (CI 32) kWh/rok -1 450 465 Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła [szt.] szt. -5 Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE [szt.] szt. 1 Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej [MWh/rok] – 31,49 Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej [GJ/rok] GJ/rok – 3681,57 Zmniejszenie zużycia energii końcowej w wyniku realizacji projektów [GJ/rok] – 4104,47.

Wyżej wymienione projekty były zgodne z wizją jaka została przedstawiona w dokumencie oraz jej celami. Zadaniem inwestycji było ożywienie społeczno – gospodarcze oraz odnowienie fizyczne i przestrzenne obszaru rewitalizacji. Projekty odpowiadały na zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji problemy społeczne w sferach:

- funkcjonalno – przestrzennej – poprzez działania związane ze zwiększeniem dostępu do infrastruktury społecznej, zagospodarowanie przestrzeni publicznej,
- środowiskowej – poprzez termomodernizacje budynków użyteczności publicznej zmniejszyła się emisja CO₂

W toku realizacji w/w przedsięwzięć przedstawiciele Urzędu Gminy, gminnych instytucji i ich partnerzy nabyli doświadczenia, które są wartościowym zasobem w toku prac nad GPR-em i zostaną one wykorzystane we wdrażaniu założeń Programu. Na proces rewitalizacji w kontekście społecznym należy też patrzeć przez pryzmat wyzwań rozwojowych przed jakimi staje cała gmina. Są nimi, przede wszystkim, wykorzystanie szans oraz znalezienie odpowiedzi na zagrożenia wynikające np. z depopulacji gminy, wzrostu liczby osób w wieku senioralnym, spadku liczby dzieci w wieku przedszkolnym oraz szkolnym. *Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wilczyce do 2030r.* stwarza ramy do tego, aby poprzez realizację kompleksowych i komplementarnych przedsięwzięć uwzględniających potrzeby mieszkańców oraz aktualne trendy i wytyczne w zakresie realizacji polityk publicznych podejmować ambitne działania na obszarze rewitalizacji, które będą korzystnie oddziaływać na zidentyfikowany obszar rewitalizacji.

1. Zasady prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji

1.1 Logika prac nad programem

Podstawą do rozpoczęcia prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji była uchwała nr **XIII/81/2025 Rady Gminy Wilczyce z dn. 16 czerwca 2025 w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wilczyce do 2030 r.** Podjęcie tej uchwały było następstwem opracowania diagnozy, dotyczącej wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Wilczyce, w oparciu o którą w dniu 26 maja 2025r podjęto uchwałę nr **XII/74/2025 Rady Gminy Wilczyce w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Wilczyce.**

Obszar rewitalizacji: definicja i wyznaczenie

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, **obszar rewitalizacji** to teren dotknięty kryzysem, wynikającym z koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, takich jak **ubóstwo, bezrobocie czy wysoki odsetek osób ze szczególnymi potrzebami**. Dodatkowo, na takim obszarze występują deficyty w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Obszar rewitalizacji musi mieć **istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego**, a jego powierzchnia nie może przekraczać **20% powierzchni gminy**, zaś liczba mieszkańców **30% jej ogólnej populacji**.

W Gminie Wilczyce, diagnoza pozwoliła na wyznaczenie obszaru zdegradowanego i rewitalizacji w oparciu o **obiektywne i mierzalne wskaźniki**, które umożliwiły analizę negatywnych zjawisk. Analizy te doprowadziły do wyboru **Sołectwa Wilczyce** jako obszaru rewitalizacji. Wyznaczony obszar zajmuje powierzchnię 10,17 km² co stanowi 14,54 % powierzchni gminy i jest zamieszkiwany przez 726 osób, tj. 20,43 % ogółu mieszkańców.

Tabela 1 Liczba mieszkańców objętych rewitalizacją do ogółu mieszkańców gminy

Liczba mieszkańców sołectwa Wilczyce na 31.12.2023r.	726
Liczba mieszkańców Gminy Wilczyce na 31.12.2023r.	3 553
Procent mieszkańców gminy objętych rewitalizacją	20,43%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Wilczycach

Kryteria wyboru obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji wyznaczono na podstawie następujących, kluczowych przesłanek:

Szczególnie niekorzystną sytuację miejscowości Wilczyce na tle innych obszarów gminy można zaobserwować przez pryzmat danych Ośrodka Pomocy Społecznej za 2023r.:

- 28,74% wszystkich korzystający z pomocy OPS to mieszkańcy sołectwa Wilczyce (74 os.),
- z tytułu ubóstwa 12 rodzin (21,43% ogółu korzystających),
- z tytułu bezrobocia 21 rodzin (47,74% ogółu korzystających),
- z tytułu niepełnosprawności 12 rodzin (22,64% ogółu korzystających),
- z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby 13 rodzin (26,53% ogółu korzystających),
- z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych 3 rodziny (42,86% ogółu korzystających),
- 25% wszystkich zasiłków stałych pobrali mieszkańcy sołectwa Wilczyce (7 rodzin),
- 27,66% ogółu korzystających - 13 rodzin skorzystało w 2023r. z zasiłku okresowego,

- 25,93% ogółu korzystających tj. 7 rodzinom wypłacono zasiłek celowy,
- 23 dzieci z sołectwa Wilczyce skorzystało w 2023r. z dożywiania w szkołach.

34,51% (39 os.) wszystkich bezrobotnych zarejestrowanych na koniec 2023r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sandomierzu mieszka na terenie sołectwa Wilczyce. 24 przestępstwa i wykroczenia popełnili mieszkańcy Wilczyc w latach 2020-2023 (17,39% wszystkich przestępstw popełnionych na terenie gminy). Ponadto, biorąc pod uwagę wybory prezydenckie z 2020r., parlamentarne z 2023r. oraz samorządowe z 2024r., sołectwo Wilczyce należy do obwodów wyborczych z najniższą frekwencją w gminie. Również wskaźnik dotyczący liczby stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wypada w sołectwie poniżej średniej dla gminy.

1. **Strategiczne znaczenie dla rozwoju gminy:** obszar sołectwa jest kluczowy dla ogólnego rozwoju całej gminy Wilczyce.
2. **Akceptacja społeczna i władz:** wybór obszaru uzyskał pełną akceptację zarówno władz lokalnych, jak i mieszkańców.

Wyznaczone granice obszaru rewitalizacji, obejmujące obszar sołectwa Wilczyce, gwarantują **ciągłość działań rewitalizacyjnych**. Wcześniejszy Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Wilczyce na lata 2016-2023 (przyjęty w 2017 r.) również obejmował sołectwo Wilczyce.

W procesie tworzenia GPR zastosowano **różnorodne metody gromadzenia i analizy informacji**, które miały bezpośredni wpływ na ostateczny kształt dokumentu. Oprócz analiz wskaźnikowych, przeprowadzono **rozbudowane konsultacje społeczne**. Ich celem było pozyskanie opinii mieszkańców, przedstawicieli formalnych i nieformalnych grup, lokalnego biznesu, Urzędu Gminy oraz jego jednostek organizacyjnych, a także innych instytucji publicznych.

Od początku prac nad GPR uznano, że kluczem do sukcesu jest zarówno **przeanalizowanie dotychczasowych doświadczeń** związanych z realizacją przedsięwzięć rewitalizacyjnych w Wilczycach, jak i **otwartość na nowe propozycje** zgłaszane przez zainteresowanych interesariuszy. Programowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych powiązano z ustaleniami dokumentów planistycznych obowiązujących na poziomie gminnym, regionalnym, krajowym i unijnym. Zgodnie z przyjętymi założeniami, osiągnięcie celów rewitalizacji będzie możliwe wyłącznie poprzez zaplanowanie i realizację **zestawu różnorodnych przedsięwzięć** o charakterze społecznym i infrastrukturalnym.

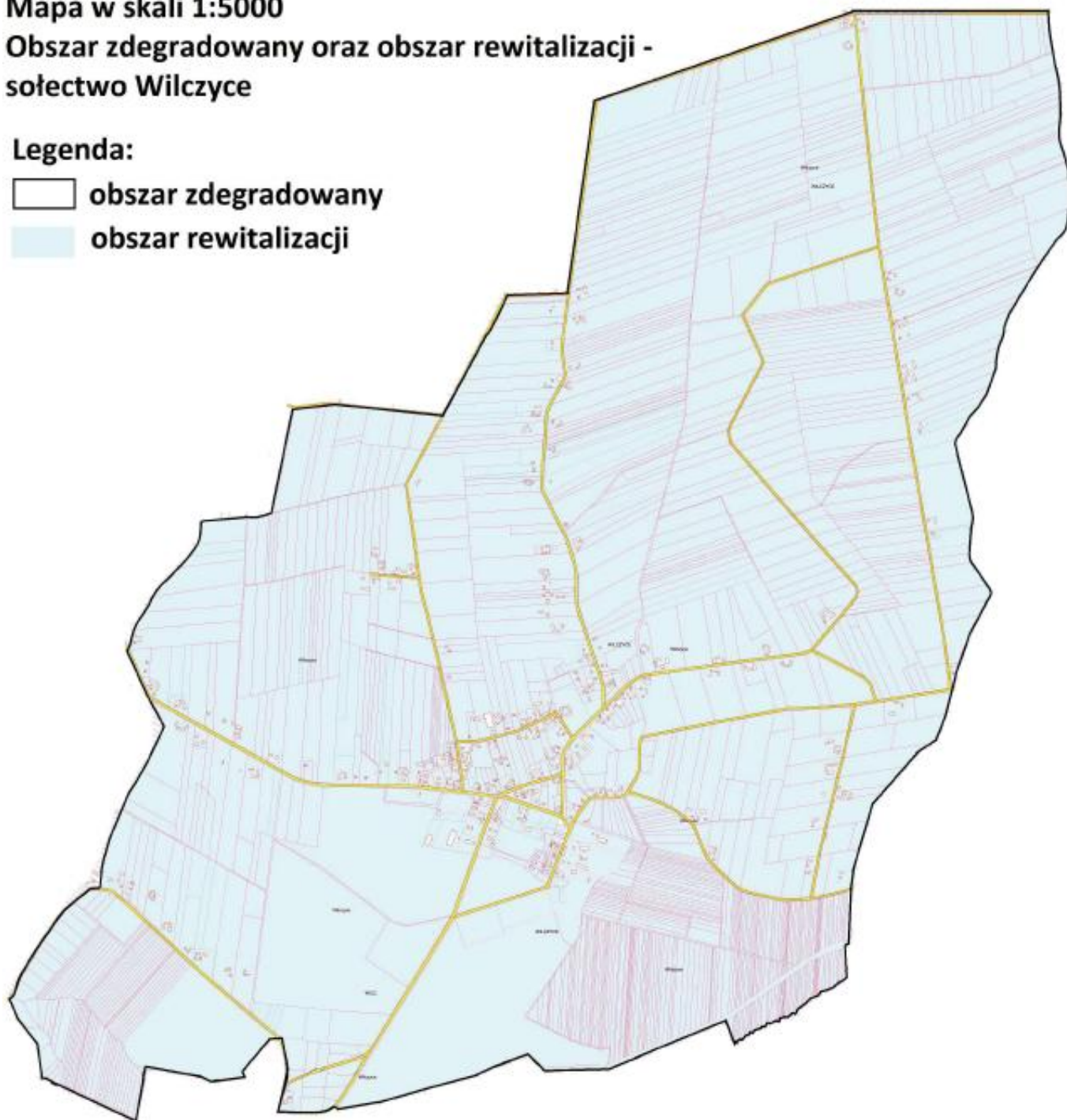
Mapa 6 Obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji na terenie Gminy Wilczyce

Mapa w skali 1:5000

**Obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji -
sołectwo Wilczyce**

Legenda:

- obszar zdegradowany
- obszar rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

1.2. Ocena dotychczasowych efektów procesu rewitalizacji

W latach 2016-2023 Gmina Wilczyce przeszła transformację, dzięki konsekwentnej realizacji **Lokalnego Programu Rewitalizacji**. Ten ambitny program, w pełni zgodny z duchem **ustawy o rewitalizacji**, koncentrował się na **holistycznym podejściu** do poprawy warunków życia mieszkańców i ożywienia lokalnej społeczności.

Program rewitalizacji wyróżniał się kompleksowością i **partycypacyjnym podejściem**, co oznacza, że jego założenia i konkretne działania były projektowane we współpracy z mieszkańcami i lokalnymi interesariuszami. Dzięki temu, wdrożone projekty nie tylko odpowiadały na rzeczywiste potrzeby, ale również sprzyjały budowaniu poczucia wspólnoty i odpowiedzialności za rozwój miasta.

Kluczowe obszary interwencji obejmowały szerokie spektrum działań, mających na celu wszechstronną poprawę jakości życia. Wśród nich na szczególną uwagę zasługują:

- **Wsparcie społeczno-gospodarcze:** Realizowano przedsięwzięcia mające na celu aktywizację osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Obejmowało to m.in. organizowanie wydarzeń ukierunkowanych na aktywizację społeczno-zawodową mieszkańców borykających się z problemami na rynku pracy, co przekładało się na ich większą samodzielność i integrację.
- **Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i integracyjnej:** Tworzono i modernizowano wielofunkcyjne przestrzenie publiczne, które stały się centrami aktywności społecznej, rekreacji i integracji. Te miejsca służyły budowaniu relacji pomiędzy różnymi grupami mieszkańców, zarówno z obszaru rewitalizacji, jak i spoza niego.
- **Wzbogacenie życia kulturalnego:** Rozszerzono ofertę kulturalną na terenie Gminy Wilczyce. Zarówno GOK, Biblioteka jak i szkoła aktywnie tworzyły propozycje spędzania czasu wolnego, co stanowiło ważne narzędzie integracji i promocji lokalnej tożsamości.
- **Zwiększenie bezpieczeństwa:** Podjęto działania mające na celu poprawę jakości dróg publicznych, co przyczyniło się do zwiększenia komfortu i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.
- **Modernizacja energetyczna:** Inwestowano w poprawę efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii.

Skuteczność tych działań, oparta na **ciągłym monitoringu** prowadzonym przez Urząd Gminy w Wilczycach, jest widoczna m.in. w ulepszonej **infrastrukturze edukacyjnej** oraz wzroście **aktywności społeczno-zawodowej mieszkańców**. Zaangażowanie społeczności i kompleksowe podejście do rozwiązywania problemów sprawiły, że Wilczyce stał się przykładem udanej rewitalizacji, ukierunkowanej na realną poprawę jakości życia mieszkańców.

1.3. Partycypacyjny model tworzenia Programu

1.3.1. Konsultacje i dialog: zaangażowanie społeczności lokalnej

Prace nad Gminnym Programem Rewitalizacji jak również wcześniejszy etap wyznaczania obszarów zdegradowanego i rewitalizacji, charakteryzowały się **szerokim i transparentnym zaangażowaniem partnerów społeczno-gospodarczych oraz podmiotów pozarządowych**. Aktywnie włączano przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, organizacji ekologicznych, grup zajmujących się włączeniem społecznym, prawami podstawowymi, osobami z niepełnosprawnościami oraz równością płci i niedyskryminacją.

Transparentna komunikacja i współpraca

Proces wyznaczania obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji, a także prace nad Gminnym Programem Rewitalizacji (GPR), były prowadzone z pełną transparentnością i otwartością na dialog z mieszkańcami. W celu skutecznej współpracy z interesariuszami oraz aktywnego włączania społeczności Gminy Wilczyce w prace nad GPR, wykorzystano różnorodne platformy i kanały komunikacji. Do najważniejszych z nich należały:

- **Strona internetowa Gminy Wilczyce** – utworzono specjalną, dedykowaną zakładkę informacyjną dostępną pod adresem: <https://wilczyce.pl/gminny-program-rewitalizacji.html>

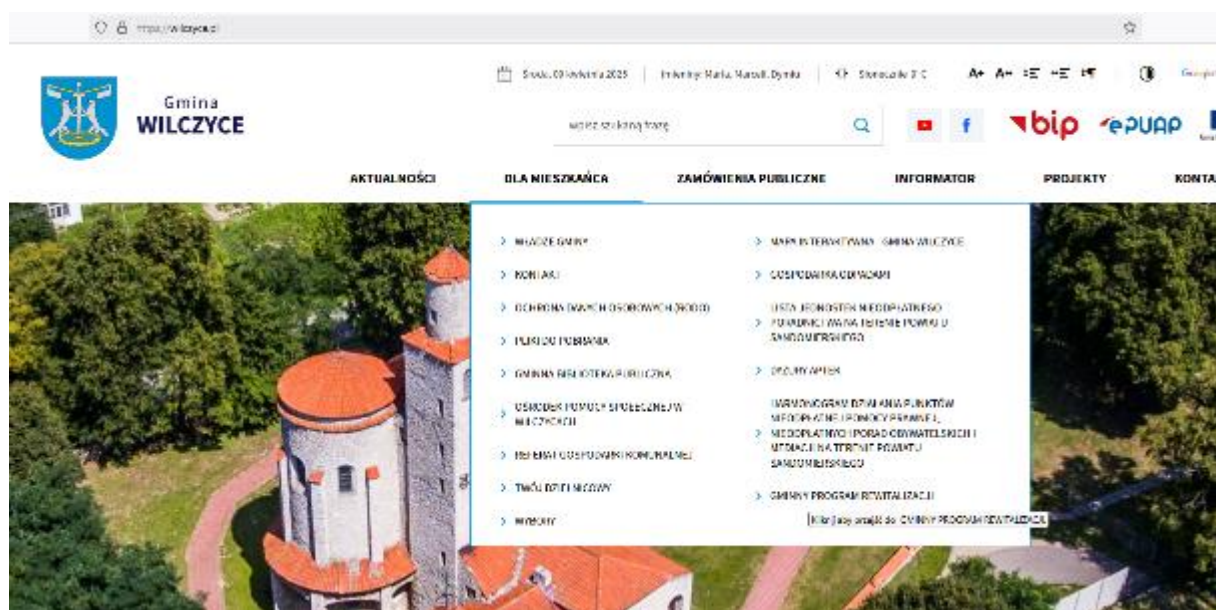
- **Plakaty informujące o procesie rewitalizacji** – rozmieszczone na terenie całej gminy, informowały mieszkańców o przebiegu i etapach procesu rewitalizacji

Formy konsultacji społecznych

W celu zebrania jak najszerszej perspektywy i opinii, zorganizowano **liczne wydarzenia konsultacyjne** skierowane do mieszkańców i interesariuszy rewitalizacji. Wśród kluczowych inicjatyw znalazły się:

- **Na etapie wyznaczania obszarów zdegradowanego i rewitalizacji**
 - **Otwarte spotkanie konsultacyjne** dla mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych, które stanowiło platformę do bezpośredniej wymiany poglądów.
 - **Spacer studyjny** po obszarze rewitalizacji, umożliwiający wspólne zidentyfikowanie problemów i potencjału terenu.

- **Konsultacje społeczne** projektu uchwały wyznaczającej obszar zdegradowany i rewitalizacji (zarządzenie Wójta Gminy Wilczyce nr 27/2025 z dnia 2 kwietnia 2025r.) **w dniach od 3 kwietnia 2025 do 15 maja 2025r.** – uwagi można było zgłaszać w formie pisemnej/elektronicznej i ustnej.
- **Na etapie prac nad GPR:**
 - **Wywiady grupowe** z kluczowymi interesariuszami, w tym przedstawicielami Urzędu Gminy w Wilczycach, lokalnych organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców działających na terenie sołectwa.
 - **Deбата** zorganizowana w dniu 2025r. podczas której wspólnie wypracowywano kierunki działań i charakter przyszłych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zapewniając ich dopasowanie do realnych potrzeb,
 - **Konsultacje społeczne** w dniach 11 września 2025 – 10 października 2025 (na podstawie zarządzenia nr 72/2025 z dnia 11 września 2025r.) - uwagi można było składać w formie papierowej/elektronicznej i ustnej do protokołu na sekretariacie Urzędu Gminy,
 - **Spacer studyjny** – po obszarze rewitalizacji,
 - **Nabór fiszek przedsięwzięć rewitalizacyjnych**, który umożliwił zgłaszanie konkretnych pomysłów i projektów przez samych mieszkańców i lokalne podmioty.

Dzięki tak kompleksowemu podejściu, Program Rewitalizacji Gminy Wilczyce stał się **autentycznym odzwierciedleniem potrzeb i aspiracji lokalnej społeczności**, gwarantując jego efektywną realizację.

Udział interesariuszy w procesie rewitalizacji miał kluczowe znaczenie dla kształtu **Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR)**. Ich sugestie i potrzeby zostały uwzględnione zarówno w **diagnozie problemów**, jak i w **określaniu celów, kierunków działań oraz konkretnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych**.

Główne postulaty dotyczyły:

- **integracji społecznej:** realizacji kompleksowych działań wspierających integrację mieszkańców obszaru rewitalizacji;
- **estetyki i przestrzeni publicznych:** poprawy wyglądu i zagospodarowania przestrzeni publicznych;
- **infrastruktury i usług:** modernizacji, zwiększenia dostępności oraz tworzenia nowej infrastruktury, co miało na celu stałe rozwijanie oferty usług publicznych (kulturowych, społecznych, rekreacyjnych itp.) na obszarze rewitalizacji.

1.3.2. Partycypacja społeczna w trakcie realizacji GPR

Partycypacja społeczna, która była fundamentem przy tworzeniu programu rewitalizacji, pozostanie **kluczową zasadą i ciągłą praktyką** również podczas wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji. Zgodnie z przyjętym systemem zarządzania, obejmującym zasady współpracy ze społecznym i gospodarczym otoczeniem, przewiduje się **stałe informowanie interesariuszy rewitalizacji** o podejmowanych i planowanych działaniach. Głównym narzędziem komunikacji będzie **dedykowana podstrona** poświęcona procesowi rewitalizacji.

Zwiększanie zaangażowania w rewitalizację: rola Komitetu Rewitalizacji

Informowanie o procesie rewitalizacji ma na celu **zapewnienie mieszkańcom realnego wpływu** na realizację przedsięwzięć zaplanowanych w Gminnym Programie Rewitalizacji.

Kluczową platformą dla zaangażowania interesariuszy będzie Komitet Rewitalizacji. Będzie on służyć jako forum współpracy i dialogu między mieszkańcami, lokalnymi podmiotami a organami Gminy Wilczyce odpowiedzialnymi za koordynację procesu rewitalizacji. Komitet będzie opiniować kluczowe etapy, takie jak ocena aktualności i stopnia realizacji GPR, a także projekty nowych programów czy ich zmian.

Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR, przeprowadzana co najmniej raz w trakcie wdrażania Programu, będzie kluczowym narzędziem **angażowania interesariuszy w ewaluację efektów rewitalizacji**.

Dodatkowo, w ramach podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, przewiduje się działania mające na celu **zwiększenie aktywności społecznej**. Obejmują one m.in. organizację **cyklicznych wydarzeń**, takich jak spacer i spotkania z mieszkańcami obszaru rewitalizacji. Dzięki nim możliwe będzie bieżące **monitorowanie postępów GPR** oraz weryfikacja, czy jego założenia odpowiadają **aktualnym potrzebom, barierom i potencjałom** występującym na rewitalizowanym obszarze.

2. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi gminy

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 2) ustawy o rewitalizacji, w Gminnym Programie Rewitalizacji (GPR) należy zawrzeć opis powiązań tego dokumentu z innymi strategicznymi opracowaniami gminy, takimi jak strategia rozwoju, miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (mpzp), studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz strategia rozwiązywania problemów społecznych. Ze względu na złożoność procesu rewitalizacji, który wpływa na realizację różnych polityk publicznych na poziomie gminy, w tym miejscu warto również przeanalizować i uwzględnić powiązania GPR z innymi dokumentami strategicznymi gminy, co zapewnia spójność i efektywność działań rewitalizacyjnych. Takie powiązania są nie tylko wymogiem formalnym, ale także podstawą do prowadzenia zrównoważonego rozwoju gminy, umożliwiając integrację działań rewitalizacyjnych z planowaniem przestrzennym oraz polityką społeczną i gospodarczą.

Strategia Rozwoju Gminy Wilczyce do 2030r.

Gmina
WILCZYCE

Strategia Rozwoju Gminy Wilczyce do 2030 roku, przyjęta Uchwałą Rady Gminy Wilczyce nr LII/390/2024 z dnia 11 marca 2024 roku, jest w pełni spójna z zapisami Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wilczyce do

2030 roku. Dokumenty te wzajemnie się uzupełniają i integrują działania na rzecz zrównoważonego rozwoju gminy oraz poprawy jakości życia mieszkańców. W strategii ujęto następujące cele:

Cel strategiczny nr 1 Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Wilczyce

Cele operacyjne:

- 1.1 System edukacji wspierający wszechstronny rozwój
- 1.2 Poprawa dostępności do usług społecznych i zdrowotnych, na terenie gminy
- 1.3 Rozwój oferty sportowej i rekreacyjnej oraz zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w aktywnych formach spędzania czasu

Cel strategiczny nr 2 Zrównoważony i odpowiedzialny rozwój gospodarczy i przestrzenny Gminy

Cele operacyjne:

- 2.1 Poprawa infrastruktury w sferze technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej
- 2.2 Zwiększenie przedsiębiorczości oraz wsparcie działalności rolniczej

Cel strategiczny nr 3 Gmina przyjazna dla środowiska

Cele operacyjne:

- 3.1 Poprawa jakości powietrza i promocja postaw proekologicznych
- 3.2 Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii

Gminny Program Rewitalizacji jest spójny ze Strategią na poziomie zidentyfikowanych w tym dokumencie domen rozwoju, a także przyporządkowanych im celów głównych, szczegółowych oraz kierunków działań. Interwencje zaplanowane w GPRze przyczynią się do osiągnięcia celów planowanych do wyznaczania w Strategii

Cele GPR wpisują się w realizację działań priorytetowych ujętych w Strategii dotyczących np. aktywizacji i angażowania społeczności lokalnych w życie/ funkcjonowanie i rozwój gminy Wilczyce, a także stworzenia centralnej – spójnej i urzędzonej – przestrzeni publicznej na terenie centralnej miejscowości gminnej. W tym zakresie zatem, należy stwierdzić, że postanowienia GPR uszczegóławiają zapisy Strategii w zakresie projektów rewitalizacyjnych oraz tworzą ramy operacyjne do realizacji kierunków interwencji wynikających ze Strategii.

Strategia rozwoju ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Sandomierza na lata 2021-2030

Obszar objęty procesem strategicznym, czyli obszar Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Sandomierza (MOF Sandomierz), obejmuje część obszar powiatu sandomierskiego i niżej

wymienione samorządy:

- Miasto Sandomierz,
- Gmina Dwikozy,
- Gmina Obrazów,
- Gmina Samborzec,
- Gmina Wilczyce.

„Strategia rozwoju ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Sandomierza na lata 2021-2030” jest spójna z GPR w zakresie celów

Cel 1. Wysoka jakość życia mieszkańców oraz spójność społeczna obszaru MOF Sandomierz

Priorytet 1.1. Edukacja przyszłości MOF Sandomierz

Priorytet 1.2. Polityka społeczna przyczyniająca się do polepszenia jakości życia mieszkańców

Priorytet 1.3. Rozwinięta gospodarka mieszkaniowa

Priorytet 1.4. Rozwinięta oferta czasu wolnego

Cel 2. Konkurencyjna, inteligentna i zielona gospodarka MOF Sandomierz Priorytet

2.1. Zrównoważony rozwój gospodarczy MOF Sandomierz

Priorytet 2.2. Transformacja gospodarki w kierunku innowacyjnej i zielonej

Priorytet 2.3. Rozwinięta oferta turystyczna

Cel 3. Wysoka jakość środowiska i spójność przestrzenna obszaru MOF Sandomierz

Priorytet 3.1. Aktywna adaptacja do zmian klimatycznych

Priorytet 3.2. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych

Priorytet 3.3. Skoordynowane planowanie przestrzenne

Cel 4. Wysoka dostępność komunikacyjna MOF Sandomierz Priorytet

4.1. Zwiększona wewnętrzna spójność i dostępność komunikacyjna

Priorytet 4.2. Zwiększona zewnętrzna dostępność komunikacyjna

Cel 5. Efektywna współpraca i zarządzanie na rzecz zrównoważonego rozwoju MOF Sandomierz

Priorytet 5.1. Zinstytucjonalizowana współpraca w ramach MOF Sandomierz

Priorytet 5.2. Zintegrowana obsługa mieszkańców i klientów MOF Sandomierz w ramach e-usług oraz rozwój narzędzi SMART

Dokumenty z obszaru polityki przestrzennej

Do instrumentów wdrażania polityki przestrzennej Gminy Wilczyce należą:

- **Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wilczyce** [uchwała nr XI/46/2011 Rady Gminy Wilczyce z dnia 14.11.2011r.]¹ wraz ze zmianą Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wilczyce w granicach sołectw gminy – przyjętą uchwałą nr XXI/124/2013 Rady Gminy Wilczyce z dnia 19 kwietnia 2013 r.

Celem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wilczyce jest ustalenie zasad zagospodarowania terenów w granicach administracyjnych gminy dla realizacji zabudowy oraz działań w zakresie ochrony środowiska.

- **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego**
Zgodnie ze Studium głównym celem zagospodarowania przestrzennego gminy Wilczyce jest rozwój społeczno — gospodarczy i przestrzenny oraz zahamowanie regresu środowiska oraz osiągnięcie odczuwalnej poprawy jego stanu.

Cel ten ma być realizowany przez realizację polityki zrównoważonego rozwoju, a w szczególności:

- ✓ promowanie ekologicznych kierunków i form w wybranych dziedzinach i na wybranych obszarach,
- ✓ stopniowe rozszerzenie i utrwalenie dobrej kondycji ekologicznej obszarów objętych ochroną prawną ze względu na walory przyrodnicze,
- ✓ zahamowanie procesów degradacji, a następnie uzyskanie stopniowej poprawy jakości środowiska na obszarach ekologicznie zagrożonych, a także skuteczne przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się procesów degradacji środowiska na inne obszary

W *Studium zagospodarowania* wskazano podstawowe kierunki polityki przestrzennej dla obszaru objętego GPR, które pozwalają na określenie jego rangi w strukturze gminy. Obszar rewitalizacji obejmuje obszar koncentracji usług społecznych, który uznano za kluczowe dla polityki przestrzennej gminy. Kierunki polityki przestrzennej przyjęte w Studium dla obszaru objętego GPR – np. w zakresie planowanego przeznaczenia terenów na realizację i utrzymanie zabudowy umożliwiającej rozwijanie usług społecznych, czy też w odniesieniu do usług sportu i rekreacji oraz obszarów aktywności gospodarczej – nie stoją w sprzeczności z jego zapisami. Wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie natomiast wspierać realizację Studium m.in. poprzez działania zmierzające do poprawy dostępności usług oraz poprawy jakości infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji.

Nowelizacja *ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* z 2023r. wprowadza istotne zmiany w systemie planowania przestrzennego w kraju (Dz. U. z 2024, poz. 1130, 1907, 1940). W perspektywie roku 2030 skutki tych zmian wpłyną znacząco na gospodarowanie przestrzenią na obszarze rewitalizacji. W pracach nad planem ogólnym – czyli nowym instrumentem planistycznym – powinny zostać uwzględnione granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz inne istotne dla treści planu ogólnego ustalenia GPR.

¹ https://bip.wilczyce.pl/fls/bip_pliki/2023_07/BIPF5FF8F4239C3A5Z/Uchwała_MPZP_Wilczyce_2011.pdf

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wilczyce na lata 2024-2030

Realizacja GPR przyczyni się do wdrażania postanowień *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wilczyce na lata 2024-2030* (dalej także *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych*), która została przyjęta uchwałą nr II/7/2024 Rady Gminy Wilczyce z dnia 13 maja 2024r. w sprawie przyjęcia do realizacji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wilczyce na lata 2024-*

2030.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest spójna z Gminnym Programem Rewitalizacji (i oba dokumenty się ze sobą uzupełniają) w zakresie celu głównego: „Wilczyce – gmina dążąca do zapewnienia bezpieczeństwa i wysokiego standardu życia mieszkańców, dostosowana do bieżących potrzeb społecznych” oraz celów strategicznych:

- I. Rozwój systemu wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem rodzin dysfunkcyjnych.
- II. Aktywizacja i integracja osób/grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem polityki senioralnej oraz osób z niepełnosprawnościami.
- III. Efektywna polityka prozdrowotna, zwłaszcza w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom.

W odniesieniu do *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych*, opracowanej na podstawie przepisu art. 17 ust. 1 pkt 1) Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku *o pomocy społecznej*, przedsięwzięcia wskazane w GPR będą wspierały rozwiązywanie problemów społecznych zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji. Będą to m.in. przedsięwzięcia wspierające integrację społeczną i pomoc najmniej zasobnym rodzinom oraz projekty służące zapewnieniu dzieciom i młodzieży warunków do prawidłowego rozwoju, jak również przedsięwzięcia zmierzające do likwidacji barier (architektonicznych i in.) utrudniających korzystanie z różnego rodzaju usług (w tym publicznych) przez osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym osoby starsze i osoby z niepełnosprawnościami. Kompleksowy charakter działań, wynikających ze *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* przyczyni się także do osiągnięcia celów GPR.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023-2025

Uchwałą Nr XL/329/2023 Rady Gminy Wilczyce z dnia 9 marca 2023 r. został przyjęty trzyletni Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023-2025. Cele ujęte w dokumencie:

- zapewnienie wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży w Gminie Wilczyce,
- wieloaspektowy rozwój rodziny.

Kolejny dokument, którego wdrażanie będzie bezpośrednio wspierane poprzez realizację przedsięwzięć wynikających z GPR, w ramach którego zdiagnozowano występowanie w sołectwie Wilczyce tożsamyh problemów społecznych do tych, które opisano w GPR. Potwierdza to trafność diagnozy przeprowadzonej na potrzeby opracowania GPR, a także oznacza, że innowacyjne i kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne łączące oddziaływanie m.in. w sferach społecznej, gospodarczej i technicznej będą wprost realizowały cele strategiczne Programu Wspierania Rodziny,

a w szczególności będą zapobiegały zagrożeniom i sytuacjom kryzysowym wpływającym na prawidłowe funkcjonowanie rodzin.

Program współpracy Gminy Wilczyce z organizacjami pozarządowymi i podmiotami o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2025 rok²

W Gminie Wilczyce ramy współpracy samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi od lat wyznaczają programy uchwalane przez Radę Gminy. Ostatni został zatwierdzony uchwałą nr VII/41/2024 Rady Gminy Wilczyce z dnia 27 listopada 2024 r.

1. Celem głównym Programu jest kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego i rozwiązywanie problemów społecznych w środowisku lokalnym poprzez budowanie partnerstwa między administracją samorządową i organizacjami pozarządowymi.

2. Celami szczegółowymi Programu są:

- 1) wspieranie rozwoju aktywności w społeczności Gminy i jej zaangażowania w proces definiowania i rozwiązywania problemów lokalnych,
- 2) stworzenie warunków do zwiększenia aktywności społecznej,
- 3) poprawa jakości życia poprzez pełniejsze zaspokajanie potrzeb mieszkańców,
- 4) wsparcie dla organizacji pozarządowych i innych podmiotów służące ich rozwojowi i lepszemu przygotowaniu do współpracy z Gminą w zakresie realizacji zadań publicznych i dla osiągnięcia ważnych celów społecznych.

Tematyczne obszary współpracy gminy i organizacji pozarządowych odpowiadają tematyce przedsięwzięć rewitalizacyjnych ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych. Zgodnie z treścią Programu współpracy Gminy Wilczyce z organizacjami pozarządowymi i podmiotami o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2025 rok, za priorytetowe działania gminy uznano przedsięwzięcia z zakresu.

1. Do priorytetowych zadań Gminy Wilczyce we współpracy z podmiotami Programu należą:

1) turystyka i krajoznawstwo:

a) wspieranie działań na rzecz rozwoju i upowszechniania turystyki i krajoznawstwa, ze szczególnym uwzględnieniem działań promujących Gminę, takich jak:

- organizacja imprez turystycznych ,
- organizacja imprez promocyjnych,

2) nauka, edukacja, oświata i wychowanie:

a) wspieranie i promocja wartościowych przedsięwzięć edukacyjnych, oświatowych i wychowawczych,

3) kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego:

- a) organizowanie imprez kulturalnych oraz ich promocji, w tym fundowanie nagród,
- b) wspieranie amatorskiego ruchu artystycznego, kół zainteresowań,
- c) wspieranie wszelkich form edukacji kulturalnej dzieci i młodzieży oraz integracji międzypokoleniowej,

² https://bip.wilczyce.pl/fls/bip_pliki/2024_12/BIPF62881D4A5036EZ/uchw_41_2024.pdf

4) wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej:

- a) organizacja zawodów i rozgrywek sportowych oraz wspieranie udziału sportowych reprezentacji w imprezach i zawodach o zasięgu ponadgminnym,
- b) organizacja imprez sportowo-rekreacyjnych, turniejów, olimpiad,
- c) szkolenie sportowe dzieci i młodzieży obejmujące prowadzenie zajęć treningowych,
- d) utrzymanie i poprawa stanu technicznego istniejącej bazy sportowo-rekreacyjnej,

5) ochrona i promocja zdrowia oraz przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym:

- a) realizacja zadań „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2025 rok”,
- b) wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- c) promocja zdrowego stylu życia,

6) działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,

7) pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób.

W toku wdrażania GPR, program współpracy z organizacjami pozarządowymi będzie odgrywał coraz większe znaczenia, ponieważ wśród kierunków działań określonych w GPR jest także wspieranie aktywności i rozwoju organizacji społecznych działających na obszarze rewitalizacji. Zatem oba programy wspierają się i uzupełniają nawzajem.

Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Wilczyce na lata 2022-2026³

Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Wilczyce na lata 2022-2026 przyjęty Uchwałą Rady Gminy Wilczyce nr XXXVII/276/2022 z dnia 1 marca 2022 r. Ważnym instrumentem oddziaływania samorządu na trudną sytuację rodzin oraz grup mieszkańców ze szczególnymi potrzebami oraz rozwiązywania innych problemów społecznych w ramach procesu rewitalizacji jest polityka mieszkaniowa. Jak wynika z treści „Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Wilczyce na lata 2022-2026”, część zasobu mieszkaniowego gminy znajduje się na obszarze rewitalizacji (1 lokal). Wdrażanie postanowień GPR przyczyni się m.in. do osiągnięcia celów *Programu gospodarowania zasobem mieszkaniowym* poprzez działania zmierzające do:

- poprawy efektywności energetycznej budynków komunalnych oraz wymiany ich źródeł ciepła, a także – co niemniej ważne:
- poprawy jakości przestrzeni wokół i w bliskim sąsiedztwie budynków komunalnych i ich dostosowania do wymagań związanych z instalowaniem błękitno-zielonej infrastruktury, zwiększania retencji opadowej oraz udziału powierzchni biologicznie czynnej.

³ http://g.ekspert.infor.pl/p/_dane/akty_pdf/U75/2022/67/1048.pdf

3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

3.1. Ogólna charakterystyka obszaru rewitalizacji

Granice i specyfika obszaru sołectwa Wilczyce

Rozwiązywanie problemów występujących na obszarze rewitalizacji, choć często podobnych w swej naturze, wymaga **indywidualnego podejścia** i **uwzględnienia priorytetów lokalnej społeczności**. Analiza wskaźnikowa przeprowadzona w celu wyznaczenia obszarów zdegradowanych i rewitalizacji wykazała skoncentrowanie negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, funkcjonalno-przestrzennych oraz technicznych na terenie sołectwa Wilczyce. W związku z tym, na podstawie art. 9 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, podjęto decyzję o wyodrębnieniu obszaru rewitalizacji obejmującego miejscowość Wilczyce. Taka analiza wskaźnikowa, oparta na starannie dobranych kryteriach i wskaźnikach, pozwala na obiektywne wskazanie terenów o najwyższym stopniu degradacji i skoncentrowaniu negatywnych zjawisk, co stanowi podstawę do delimitacji obszaru rewitalizacji oraz efektywnego planowania działań naprawczych.

3.2. Diagnoza zjawisk społecznych

Skumulowane problemy społeczne oraz niekorzystne trendy demograficzne w miejscowości Wilczyce jasno wskazują na pilną potrzebę kompleksowych działań rewitalizacyjnych. Diagnoza, która posłużyła do wyznaczenia obszarów zdegradowanego i rewitalizacji, wykazała najtrudniejszą sytuację społeczną w sołectwach: **Bugaj, Pielaszów, Tułkowice, Wilczyce i Zagrody**.

Analiza uwzględniła szczegółowe wskaźniki, takie jak:

- **wskaźniki demograficzne:** wyludnienie, obciążenie osobami starszymi, udział osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym;
- **wskaźniki pomocy społecznej:** liczba osób korzystających z pomocy społecznej (ogółem, z powodu długotrwałej/ciężkiej choroby, bezrobocia, ubóstwa, niepełnosprawności, bezradności opiekuńczo-wychowawczej, alkoholizmu), liczba wypłaconych zasiłków (celowych, okresowych, stałych);
- **wskaźniki edukacyjne i zatrudnienia:** liczba dzieci korzystających z dożywiania, liczba osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy;
- **wskaźniki partycypacji społecznej:** frekwencja wyborcza, liczba stowarzyszeń i fundacji.

Tak szeroki zakres wskaźników pozwolił na kompleksową ocenę sytuacji społecznej i demograficznej, co stanowi podstawę do skutecznego planowania działań rewitalizacyjnych w tych obszarach.

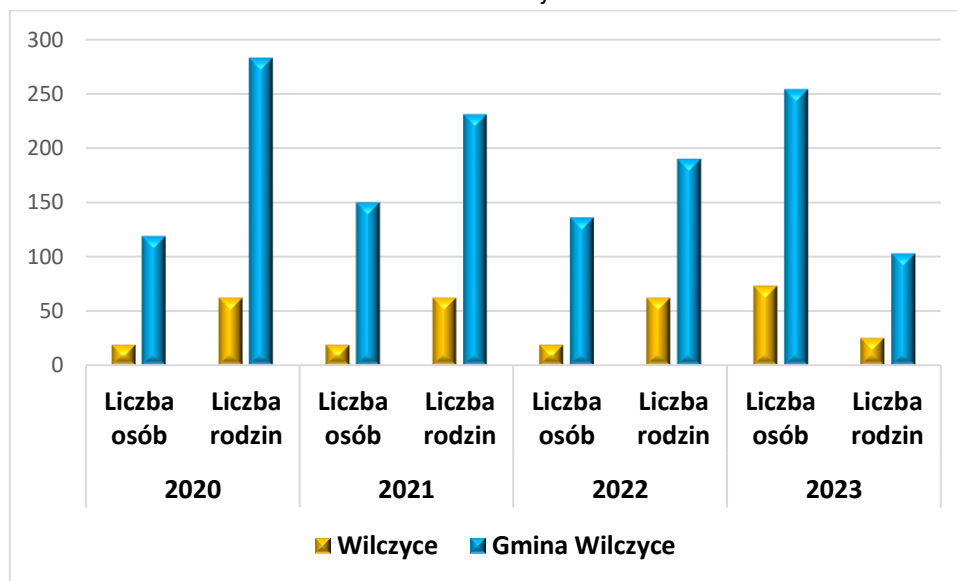
Analiza wykazała, że główną przyczyną korzystania z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej (OPS) na obszarze rewitalizacji są ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, a następnie niepełnosprawność. Duża skala potrzeb w tych obszarach wskazuje na znaczną liczbę mieszkańców, którzy zmagają się z ograniczeniami zdrowotnymi uniemożliwiającymi im samodzielne funkcjonowanie, pracę zarobkową czy zaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych.

Tabela 2 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2020-2023 zamieszkujących obszar rewitalizacji

	Wyszczególnienie	2020		2021		2022		2023	
		Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin
1	Wilczyce	19	62	19	62	19	62	73	25
2	Gmina Wilczyce	119	283	1550	231	136	190	254	103

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Wilczycach

Wykres 1 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2020-2023 zamieszkujących obszar rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Wilczycach

Tabela 3 Przyczyny korzystania ze wsparcia OPS w Wilczycach w 2023r.

Przyczyny korzystania z pomocy	Kobiety	Mężczyźni	Razem
Bezrobocie	6	4	10
Ubóstwo	6	4	10
Niepełnosprawność	3	4	7
Długotrwała lub ciężka choroba	4	5	9
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych	2	0	2
Alkoholizm	0	3	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Wilczyce

Tabela 4 Liczba wypłaconych zasiłków stałych, celowych, okresowych w latach 2021-2023 na obszarze rewitalizacji

Wyszczególnienie	stały			okresowy			celowy		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Sołectwo Wilczyce	7	7	7	8	8	13	12	4	7

Gmina ogółem	31	22	28	52	44	47	91	24	27
--------------	----	----	----	----	----	----	----	----	----

Źródło: opracowanie wykonane na podstawie Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Wilczyce

Tabela 5 Liczba dzieci i młodzieży do 14 roku życia korzystająca z dożywiania w szkołach w latach 2021-2024 na obszarze rewitalizacji

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Sołectwo Wilczyce	21	27	23
Gmina ogółem	82	107	86

Źródło: opracowanie wykonane na podstawie Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Wilczyce

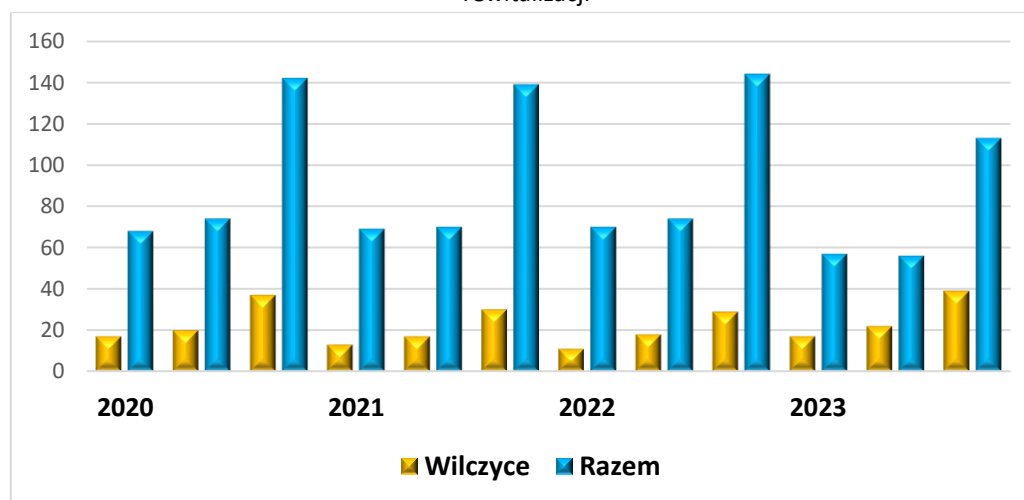
Na przestrzeni ostatnich lat odnotowano wahania liczby osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy (PUP), zamieszkujących obszar rewitalizacji. W 2021 roku było to 37 osób, w 2022 – 29 osób, a w 2023- 39 osób.

Tabela 6 Liczba osób zarejestrowanych w PUP w Sandomierzu w latach 2020-2023

Sołectwo	Stan na 31.12.2020 r			Stan na 31.12.2021 r.			Stan na 31.12.2022 r.			Stan na 31.12.2023 r.		
	K	M	Razem	K	M	Razem	K	M	Razem	K	M	Razem
Sołectwo Wilczyce	17	20	37	13	17	30	11	18	29	17	22	39
Gmina ogółem	68	74	142	69	70	139	70	74	144	57	56	113

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Sandomierzu

Wykres 2 Liczba osób zarejestrowanych w PUP w Sandomierzu w latach 2020-2023 zamieszkujących obszar rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Sandomierzu

Według danych Urzędu Gminy Wilczyce na koniec 2023r. gminę zamieszkiwało 3 562 mieszkańców, z czego 49,35% stanowiły kobiety, a 50,65% mężczyźni. W latach 2002-2023 liczba mieszkańców zmalała o 14,6%. Na koniec 2023r. obszar rewitalizacji zamieszkiwało 726 osoby w tym 351 kobiet i 375 mężczyzn. W porównaniu z rokiem 2020 liczba mieszkańców spadła o 17 osób.

Tabela 7 Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji i gminy Wilczyce w roku 2019 i 2024

Wyszczególnienie	31.12.2019	31.12.2024	Wzrost/spadek ludności	%
Sołectwo Wilczyce	743	726	-17	-2.29%
Gmina Wilczyce	3699	3562	-137	-3.70%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Wilczyce

Jednym z kluczowych wskaźników rozwoju społeczeństwa obywatelskiego jest uczestnictwo w wyborach, które z jednej strony świadczy o świadomości społecznej, a z drugiej – o zaangażowaniu w sprawy lokalnej społeczności. Na obszarze rewitalizacji frekwencja wyborcza od kilkunastu lat utrzymuje się na poziomie wyższym niż średnia dla całej gminy.

Tabela 8 Frekwencja wyborcza w Gminie Wilczyce w wyborach samorządowych z 2024, parlamentarnych 2023 oraz prezydenckich z 2020r.

L.p.	Sołectwo	Frekwencja wyborcza (Wybory Samorządowe 2024) w %	Frekwencja wyborcza (Wybory Parlamentarne do Sejmu 2023) w %	Frekwencja wyborcza (Wybory Parlamentarne do Senatu 2023) w %	Frekwencja wyborcza (Wybory prezydenckie 2020 I tura wyborów) w %	Frekwencja wyborcza (Wybory prezydenckie 2020 II tura wyborów) w %	Razem frekwencja
1.	Wilczyce	63.86%	60.49%	60.37%	51.16%	62.53%	59.68%
						Średnia dla Gminy	62.73%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

Tabela 9 Liczba stowarzyszeń fundacji i organizacji społecznych na obszarze rewitalizacji i Gminy Wilczyce

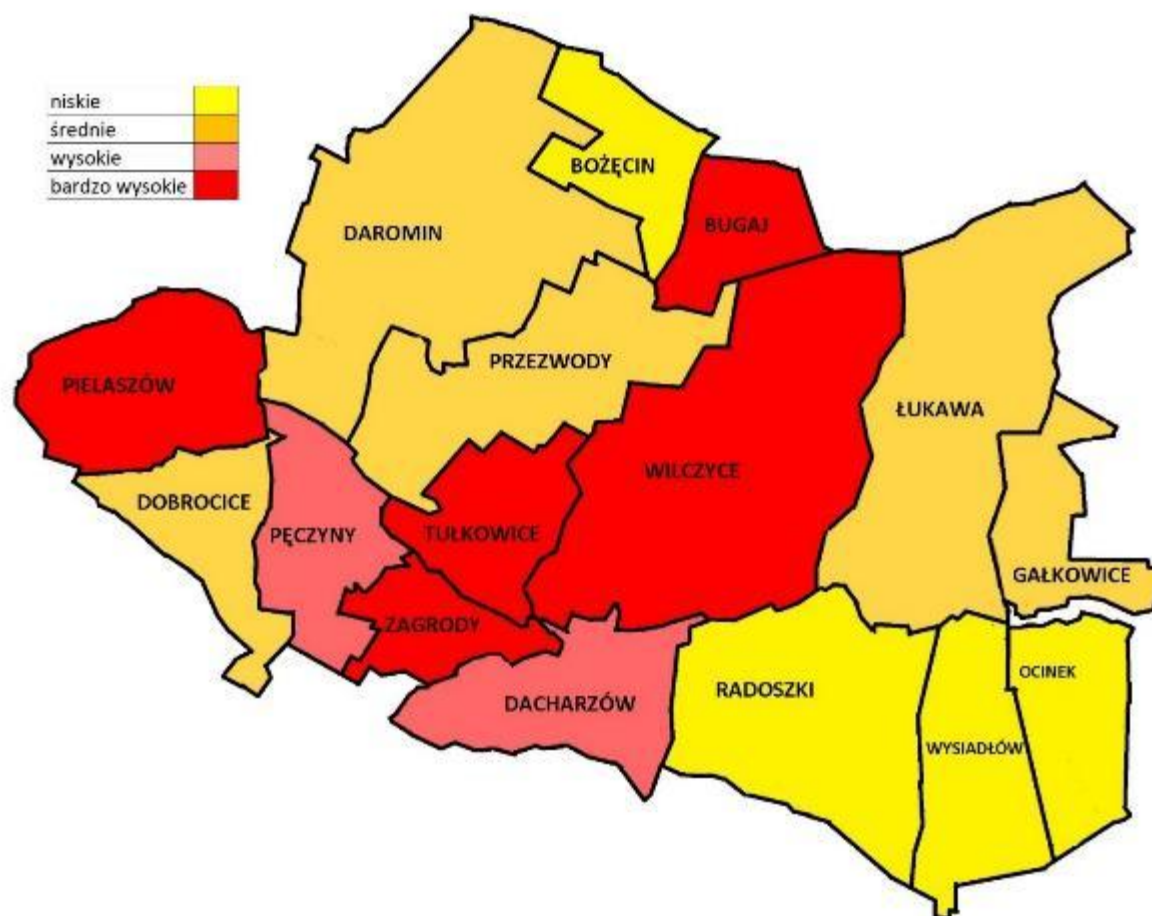
Kategoria		2020	2021	2022	2023	2024
sektor prywatny - fundacje	Gmina Wilczyce	0	0	0	1	1
	Sołectwo Wilczyce	0	0	0	0	0
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	Gmina Wilczyce	17	17	16	17	18
	Sołectwo Wilczyce	2	2	2	2	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie sołectwa Wilczyce funkcjonują następujące organizacje społeczne:

1. GMINNY ZWIĄZEK ROLNIKÓW, KÓŁEK I ORGANIZACJI ROLNICZYCH W WILCZYCACH
2. OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W WILCZYCACH

Mapa 7 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej na terenie Gminy Wilczyce w podziale sołectwa

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Wilczyce, str. 50

Potencjał lokalny obszaru rewitalizacji

Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy o rewitalizacji program rewitalizacji zawiera szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt. 2, obejmującą analizę negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru. Potencjały lokalne występujące na obszarze rewitalizacji przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 10 Potencjały lokalne na terenie sołectwa Wilczyce

L.p.	Wyszczególnienie	Sfera społeczna	Sfera techniczno - funkcjonalna
1.	Sołectwo Wilczyce	Koło Gospodyń Wiejskich, Organizacja społeczne, OSP	Dostęp do infrastruktury wodociągowej, budynek świetlicy, szkoła, punkt przedszkolny, biblioteka, boisko, plac zabaw siłownia zewnętrzna, siłownia zewnętrzna, Ośrodek Zdrowia, zabytki

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Wilczyce

3.3. Diagnoza zjawisk gospodarczych

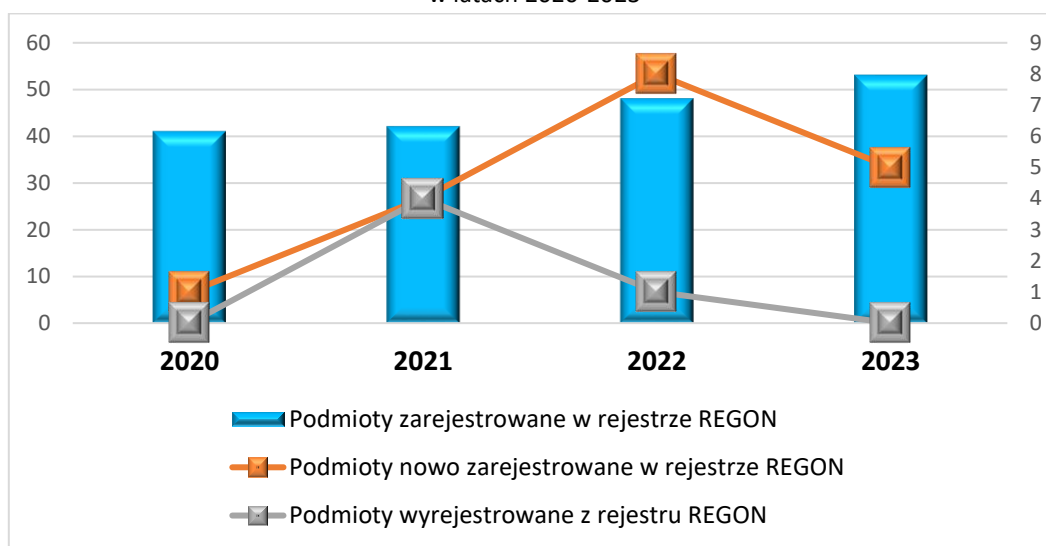
Przedsiębiorczość lokalna: zróżnicowany obraz obszaru rewitalizacji

Planując działania rewitalizacyjne, kluczowe jest uwzględnienie **zróżnicowanej kondycji lokalnej przedsiębiorczości** na obszarze rewitalizacji. Analiza wskaźnikowa, przeprowadzona w celu wyznaczenia obszarów zdegradowanych, wykazała najmniej korzystną sytuację w sołectwach **Bugaj Dacharzów, Dobrocice, Pielaszów, Przezwoły, Radoszki a największy potencjał w tym zakresie posiada sołectwo Daromin, Wilczyce, Wysiadłów**. Diagnoza opierała się na 3 wskaźnikach:

- **liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych** w rejestrze REGON (na 100 mieszkańców),
- **liczba nowo rejestrowanych przedsiębiorstw** w rejestrze REGON (na 100 mieszkańców),
- **liczba wyrejestrowywanych przedsiębiorstw** w rejestrze REGON (na 100 mieszkańców).

Ocena kondycji podmiotów gospodarczych działających na obszarze rewitalizacji była także przedmiotem dyskusji z mieszkańcami podczas otwartych spotkań konsultacyjnych.

Wykres 3 Ilość podmiotów wpisanych, nowo rejestrowanych ora wyrejestrowywanych na obszarze rewitalizacji w latach 2020-2023

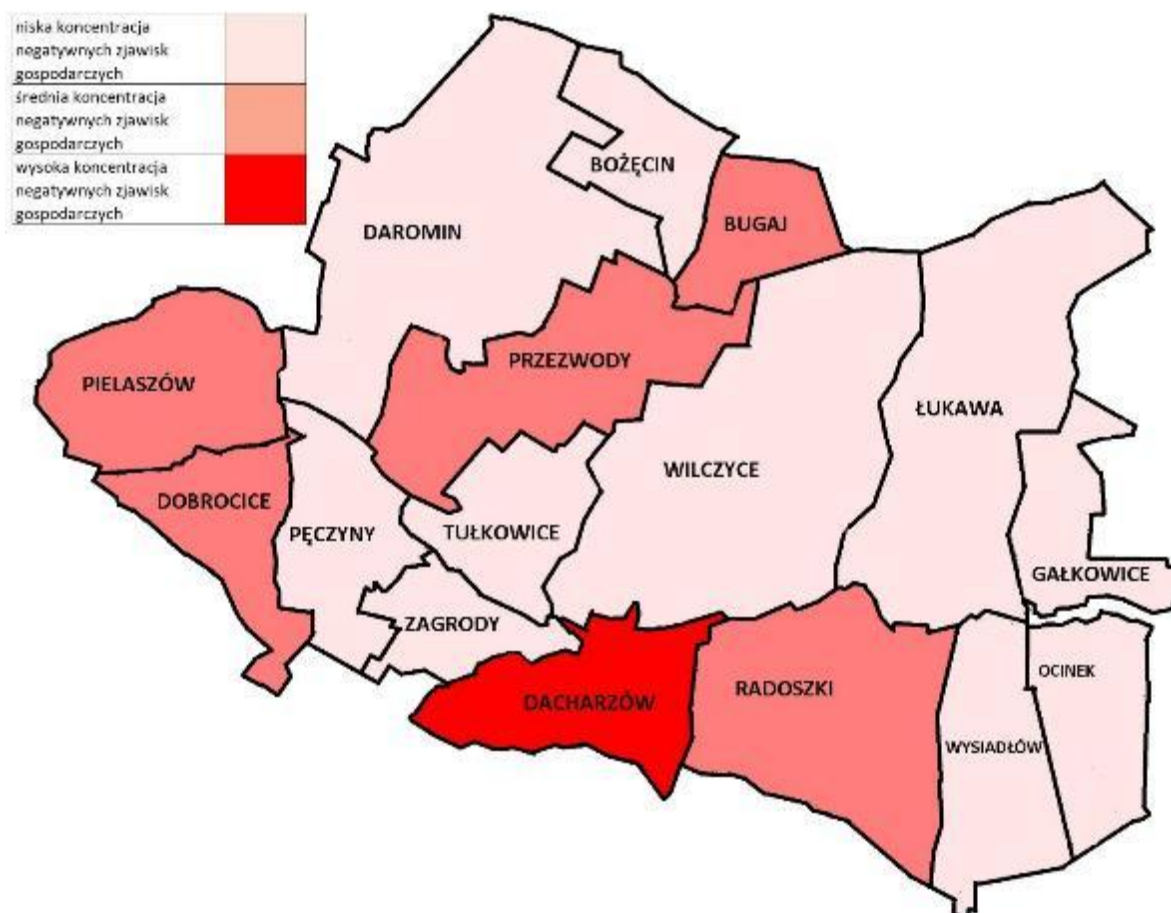
Źródło: opracowanie własne

Tabela 11 Ilość podmiotów wpisanych, nowo rejestrowanych oraz wyrejestrowywanych na obszarze rewitalizacji – sołectwo Wilczyce - w latach 2020-2023

L.p.	Obszar rewitalizacji	2020	2021	2022	2023
1.	Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON	41	42	48	53
2.	Liczba nowo rejestrowanych przedsiębiorstw w rejestrze REGON	1	4	8	5
3.	Liczba wyrejestrowywanych przedsiębiorstw w rejestrze REGON	0	4	1	0

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Wilczyce

Mapa 8 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej na terenie Gminy Wilczyce w podziale na sołectwa

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Wilczyce, str. 57

Estetyka obszaru rewitalizacji a wizerunek i współpraca biznesu

Estetyka obszaru rewitalizacji odgrywa kluczową rolę w procesie odnowy przestrzeni. Poprawa wyglądu i funkcjonalności terenów poddawanych rewitalizacji wpływa nie tylko na komfort życia mieszkańców, ale także na atrakcyjność miejsca dla inwestorów, przedsiębiorców oraz turystów. Poprawa estetyki na obszarze rewitalizacji stanowi istotny element wzmacniający wizerunek lokalnych przedsiębiorców oraz tworzy możliwości budowania partnerskich relacji między biznesem a samorządem lokalnym.

Zaangażowanie lokalnych przedsiębiorców w proces rewitalizacji

Mimo **niewielkiego zaangażowania lokalnych przedsiębiorców** w początkowe prace nad Gminnym Programem Rewitalizacji, istnieje potencjał do ich aktywnego włączenia w rozwiązywanie złożonych problemów obszaru. Podczas otwartych spotkań konsultacyjnych przedsiębiorcy nie zgłaszali wielu propozycji bezpośrednio dotyczących wsparcia biznesu, lecz skupiali się na kwestiach związanych z **jakością infrastruktury drogowej, pieszej i rowerowej, bezpieczeństwem oraz potrzebą zwiększenia ilości i jakości terenów rekreacyjnych**. Taki charakter wypowiedzi może wskazywać na:

- **dobrą kondycję ich firm**, co sprawia, że nie widzą pilnej potrzeby wsparcia ukierunkowanego stricte na biznes;

- **brak dogłębnej wiedzy** na temat istoty rewitalizacji i potencjalnych form współpracy między biznesem a administracją publiczną;
- przekonanie, że **czynniki ogólnokrajowe** (przepisy, obciążenia podatkowe, ceny energii) mają większy wpływ na ich działalność niż lokalne uwarunkowania czy działania samorządu.

Uczestnicy konsultacji podkreślali potrzebę budowania **stałych relacji i kanałów wymiany informacji** między władzami gminy a lokalnym biznesem. Pomimo różnorodnych form informowania i prowadzenia konsultacji, udział przedsiębiorców był ograniczony. Jednak ci, którzy wzięli udział, wyrazili chęć zaangażowania się we wdrażanie programu rewitalizacji. To **pozytywne postrzeganie procesu rewitalizacji przez przedsiębiorców** jest cennym zasobem, na którym można budować ich zaangażowanie, np. poprzez wspieranie powstawania i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej.

Podczas konsultacji społecznych zidentyfikowano również problem związany z **brakiem pracowników** – lokalne firmy konkurują o kadry z większymi rynkami pracy (Sandomierz). W Urzędzie Gminy brakuje też **przejrzystego modelu współpracy** pomiędzy instytucjami publicznymi a lokalnymi przedsiębiorcami. Mimo tych wyzwań, **przedsiębiorcy wykazują duży potencjał** we wspieraniu lokalnej społeczności, o czym świadczy ich zaangażowanie w integrację mieszkańców, np. poprzez wsparcie organizacji wydarzeń gminnych. Fakt, że większość tych wydarzeń (Dożynki gminne itp.) odbywa się na obszarze rewitalizacji, sprawia, że są one głęboko zakorzenione w świadomości lokalnego biznesu i sprzyjają budowaniu międzyludzkich relacji. Stanowi to cenny zasób przy planowaniu przyszłych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Wyzwaniem jest teraz **wzmocnienie różnorodności podmiotów gospodarczych oraz atrakcyjności sołectwa jako miejsca do prowadzenia biznesu**. Istnieje potrzeba **tworzenia nowych miejsc wspierających aktywność gospodarczą**, w tym dla osób rozpoczynających własną działalność, a także **rozszerzenia oferty szkoleń, doradztwa i innych form stymulujących transfer wiedzy i kompetencji** dla lokalnego biznesu.

Włączenie lokalnych przedsiębiorców w proces rewitalizacji

Włączenie lokalnych przedsiębiorców w proces rewitalizacji jest istotnym elementem skutecznej odnowy obszarów zdegradowanych. Sektor prywatny, dzięki swojej innowacyjności, doświadczeniu w zarządzaniu oraz umiejętnościom finansowym, może wnieść wartość dodaną do realizacji projektów rewitalizacyjnych. Niskie zaangażowanie lokalnych przedsiębiorców w tworzenie Gminnego Programu Rewitalizacji nie przekreśla możliwości ich aktywnego udziału w rozwiązywaniu złożonych problemów występujących na obszarze rewitalizacji.

3.4 Diagnoza zjawisk środowiskowych

Diagnoza środowiskowa dla obszaru rewitalizacji objęta analizę kluczowych wskaźników, takich jak **ilość azbestu do unieszkodliwienia** w poszczególnych sołectwach oraz **przekroczenia standardów jakości powietrza** na terenie gminy. Dodatkowo, wzięto pod uwagę potrzebę **ochrony cennych przyrodniczo obszarów** w granicach Gminy Wilczyce, a także przeanalizowano **występowanie obszarów zagrożonych zalaniem/podtopieniem** oraz terenów narażonych na **susze**.

Azbest i wyroby azbestowe

Według danych Urzędu Gminy w Wilczyce na dzień 30.06.2024r. na terenie gminy Wilczyce pozostało do unieszkodliwienia 3 421,45 ton azbestu. Średnia ilość azbestu w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie wynosi 0,96 ton. Wyższą, tj. niekorzystną wartość wskaźnika osiągnęło 9 jednostek: Daromin, Dobrocice, Łukawa, Ocinek, Pęczyny, Pielaszów, Przewody, Radoszki, Tułkowice.

Tabela 12 Ilość azbestu pozostającego do unieszkodliwienia w kg w poszczególnych sołectwach Gminy Wilczycach w przeliczeniu na 1 mieszkańca wg stanu na 30.06.2024r.

L.p.	Wyszczególnienie	Szacunkowa liczba ton azbestu pozostająca do utylizacji	Wartość wskaźnika
1.	Sołectwo Wilczyce	550,22	0,76
2.	Gmina Wilczyce	3 421,45	0,96

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wilczycach

Zanieczyszczenie powietrza

Na całym obszarze rewitalizacji zaobserwowano **przekroczenia norm emisji zanieczyszczeń**, z szczególnie wysoką koncentracją budynków generujących niską emisję na terenie miejscowości Wilczyce. W związku z brakiem możliwości analizy wskaźnika jakości powietrza dla poszczególnych jednostek analitycznych, przeprowadzono analizę dla całej gminy na podstawie raportu „Ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim za 2024 r.”. Badania dla województwa świętokrzyskiego prowadzone są w odniesieniu do dwóch stref: miasta Kielce (PL 2601) oraz strefy świętokrzyskiej (PL 2602), w której znajduje się Gmina Wilczyce.

W przypadku **benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10**, przekroczenia poziomu dopuszczalnego skutkowały nadaniem obu strefom klasy C. Dla pozostałych zanieczyszczeń, ze względu na dotrzymanie poziomu dopuszczalnego lub docelowego, strefom nadano status klasy A.

Walka z niską emisją

Władze Gminy Wilczyce podejmują od lat szereg działań ukierunkowanych na likwidację źródeł tzw. niskiej emisji, czyli emisji pyłów i gazów do wysokości 40 metrów, która pochodzi głównie z nieefektywnego spalania węgla w przestarzałych, domowych piecach grzewczych lub lokalnych kotłowniach węglowych. Z danych Europejskiej Agencji Środowiska wynika, że w 2020r. aż 69% emisji pyłów PM2,5 w Polsce pochodziło z zabudowy mieszkaniowej, handlowej oraz zanieczyszczeń

emitowanych przez budynki użyteczności publicznej. Osoby dysponujące tytułami do nieruchomości położonych na terenie gminy mogą korzystać z krajowego programu dofinansowania na pokrycie kosztów wymiany kopciuchów. Od 2018 r. mieszkańcy Gminy Wilczyce mogą też korzystać ze środków rządowego programu „Czyste Powietrze”, który pozwala na uzyskanie dofinansowania na wymianę źródeł ciepła, naruszających normy środowiskowe, na nowoczesne źródła energii, a także pozyskanie środków na termomodernizację budynków. Mieszkańcy miejscowości Wilczyce – podobnie jak mieszkańcy wszystkich innych miejscowości w Polsce – mogą uzyskać dofinansowanie na zrealizowanie inwestycji w powyższym zakresie.

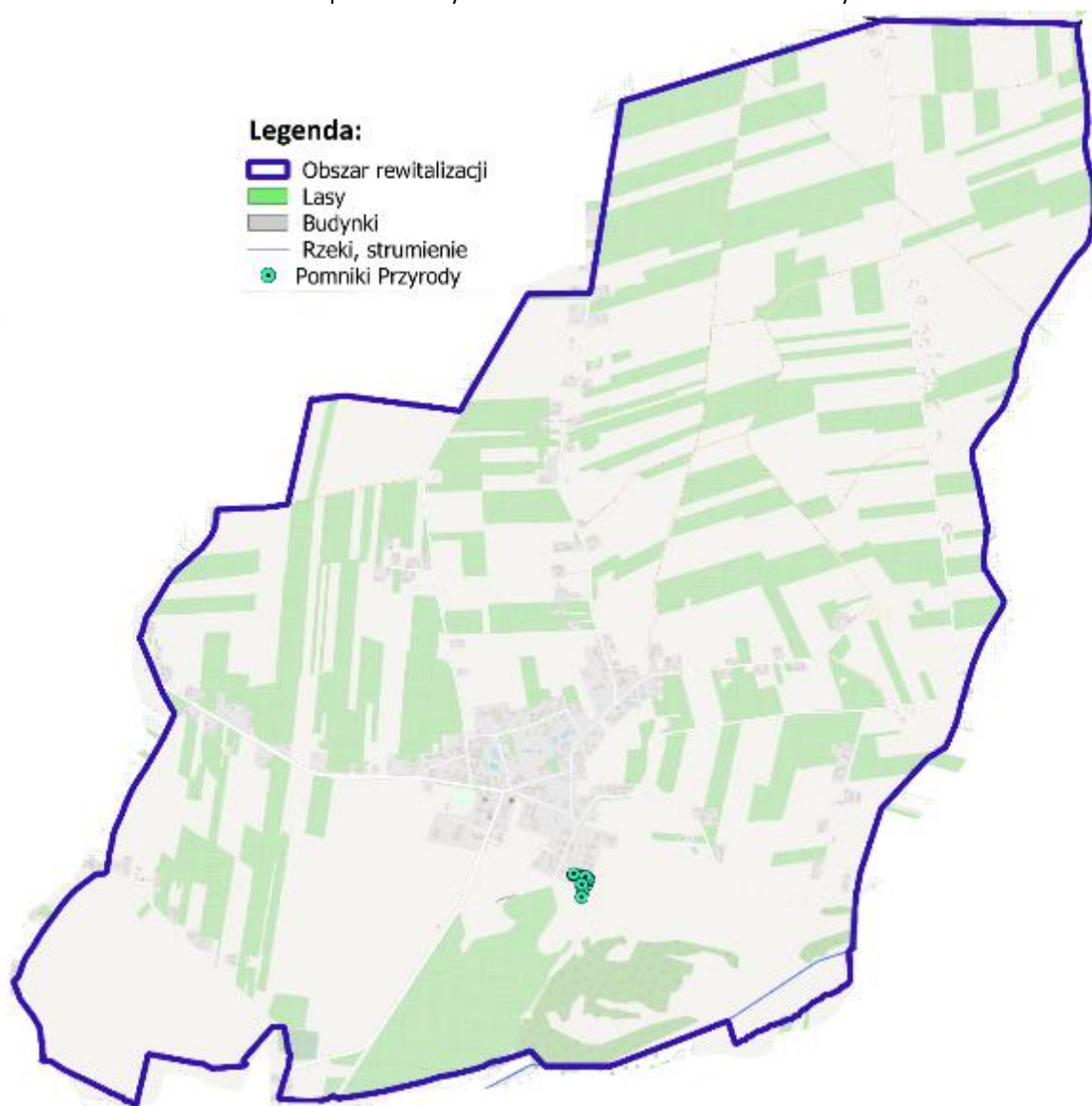
Dotychczasowe doświadczenia z realizacji opisanych powyżej programów dotacyjnych pokazują, że pomimo rozbudowanej oferty instytucji publicznych, tempo energomodernizacji budynków mieszkalnych wyposażonych w źródła ciepła na paliwa stałe nie odpowiada na zidentyfikowane zapotrzebowanie w tym zakresie i nie wykorzystuje potencjału inwestycji sprzyjających poprawie efektywności energetycznej. Wyzwaniem w tym zakresie jest nie tyle wygospodarowanie odpowiedniej puli środków, czy też pozyskanie finansowania zewnętrznego, ile wypracowanie kanałów komunikacji i sposobów docierania do właścicieli lub użytkowników nieruchomości. Powyższe wnioski bazują na opiniach i postulatach uczestników spaceru badawczego w ramach prac nad pogłębioną diagnozą obszaru rewitalizacji.

Ochrona środowiska i klimatu

Gmina Wilczyce nie wchodzi w skład żadnego z wyznaczonych obszarów ochrony prawnej zdefiniowanej w ramach Wielkoprzestrzennego Systemu Obszarów Chronionych województwa świętokrzyskiego. Tym samym na obszarze rewitalizacji nie występują obszary chronione.

Na obszarze rewitalizacji natomiast znajdują się **pomniki przyrody 12 lip drobnolistnych *Tilia cordata*** w parku podworskim naprzeciw zachodniej elewacji dworu, **3 sosny czarne** położenie w parku podworskim po północnej stronie dworu oraz **2 klony pospolite** położenie w leśnej części parku podworskiego na krawędzi tarasu.

Mapa 9 Obszary chronione na terenie sołectwa Wilczyce

Źródło: opracowanie własne przy użyciu programu QGIS

Obszary zagrożone powodzią i suszą

Zgodnie z definicją zawartą w art. 16 pkt 34 ustawy Prawo wodne, obszary szczególnego zagrożenia powodzią obejmują tereny, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% oraz obszary o wysokim ryzyku, gdzie prawdopodobieństwo to wynosi 10%. Ponadto obszary szczególnego zagrożenia obejmują tereny między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w których istnieją wały przeciwpowodziowe, a także wyspy i przymuliska (o których mowa w art. 224 tej samej ustawy), stanowiące działki ewidencyjne oraz pasy techniczne.

Analizując dostępne na stronie Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie mapy przedstawiające obszary szczególnego zagrożenia powodzią tj. stwierdzono, że na terenie Gminy Wilczyce występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Na obszarze rewitalizacji tj. sołectwa Wilczyce występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Opatówka, których

prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%) oraz obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%). Ponadto na obszarze rewitalizacji występują obszary dla, których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (0,2%)

Tereny znajdujące się w ramach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią podlegają określonemu zagospodarowaniu, które zgodnie z art. 166 pkt 10 ustawy Prawo wodne nie może m.in. naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym czy stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi czy środowiska oraz utrudniać zarządzanie ryzykiem powodziowym. Art. 16 pkt 4 Prawa wodnego wskazuje, iż celem zarządzania ryzykiem powodziowym jest ograniczenie potencjalnych, negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

Zgodnie z Art. 77. Prawo wodne na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zakazuje się

- a) gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania,
- b) lokalizowania nowych cmentarzy.

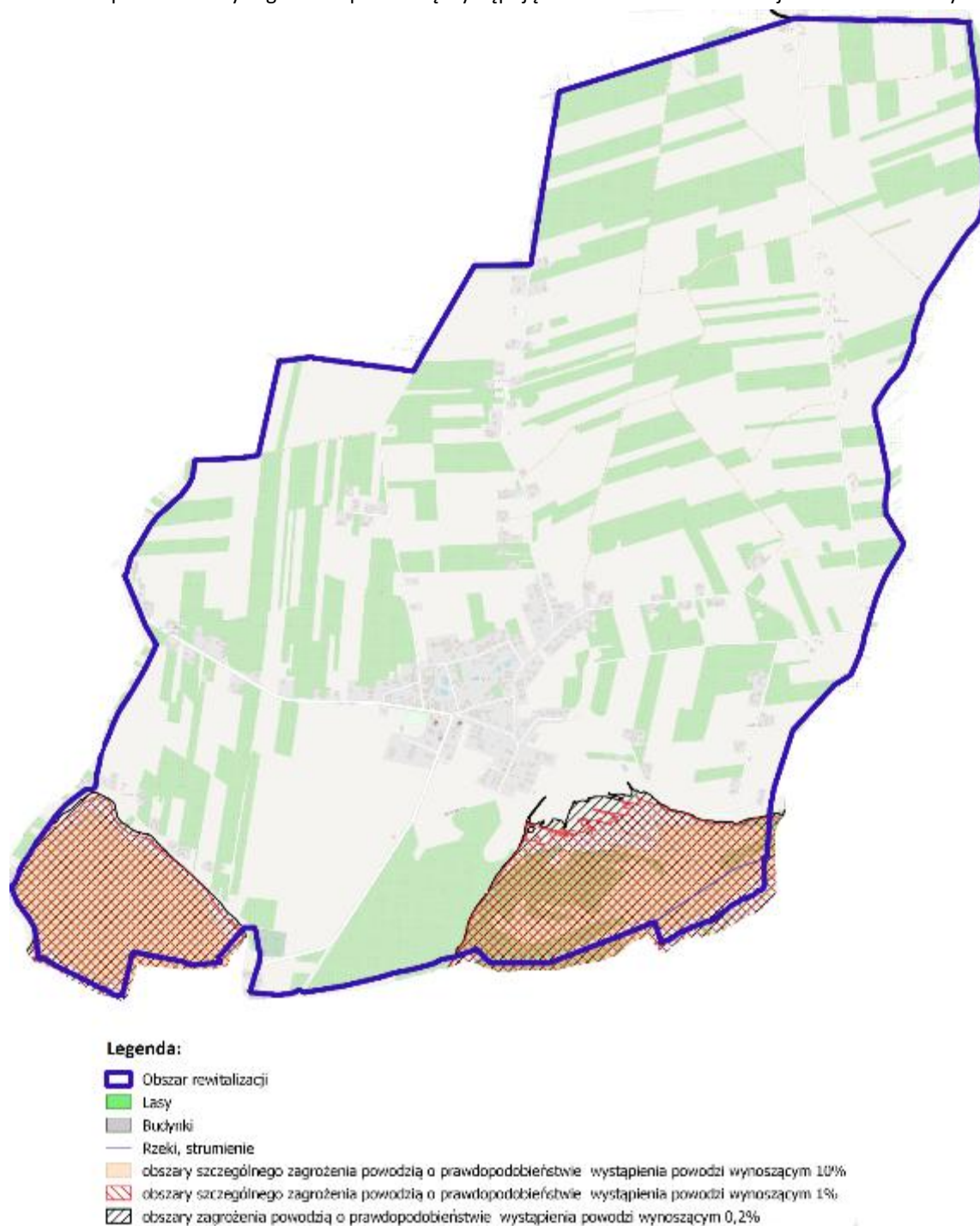
Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (obejmujący rzekę Opatówka), wskazuje m.in., że najbardziej skutecznym sposobem ochrony przed powodzią jest używanie obszarów zalewowych w sposób, który minimalizuje wpływ skutków zalania. Zgodnie z „Planem zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły” przyjętym Rozporządzeniem Rady Ministra z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia „Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisła na obszarze rewitalizacji” nie wskazano konieczność realizacji zadania na obszarze rewitalizacji.

Przedsięwzięcia ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji **nie będą realizowane** na obszarze objętym szczególnym zagrożeniem powodziowym. W przyszłości, podczas aktualizacji dokumentu bądź planowania nowych inwestycji zlokalizowanych na obszarach zagrożonych powodzią, wszelkie przedsięwzięcia będą obligatoryjnie projektowane i realizowane zgodnie z obowiązującymi wytycznymi dotyczącymi zagospodarowania terenów szczególnego ryzyka powodziowego. W związku z tym nie będą naruszać ustaleń planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza ani planu zarządzania ryzykiem powodziowym.

Prace rewitalizacyjne będą prowadzone w sposób, który nie stworzy zagrożenia dla zdrowia mieszkańców, środowiska naturalnego ani dla dóbr kultury wpisanych do rejestru zabytków, jednocześnie nie zakłócając funkcjonowania infrastruktury krytycznej ani nie utrudniając zarządzania ryzykiem powodziowym. Planowane inwestycje nie będą stanowić przeszkody dla swobodnego spływu wód powodziowych.

Na wyżej wymienionych obszarach nie przewiduje się nasadzeń drzew, a ewentualne planowane obiekty małej infrastruktury będą miały trwałą i stabilny związek z gruntem.

Mapa 10 Obszary zagrożenia powodzią występujące na obszarze rewitalizacji – sołectwo Wilczyce

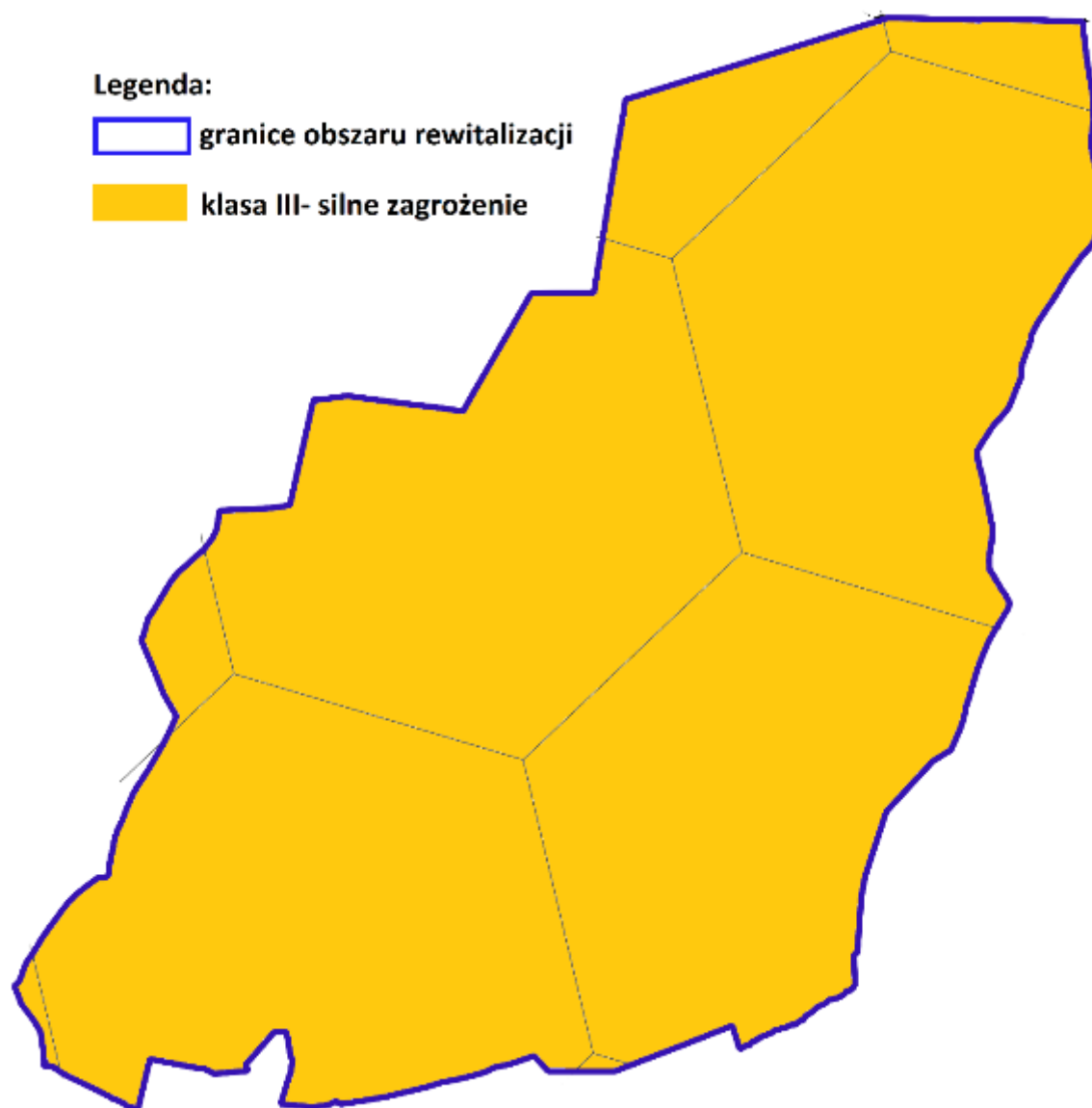

Źródło: opracowanie własne przy użyciu programu QGIS

Zagrożenie suszą

Przedstawione w PPSS informacje wskazują, iż sołectwo Wilczyce to obszar charakteryzujący się zarówno słabym, jak i silnym i ekstremalnie silnym zagrożeniem wystąpienia suszy rolniczej, umiarkowanym i silnym zagrożeniem wystąpienia suszy hydrologicznej i słabym i umiarkowanym zagrożeniem wystąpienia suszy hydrogeologicznej. Według łącznego zagrożenia suszą na terenie sołectwa Wilczyce występują obszary o silnym zagrożeniu wystąpienia suszy.

Mapa 11 Mapa łącznego zagrożenia suszą suma klas zagrożenia suszą rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną
– ocena w siatce pól podstawowych dla sołectwa Wilczyce

Źródło: opracowanie własne przy użyciu programu QGIS

Ryzyko występowania osuwisk

Według projektu Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO (III etap realizacji) na terenie sołectwa Wilczyce wskazano jeden obszar zagrożony osuwiskiem, oznaczony numerem 24968 zgodnie z kartą rejestrową. W ramach realizacji Programu Rewitalizacji gmina będzie systematycznie podejmować działania mające na celu zabezpieczenie wskazanego obszaru, aby minimalizować ryzyko dalszego pogłębiania się osuwiska. Do możliwych do zastosowania form zabezpieczeń należą:

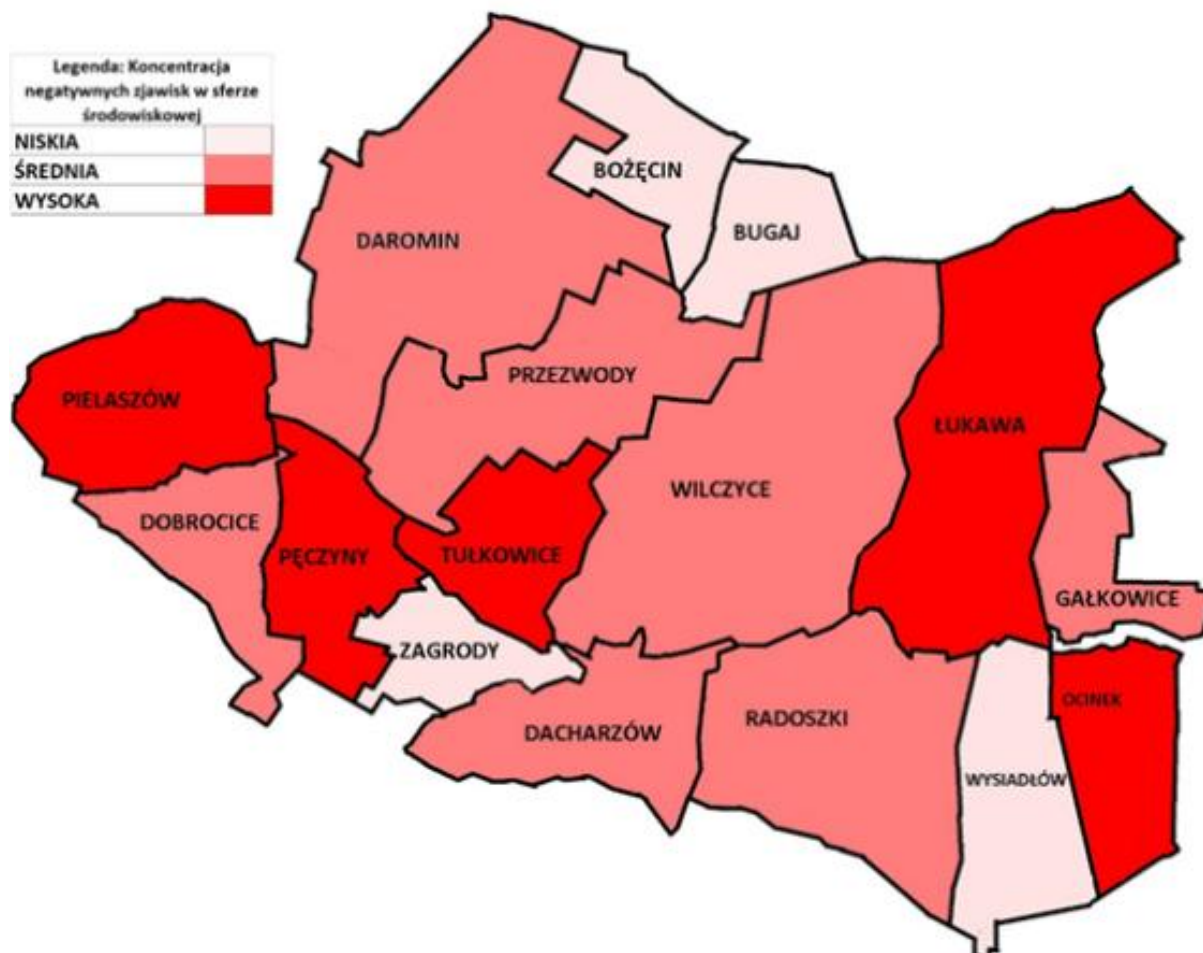
- umocnienie i zabezpieczenie osuwiska za pomocą siatek ochronnych,
- budowa umocnień, drenaży oraz systemów odprowadzania wód opadowych mających na celu stabilizację terenu,
- zasadzenie roślinności, co przyczyni się do zwiększenia stabilności gruntu poprzez wzmocnienie powierzchni.

Podsumowanie problemów w sferze środowiskowej

Bardzo wysokie natężenie negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej stwierdzono w szczególności w sołectwach Łukawa, Ocinek, Pęczyny, Pielaszów, Tułkowice.

Mapa 12 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej na terenie Gminy Wilczyce w podziale na sołectwa

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Wilczyce

3.5. Diagnoza zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych

Największym wyzwaniem dla integracji różnych fragmentów obszaru rewitalizacji jest obecność **barier przestrzennych**. W całej gminie występują negatywne zjawiska w sferze funkcjonalno – przestrzennej. Najmniej korzystnie wypadły sołectwa: Bożęcin, Dacharzów, Daromin, Ocinek, Tułkowice, Zagrody. Analizując sferę funkcjonalno – przestrzenną wzięto pod uwagę **dostępność infrastruktury społecznej, rekreacyjnej** (takiej jak boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne ogólnodostępne), a także **dostępność do infrastruktury kultury, do podstawowych usług związanych z zaopatrzeniem w wodę i oczyszczaniem ścieków, dostęp do infrastruktury zdrowotnej, edukacyjnej** (szkolnej/przedszkolnej) oraz opieki nad dziećmi do lat 3. Przeanalizowano również dostępność oraz jakość infrastruktury komunikacyjnej oraz stan i zachowanie obiektów zabytkowych.

Dostępność infrastruktury społecznej, rekreacyjnej i kulturalnej

Na obszarze rewitalizacji funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna w Wilczycach, która zaspokaja potrzeby w zakresie kultury wśród mieszkańców rewitalizacji.

Ważnym elementem infrastruktury są obiekty o przeznaczeniu integracyjnym w aspekcie sportu, rekreacji i kultury, które pełnią ważne funkcje społeczne. Na terenie rewitalizacji znajdują się: Boisko, siłownia zewnętrzna, wewnętrzna.

Dzieci z obszaru rewitalizacji mają dostęp do placówek edukacyjnych. Na terenie miejscowości funkcjonuje Szkoła Podstawowa. Na terenie miejscowości funkcjonuje przedszkole nie ma żłobka.

Tabela 13 Dostęp do infrastruktury sportowo – rekreacyjnej na terenie poszczególnych sołectw Gminy Wilczyce

L.p.	Sołectwo	Boisko	Siłownia wewnętrzna	Siłownia zewnętrzna	Basen	Stadion lekkoatletyczny
1.	Wilczyce	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Wilczyce

Na obszarze rewitalizacji – w sołectwie Wilczyce – brak jest zlokalizowanych zabytków wpisanych do Rejestru zabytków nieruchomych województwa świętokrzyskiego. Natomiast znajdują się zabytki wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków.

Tabela 14 Zabytki wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków na terenie rewitalizacji – sołectwo Wilczyce

L.p.	Miejscowość	Adres	Obiekt	Nr działki	Datowanie
1	Wilczyce	przy drodze Wilczyce-Dacharzów	Krzyż na postumencie	361/3	1871 r.
2	Wilczyce	na posesji nr 72	Figura Jezusa Chrystusa Frasobliwego	189	XIX/XX w.

3	Wilczyce		Dwór w zespole dworsko-parkowym z folwarkiem	373/5	4 ćw. XIX w.
4	Wilczyce	175/IX	Czworak w zespole dworsko-parkowym z folwarkiem	1178	4 ćw. XIX w.
5	Wilczyce		Czworak w zespole dworsko-parkowym z folwarkiem, ob.magazyn	373/4	4 ćw. XIX w.
6	Wilczyce		Obora w zespole dworsko-parkowym z folwarkiem	373/4	4 ćw. XIX w.
7	Wilczyce		Obora w zespole dworsko-parkowym z folwarkiem	373/4	4 ćw. XIX w.
8	Wilczyce		Magazyn w zespole dworsko-parkowym z folwarkiem	373/4	4 ćw. XIX w.
9	Wilczyce		Studnia w zespole dworsko-parkowym z folwarkiem	373/4	4 ćw. XIX w.
10	Wilczyce		Park dworski w zespole dworsko-parkowym z folwarkiem	373/3, 373/4, cz. 373/5	1820 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Gminnej Ewidencji Zabytków

Na terenie rewitalizacji (sołectwo Wilczyce) nie występują stanowiska archeologiczne wpisane do Rejestru zabytków nieruchomych. W Gminnej Ewidencji Zabytków występują stanowiska archeologiczne, które są zlokalizowane na obszarze rewitalizacji, tj. w sołectwie Wilczyce.

Tabela 15 Stanowiska archeologiczne wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Wilczyce zlokalizowane na obszarze rewitalizacji sołectwo Wilczyce

L.p.	Miejscowość	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska w miejscowości	Nr stanowiska na obszarze	Funkcja obiektu	Chronologia
1	Wilczyce	87-73	91	192	Ślad osadnictwa	Nieokreślona
2	Wilczyce	87-73	92	193	Ślad osadnictwa	Nieokreślona
3	Wilczyce	88-72	5	59	Ślad osadnictwa	Nieokreślona
4	Wilczyce	88-72	6	60	Ślad osadnictwa	I okres EB
5	Wilczyce	88-72	7	61	Ślad osadnictwa	Nieokreślona
6	Wilczyce	88-72	8	62	Ślad osadnictwa	Neolit
7	Wilczyce	88-72	9	63	Ślad osadnictwa	Nieokreślona
8	Wilczyce	88-72	27	64	Ślad osadnictwa	I okres EB
9	Wilczyce	88-72	11	70	Ślad osadnictwa	Nieokreślona
10	Wilczyce	88-72	12	71	Ślad osadnictwa	Nieokreślona
11	Wilczyce	88-72	13	74	Ślad osadnictwa	Nieokreślona
12	Wilczyce	88-72	14	83	Ślad osadnictwa	Nieokreślona
13	Wilczyce	88-72	15	84	Ślad osadnictwa	Nieokreślona
14	Wilczyce	88-72	16	85	Ślad osadnictwa	Nieokreślona
15	Wilczyce	88-72	17	86	Osada	Kultura mierzanowicka
16	Wilczyce	88-72	18	87	Ślad osadnictwa	OWR (kultura przeworska)
17	Wilczyce	88-72	19	88	Ślad osadnictwa	Wczesny neolit

18	Wilczyce	88-72	20	95	Ślad osadnictwa	Nieokreślona
19	Wilczyce	88-72	21	96	Ślad osadnictwa	Nieokreślona
20	Wilczyce	88-72	22	97	Ślad osadnictwa	Nieokreślona
21	Wilczyce	88-72	23	98	Ślad osadnictwa	Nieokreślona
22	Wilczyce	88-72	24	99	Ślad osadnictwa	Nieokreślona
23	Wilczyce	88-72	25	100	Ślad osadnictwa	Nieokreślona
24	Wilczyce	88-72	62	105	Ślad osadnictwa	Pradzieje
25	Wilczyce	88-72	26	146	Ślad osadnictwa	Nieokreślona
26	Wilczyce	88-73	1	172	Brak danych	Brak danych
27	Wilczyce	88-73	2	173	Brak danych	Brak danych
28	Wilczyce	88-73	3	174	Brak danych	Brak danych
29	Wilczyce	88-73	4	175	Peryferia wsi	Wczesne średniowiecze
					Peryferia wsi	Nowożytność
30	Wilczyce	88-73	12	176	Brak danych	Brak danych
31	Wilczyce	88-73	28	177	Peryferia wsi	Wczesne średniowiecze
					Peryferia wsi	Nowożytność
32	Wilczyce	88-73	29	178	Brak danych	Brak danych
33	Wilczyce	88-73	30	179	Brak danych	Brak danych
34	Wilczyce	88-73	31	180	Ślad osadnictwa	Neolit
35	Wilczyce	88-73	32	181	Brak danych	Brak danych
36	Wilczyce	88-73	33	182	Brak danych	Brak danych
37	Wilczyce	88-73	34	183	Brak danych	Brak danych
38	Wilczyce	88-73	35	184	Brak danych	Brak danych
39	Wilczyce	88-73	36	185	Brak danych	Brak danych
40	Wilczyce	88-73	37	186	Brak danych	Brak danych
41	Wilczyce	88-73	38	187	Brak danych	Brak danych
42	Wilczyce	88-73	39	188	Brak danych	Brak danych
43	Wilczyce	88-73	40	189	Brak danych	Brak danych
44	Wilczyce	88-73	41	190	Ślad osadnictwa	Neolit
					Ślad osadnictwa	Wczesna epoka brązu
45	Wilczyce	88-73	42	191	Brak danych	Brak danych
46	Wilczyce	88-73	43	192	Brak danych	Brak danych
47	Wilczyce	88-73	44	193	Brak danych	Brak danych
48	Wilczyce	88-73	45	194	Brak danych	Brak danych
49	Wilczyce	88-73	46	195	Brak danych	Brak danych
50	Wilczyce	88-73	47	196	Brak danych	Brak danych
51	Wilczyce	88-73	48	197	Brak danych	Brak danych
52	Wilczyce	88-73	49	198	Brak danych	Brak danych
53	Wilczyce	88-73	50	199	Brak danych	Brak danych
54	Wilczyce	88-73	51	200	Brak danych	Brak danych
55	Wilczyce	88-73	52	201	Brak danych	Brak danych
56	Wilczyce	88-73	53	202	Brak danych	Brak danych
57	Wilczyce	88-73	54	203	Brak danych	Brak danych
58	Wilczyce	88-73	55	204	Brak danych	Brak danych
59	Wilczyce	88-73	56	205	Brak danych	Brak danych
60	Wilczyce	88-73	57	206	Brak danych	Brak danych

61	Wilczyce	88-73	90	353	Cmentarzysko	Neolit (kultura złocka)
					Cmentarzysko	Epoka brązu (kultura mierzanowicka)
					Ślad osadnictwa	Pradzieje

Źródło: Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Wilczyce

Gmina Wilczyce posiada dobre warunki komunikacyjne, które wyznacza droga krajowa nr 79 relacji Warszawa – Koźnice – Ożarów – Sandomierz – Kraków. Wspomniana wyżej droga pozwala na stosunkowo łatwe połączenia komunikacją bus.

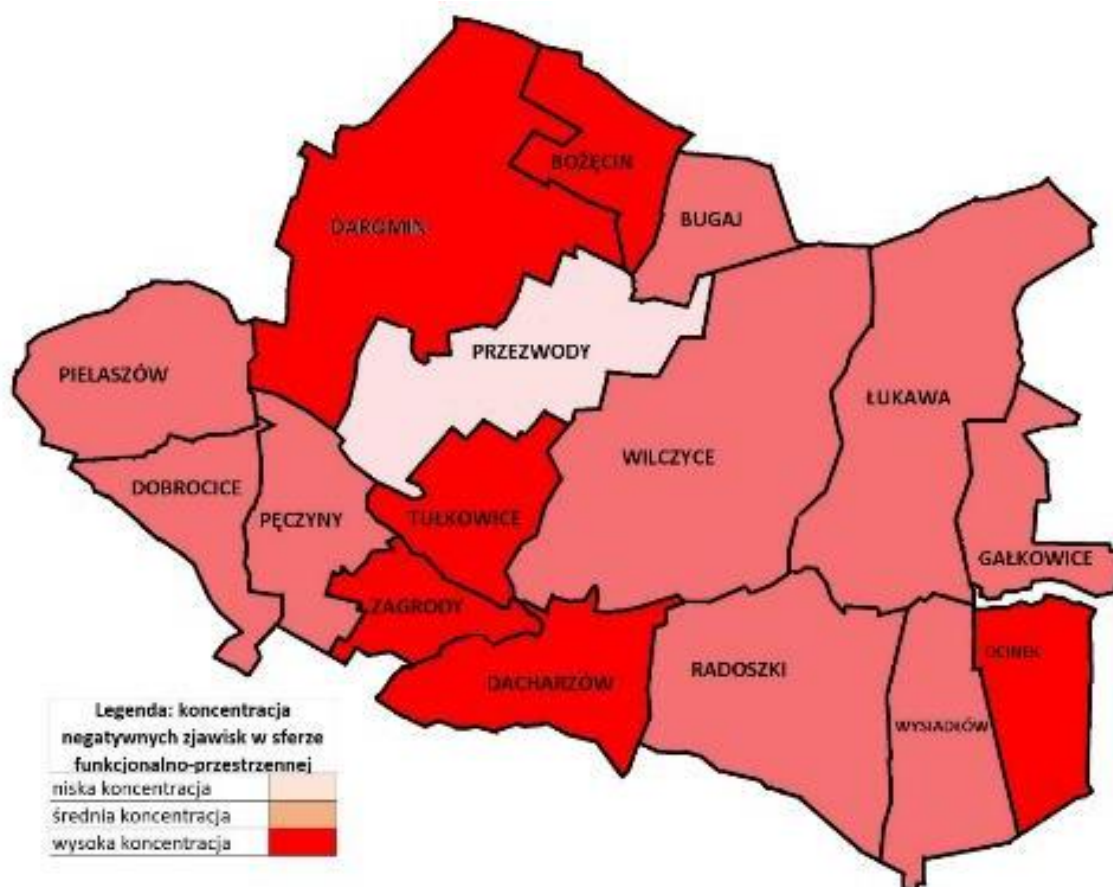
Obszar rewitalizacji jest w 100% zwodociagowany. Miejscowość Wilczyce nie jest skanalizowana posiada natomiast dostęp do sieci gazowej.

Tabela 16 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze technicznej dla sołectwa Wilczyce

L.p.	Sołectwo	Dostęp do inf. wodociągowej	Dostęp do inf. kanalizacyjnej	Dostęp do inf. gazowej
1	Wilczyce	TAK	NIE	TAK

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Wilczyce

Mapa 13 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze funkcjonalno - przestrzennej na terenie Gminy Wilczyce w podziale sołectwa

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Wilczyce str. 99

3.6 Diagnoza zjawisk technicznych

Analizując sferę techniczną wzięto pod uwagę m.in. nowo oddane budynki mieszkalne do użytkowania w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Dodatkowo przeanalizowano stan budynków użyteczności publicznej w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

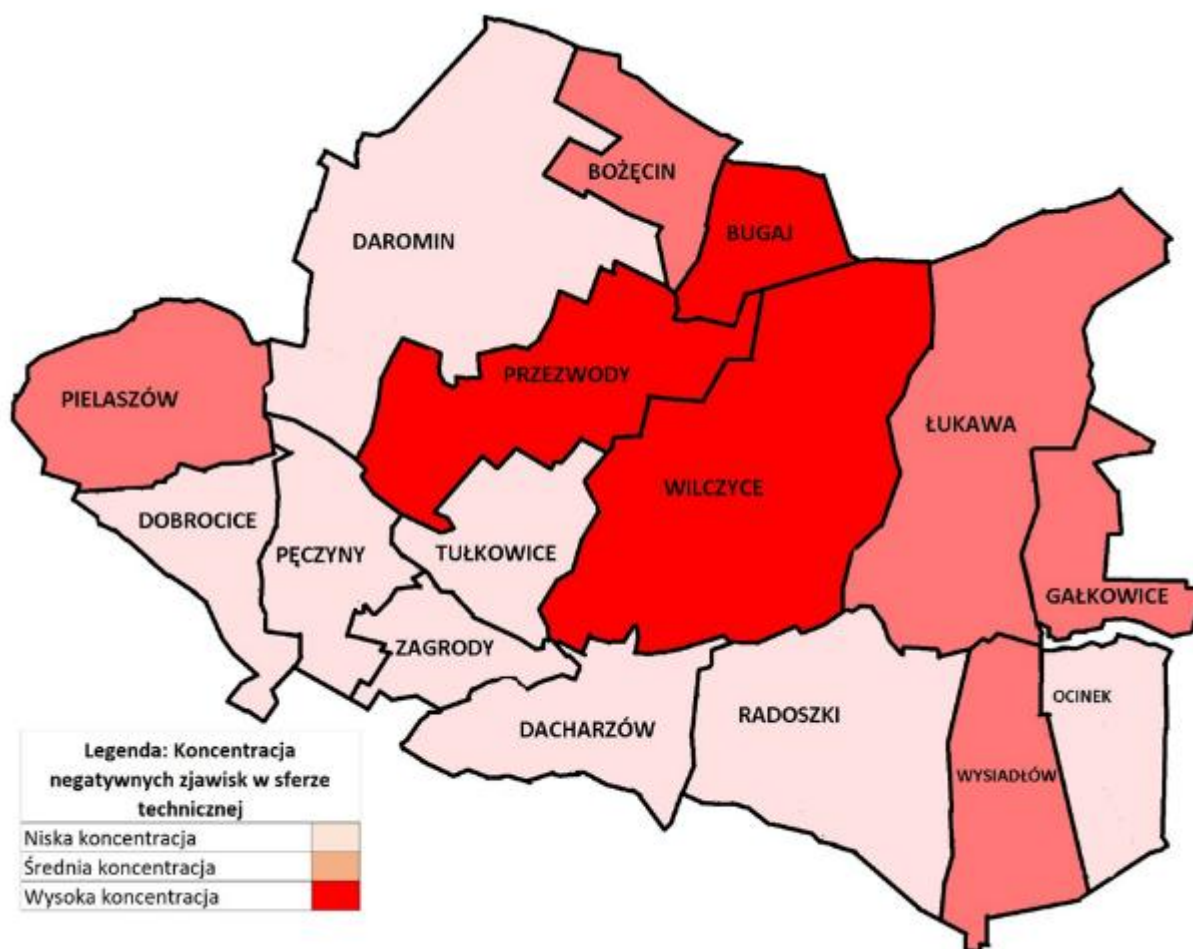
Tabela 17 Budynki mieszkalne oddane do użytkowania w latach 2020-2023 na terenie rewitalizacji i Gminy Wilczyce

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	razem
Sołectwo Wilczyce	1	3	1	1	6
Razem	15	9	8	10	50

Źródło: opracowanie własne na podstawie dane Urząd Gminy Wilczyce

Analizując sferę techniczną wzięto również pod uwagę potrzebę termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej. Potrzeby w tym zakresie występują w sołectwach: Bożęcin, Bugaj, Ocinek, Dacharzów, Gałkowice-Ocin, Łukawa, Pęczyny, Pielaszów, Przewody, Tułkowice, Wilczyce i Wysiadłów.

Mapa 14 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze technicznej w Gminie Wilczyce w podziale na sołectwa

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Wilczyce s. 105

3.7. Podsumowanie diagnozy: problemy, potrzeby i potencjały

Szczegółowa **diagnoza obszaru rewitalizacji** objęła wszechstronną analizę negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, funkcjonalno-przestrzennych i technicznych, a także inwentaryzację zasobów dziedzictwa kulturowego. Te prace diagnostyczne umożliwiły **identyfikację kluczowych problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych**, a także wskazanie wzajemnych powiązań pomiędzy zjawiskami społecznymi, gospodarczymi i środowiskowymi. Tym samym diagnoza spełnia wymogi ustawy o rewitalizacji.

Główne wyzwania społeczne

Obszar rewitalizacji charakteryzuje się **szczególną koncentracją problemów bezrobocia i uzależnienia od pomocy społecznej**, co negatywnie wpływa na wizerunek gminy i prowadzi do jego stygmatyzacji. Niezbędne są **długofalowe projekty wspierające najuboższe rodziny**, uwzględniające potrzeby wszystkich grup wiekowych.

Istotnym wyzwaniem jest również **wsparcie osób z niepełnosprawnościami**. Problemem jest **niedostateczna oferta dla ich rodzin i opiekunów**, co wymaga poszerzenia programu opieki wychowawczej oraz zapewnienia odpowiedniej bazy lokalowej.

Mieszkańcy borykają się z **bezradnością i zagrożeniem wykluczeniem społecznym**, potęgowanymi przez dynamiczne zmiany społeczno-gospodarcze. Skutkuje to m.in. rosnącą liczbą dzieci i młodzieży wymagających specjalnego kształcenia oraz narastającymi problemami wychowawczymi. Konieczna jest **realizacja projektów ukierunkowanych na włączenie społeczne, wsparcie rodzin i kształtowanie umiejętności wychowawczych rodziców**. Wymaga to również **wzmocnienia instytucji odpowiedzialnych za edukację, kulturę i opiekę społeczną** (np. Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Biblioteka Publiczna) poprzez dofinansowanie ich działalności i rozszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla młodzieży i całych rodzin.

Potrzeba integracji i dostępności

Wyzwanie w sferze społecznej stanowi również **wspieranie integracji sąsiedzkiej i inicjatyw lokalnych**. Barierą jest brak ogólnodostępnych miejsc spotkań, co wskazuje na potrzebę **tworzenia dostępnych i wielofunkcyjnych przestrzeni** dla inicjatyw nieformalnych, grup mieszkańców i organizacji pozarządowych.

Ważne jest także **uporządkowanie harmonogramu imprez kulturalnych, sportowych i edukacyjnych** w gminie. W związku ze starzeniem się społeczeństwa, rośnie liczba seniorów. Rozwój oferty dla nich wymaga **inwestycji w infrastrukturę poprawiającą dostępność architektoniczną** obiektów i przestrzeni publicznych, a także działań wspierających **dostępność cyfrową i informacyjno-komunikacyjną**. Konieczne jest też rozszerzenie oferty wsparcia dla osób ze szczególnymi potrzebami, uwzględniającej ich rodziny i opiekunów.

Istnieje również **szerokie pole do poprawy poczucia bezpieczeństwa mieszkańców**. Wymaga to różnorodnych przedsięwzięć infrastrukturalnych i społecznych oraz wdrażania rozwiązań zarządczych, które poprawią komfort przebywania i poruszania się po obszarze rewitalizacji, a także pozytywnie wpłyną na jego postrzeganie przez resztę gminy.

Wyzwania gospodarcze i środowiskowe

W sferze gospodarczej głównym problemem jest **brak stałych mechanizmów współpracy samorządu z lokalnymi przedsiębiorcami** oraz systemu wspierania osób planujących podjęcie działalności gospodarczej. Konieczna jest **koordynacja działań w tym zakresie** oraz stworzenie oferty wspierania lokalnych przedsiębiorców, w tym miejsc spotkań i nawiązywania relacji biznesowych. Problemem jest także **ograniczona dostępność obiektów usługowych dla osób ze szczególnymi potrzebami**.

W odniesieniu do zjawisk środowiskowych, problemem są **przekroczenia norm emisji zanieczyszczeń** na terenie całego obszaru. Pomimo programów dotacyjnych, tempo wymiany źródeł ciepła jest niewystarczające. Istnieje potrzeba **zwiększenia skali działań w walce z niską emisją** oraz skutecznego zachęcania mieszkańców do inwestowania w wymianę źródeł ciepła. Warto podkreślić, że **obszary cenne przyrodniczo są atutem Wilczyce**, co wskazują sami mieszkańcy.

Estetyka przestrzeni publicznych i świadomość ekologiczna

Na obszarze rewitalizacji istnieje także potrzeba **poprawy estetyki przestrzeni publicznych, z poszanowaniem ich naturalnych walorów**. Taki kierunek interwencji pozwoli na realizację kompleksowych przedsięwzięć (infrastrukturalnych, społecznych, edukacyjnych), które będą sprzyjać klimatowi i **podnosić świadomość ekologiczną mieszkańców**.

Kluczowe wyzwania przestrzenno-funkcjonalne obszaru rewitalizacji

Główne problemy obszaru rewitalizacji w sferze **przestrzenno-funkcjonalnej** obejmują:

- **bariery komunikacyjne:** nieodpowiedni stan infrastruktury drogowej utrudnia integrację różnych części obszaru rewitalizacji;
- **niski dostęp do rekreacji:** mieszkańcy mają niewystarczający dostęp do atrakcyjnych terenów rekreacyjnych i zielonych;
- **bariery architektoniczne:** obiekty użyteczności publicznej i lokale usługowe są trudno dostępne dla osób z ograniczeniami ruchowymi;
- **zły stan infrastruktury pieszej i rowerowej:** niezadowalający stan chodników i ścieżek rowerowych.

Nowe potrzeby w rewitalizacji: zrównoważony rozwój i integracja

Istnieje również potrzeba:

- **wdrażania rozwiązań wspierających zrównoważoną mobilność** oraz realizacji inwestycji w **błękitno-zieloną infrastrukturę i rozwiązania oparte na naturze (nature-based solutions)**,
- **wykorzystania zmodernizowanej i nowej infrastruktury do wspierania integracji społecznej**, przeciwdziałania **wykluczeniu** oraz budowania atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Problemy techniczne obszaru rewitalizacji: infrastruktura i bezpieczeństwo

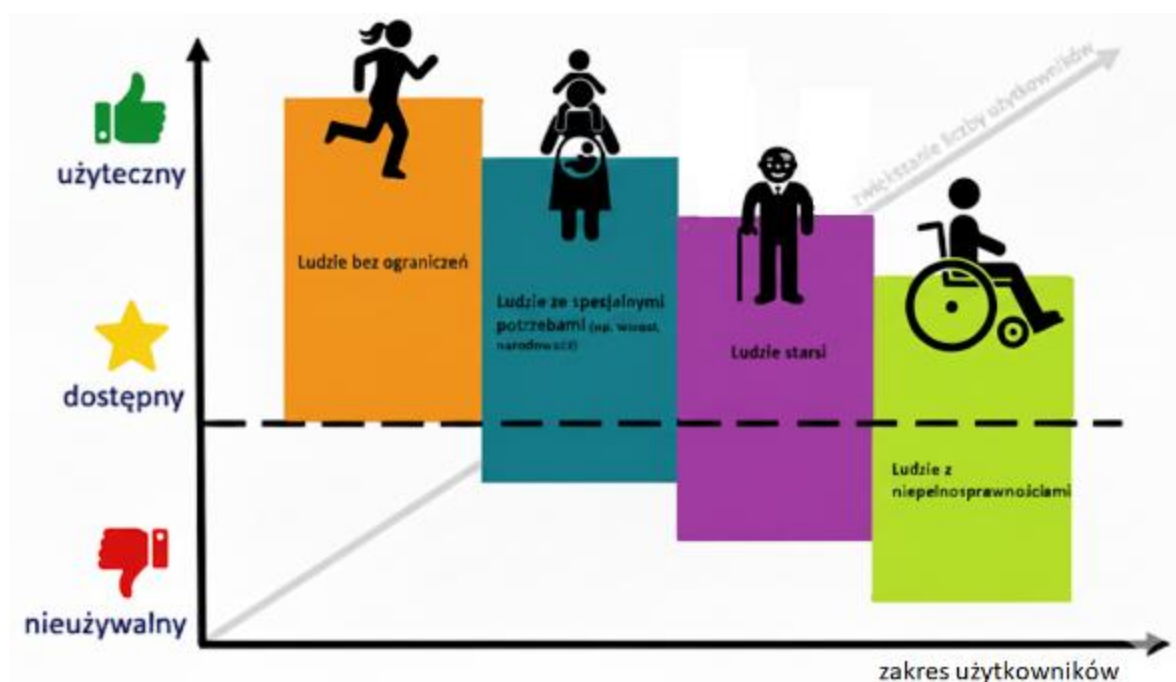
W obszarze rewitalizacji zauważalny jest **niezadowalający stan techniczny obiektów użyteczności publicznej**, takich jak budynki oświatowe czy były budynek po lecznicy. Dodatkowo, **część dróg oraz infrastruktury pieszo-rowerowej wymaga pilnych inwestycji**.

Konieczne jest przeprowadzenie działań, które **poprawią bezpieczeństwo i komfort wszystkich uczestników ruchu drogowego**, ze szczególnym uwzględnieniem **potrzeb pieszych i rowerzystów**.

Potencjały rozwojowe obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji w Wilczycach dysponuje szeregiem istotnych **potencjałów rozwojowych**, które mogą być efektywnie wykorzystane w procesie rewitalizacji:

- **Zaangażowanie społeczne:** Mieszkańcy obszaru rewitalizacji wykazują silne poczucie przynależności do swojej społeczności, aktywnie uczestniczą w działaniach społecznych (często nieformalnych) i deklarują gotowość do włączenia się w realizację Gminnego Programu Rewitalizacji. To cenny kapitał ludzki do budowania wspólnych inicjatyw.
- **Potencjał turystyczny obszaru rewitalizacji:** Gmina Wilczyce posiada walory środowiskowe i kulturowe, stwarzające doskonałe warunki do rozwoju turystyki, w szczególności agroturystyki. Jest to optymalna forma zagospodarowania turystycznego na obszarach chronionych, pozwalająca na czerpanie korzyści z lokalnych zasobów.
- **Zasoby zieleni i nowe przestrzenie publiczne:** Mieszkańcy obszaru rewitalizacji są silnie związani z terenami zielonymi i świadomi znaczenia ochrony przyrody i klimatu. Ta świadomość tworzy potencjał do ich aktywnego zaangażowania w projektowanie i zagospodarowywanie nowych miejsc aktywności sąsiedzkiej oraz otwartych przestrzeni publicznych, wzbogacając tym samym środowisko obszaru.
- **Aktywność lokalnych przedsiębiorców:** Przedstawiciele biznesu w Wilczycach od lat wspierają lokalną społeczność, na przykład poprzez pomoc w organizacji wydarzeń kulturalnych. Ta obywatelska wrażliwość i dostrzeganie korzyści z zaangażowania w inicjatywy ważne dla mieszkańców stanowią solidną podstawę do dalszej współpracy w ramach rewitalizacji.
- **Zasoby instytucjonalne i kompleksowe podejście do usług publicznych:** Instytucje w Gminie Wilczyce, odpowiedzialne za opiekę społeczną, kulturę, sport, edukację, rozwój oferty dla seniorów, ochronę środowiska i klimatu, a także transport i inwestycje, posiadają doświadczenie w realizacji projektów podnoszących jakość usług publicznych. To umożliwia prowadzenie zintegrowanych przedsięwzięć, które skutecznie rozwiązują złożone problemy społeczne.
- **Potrzeba projektowania uniwersalnego:** Należy priorytetowo traktować projektowanie uniwersalne, aby zapewnić dostępność i komfort dla wszystkich użytkowników, w tym:
 - osób poruszających się na wózkach, o kulach i z ograniczoną mobilnością,
 - osób niewidomych i słabowidzących,
 - osób głuchych i słabosłyszących, a także głuchoniewidomych,
 - osób z niepełnosprawnościami psychicznymi, intelektualnymi oraz zaburzeniami funkcji poznawczych,
 - seniorów,
 - kobiet w ciąży,
 - osób z małymi dziećmi, w tym z wózkami dziecięcymi,
 - osób mających trudności w komunikowaniu się z otoczeniem (również z rozumieniem języka pisanego lub mówionego),
 - osób o nietypowym wzroście (w tym dzieci),
 - osób wykluczonych cyfrowo,
 - osób z ciężkim lub nieporęcznym bagażem/towarem,
 - innych grup z tymczasowym wykluczeniem lub ograniczoną sprawnością manualną.

Wzajemne powiązania problemów, potrzeb i potencjałów w obszarze rewitalizacji

Jak wynika z diagnozy, na obszarze rewitalizacji problemy, potrzeby i potencjały ściśle się ze sobą przenikają. Wynika to z faktu, że deficyty i szanse rozwojowe dotyczą zarówno **mieszkańców, rodzin, przedsiębiorców, jak i instytucji** funkcjonujących w tej samej przestrzeni.

Wszyscy mieszkańcy, niezależnie od wieku czy sprawności – **rodzice z dziećmi, młodzież, seniorzy oraz osoby z niepełnosprawnościami** – korzystają z tej samej infrastruktury i przestrzeni publicznych, takich jak budynki użyteczności publicznej, budynki mieszkalne, parki, skwery, drogi, ścieżki czy chodniki. Często są to również osoby korzystające z usług lokalnych przedsiębiorców.

Co więcej, sposób projektowania infrastruktury i przestrzeni ma bezpośredni wpływ na **środowisko**, na przykład poprzez wybór źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych czy zastosowanie rozwiązań opartych na przyrodzie. Ta **wzajemna zależność** podkreśla potrzebę zintegrowanego podejścia do procesu rewitalizacji.

Rewitalizacja przestrzeni kluczem do integracji społecznej

Poprawa stanu zagospodarowania przestrzeni na obszarze rewitalizacji stwarza realną szansę na rozwiązywanie problemów społecznych. Działania takie jak **doposażenie Gminnej Biblioteka Publiczna w Wilczycach** czy przedsięwzięcia planowane przez **Ośrodek Pomocy Społecznej** mogą znacząco przyczynić się do **wspierania integracji sąsiedzkiej i budowania kapitału społecznego**.

4. Opis wizji stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu działań w zakresie rewitalizacji

Na podstawie diagnozy szczegółowej obszaru rewitalizacji, a także biorąc pod uwagę lokalne potencjały obszaru oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych zdefiniowano wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (w 2030 r.).

W 2030 roku Wilczyce to prężnie rozwijająca się gmina, która harmonijnie łączy postęp gospodarczy i społeczny z ochroną środowiska naturalnego. To miejsce zintegrowanej i aktywnej społeczności, która korzysta z bogatej oferty edukacyjnej, rekreacyjnej i kulturalnej.

Wyznaczony obszar, zostanie poddany kompleksowej rewitalizacji w oparciu o szczegółowo zaplanowaną i skoordynowaną interwencję. Planowane efekty rewitalizacji zostaną uzyskane poprzez realizację zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wpisujących się w wyznaczone cele rewitalizacji. Należy również zaznaczyć, że wizja ma w tym przypadku charakter optymalny i została zbudowana na racjonalnych przesłankach pozwalających stwierdzić, że osiągnięcie zakładanej wizji jest możliwe do realizacji.

5. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk

Realizacja wizji będzie możliwa dzięki wdrożeniu zaproponowanych celów strategicznych. Uzupełnieniem i jednocześnie rozwinięciem celów strategicznych jest katalog przypisanych kierunków działań, a następnie listy przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których realizacja urzeczywistni wizję. Poniżej przedstawiono schemat logiczny poszczególnych elementów planowania strategicznego.

Główny cel rewitalizacji:

Zwiększenie jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji dzięki pełnemu wykorzystaniu zasobów kulturowych i przyrodniczych oraz wspieraniu inicjatyw gospodarczych, które przyczynią się do trwałego rozwoju społeczno-ekonomicznego.

Cele strategiczne

1. Zwiększenie jakości życia w rewitalizowanym obszarze poprzez wykorzystanie jego potencjału kulturowego i przyrodniczego	2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji dzięki wspieraniu przedsiębiorczości i powstawaniu nowych miejsc pracy	3. Stworzenie infrastruktury publicznej, która odpowiada na potrzeby każdej grupy społecznej, z równoczesnym dążeniem do ochrony środowiska	4. Podniesienie kwalifikacji kadry zarządzającej i realizującej projekty rewitalizacyjne w celu sprawniejszego rozwoju danego obszaru
--	---	---	---

Kierunki działań:

Obszar strategiczny nr 1. Zwiększenie jakości życia w rewitalizowanym obszarze poprzez wykorzystanie jego potencjału kulturowego i przyrodniczego.

- **Przeciwdziałanie wykluczeniu i ubóstwu:** Redukcja barier społecznych i ekonomicznych.
- **1.2 Wzmacnianie rodzin:** Wspieranie harmonijnego rozwoju rodzin.
- **1.3 Aktywni Seniorzy:** Kontynuacja i rozwój programów dla osób starszych.
- **1.4 Inwestycja w młode pokolenie:** Rozwój potencjału dzieci i młodzieży.
- **1.5 Integracja społeczności:** Budowanie więzi i współpracy między mieszkańcami.

Obszar strategiczny nr 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji dzięki wspieraniu przedsiębiorczości i powstawaniu nowych miejsc pracy.

- **2.1 Rozwój turystyki lokalnej:** Wykorzystanie potencjału turystycznego obszaru.
- **2.2 Nowoczesna infrastruktura dla społeczności i usług:** Tworzenie przestrzeni sprzyjających integracji i dostępowi do usług publicznych.
- **2.3 Wspieranie lokalnego biznesu:** Aktywne działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości.

Obszar strategiczny nr 3. Stworzenie infrastruktury publicznej, która odpowiada na potrzeby każdej grupy społecznej, z równoczesnym dążeniem do ochrony środowiska.

- **3.1 Bezpieczne i zrównoważone otoczenie:** Tworzenie miejsc przyjaznych i bezpiecznych
- **3.2 Rozwój zrównoważonej mobilności:** Promowanie ekologicznych i dostępnych form transportu.
- **3.3 Efektywność energetyczna:** Termo- i energomodernizacja budynków i infrastruktury.
- **3.4 Ochrona dziedzictwa kulturowego:** Zachowanie i promocja zabytków.
- **3.5 Powszechna dostępność:** Poprawa dostępności obiektów, miejsc i usług, w szczególności dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Obszar strategiczny nr 4. Podniesienie kwalifikacji kadry zarządzającej i realizującej projekty rewitalizacyjne w celu sprawniejszego rozwoju danego obszaru.

- **4.1 Aktywny i kompetentny Zespół Rewitalizacyjny:** Zapewnienie dynamicznego i zaangażowanego zespołu. Ciągłe doskonalenie wiedzy i umiejętności.
- **4.2 Komitet Rewitalizacyjny = współpraca dla wspólnego dobra:** Budowanie partnerskich relacji i wdrażanie innowacyjnych rozwiązań.

6. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

6.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Zakres i charakter przedsięwzięć

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. a ustawy o rewitalizacji, gminny program rewitalizacji obejmuje listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Obejmują one działania o charakterze:

- społecznym,
- gospodarczym,
- środowiskowym,
- przestrzenno-funkcjonalnym,
- technicznym.

Lista ta zawiera kluczowe informacje niezbędne do realizacji celów programu, przy jednoczesnym uwzględnieniu zróżnicowanego poziomu gotowości realizacyjnej poszczególnych przedsięwzięć na etapie tworzenia programu. Szczegóły dotyczące realizacji projektów będą doprecyzowywane w trakcie wdrażania GPR, a wyznacznikiem końcowej formy przedsięwzięć pozostaną cele i kierunki działań określone w GPR.

Priorytety i role infrastruktury

Priorytetowo potraktowano projekty o charakterze społecznym. Chociaż wykaz zawiera również przedsięwzięcia infrastrukturalne, należy podkreślić, że ich głównym celem jest rozwiązywanie problemów i przeciwdziałanie deficytom występującym na obszarze rewitalizacji, a nie same w sobie.

Analiza i przygotowanie

Aby zapewnić wysoką jakość i efektywność realizowanych przedsięwzięć, przyjęto zasadę, że każdorazowe przystąpienie do realizacji projektu poprzedzi szczegółowa analiza. Jej celem jest:

- pogłębienie wstępnych założeń,
- ocena praktyk i rozwiązań wdrażanych w podobnych przedsięwzięciach,
- wybór najkorzystniejszego sposobu wdrażania działań z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań.

Dotyczy to zarówno projektów społecznych, jak i inwestycyjnych. W związku z realizacją wybranych projektów mogą być powoływane zespoły robocze odpowiedzialne za weryfikację założeń, monitorowanie oraz ewaluację przedsięwzięć.

Lokalizacja przedsięwzięć

Podstawowe przedsięwzięcia realizujące cele GPR zostały zaplanowane w granicach obszaru rewitalizacji. Na etapie prac nad programem nie stwierdzono potrzeby korzystania z zasobów poza tym obszarem. Jednakże, ze względu na możliwe techniczne uwarunkowania realizacji inwestycji, które mogą ujawnić się dopiero w trakcie realizacji programu, istnieje prawdopodobieństwo, że niektóre działania będą wymagały interwencji również poza granicami obszaru rewitalizacji.

Tabela 18 Zestawienie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

L.p.	Nazwa przedsięwzięć rewitalizacyjnych	Szacunkowa wartość
1.	Wsparcie zatrudnienie - wspieranie wchodzenia na rynek pracy osób bezrobotnych i poszukujących pracy	300 000 zł
2.	Aktywni Seniorzy - programy aktywizacji dla osób starszych	100 000 zł
3.	Wsparcie dla rodzin – pomoc w harmonijnym rozwoju rodzin w obszarze rewitalizacji	350 000 zł
4.	Brama do wiedzy - rozwój kompetencji kluczowych dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji	300 000 zł
5.	Rewitalizacja miejscowości Wilczyce – w kierunku zrównoważonego rozwoju i zwiększenia atrakcyjności turystycznej i gospodarczej	5 000 000 zł
6.	Ekologiczna rewitalizacja – inwestycje w efektywność energetyczną i odnawialne źródła energii.	3 000 000 zł
7.	Poprawa bezpieczeństwa poprzez modernizację dróg, chodników i tras rowerowych w obszarze rewitalizacji	3 500 000 zł
8.	Zapewnienie sprawnej współpracy administracji i biznesu w procesie rewitalizacji Gminy Wilczyce poprzez dialog społeczny	25 000 zł
	Razem	12 575 000 zł

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 1	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Wsparcie zatrudnienie - wspieranie wchodzenia na rynek pracy osób bezrobotnych i poszukujących pracy
2 Zakres	W ramach realizowanego zadania świadczone będą usługi rynku pracy, określone w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obejmujące w szczególności: • pośrednictwo pracy, mające na celu uzyskanie zatrudnienia odpowiedniego do kwalifikacji i kompetencji wspieranej osoby, a także poradnictwo zawodowe dotyczące wyboru odpowiedniego zawodu oraz wsparcie w planowaniu rozwoju kariery zawodowej; • organizację wysokiej jakości szkoleń, które umożliwią zdobycie, zmianę lub podniesienie kompetencji i kwalifikacji niezbędnych do wykonywania określonego zawodu lub zadań na danym stanowisku; • zdobywanie lub uzupełnianie doświadczenia zawodowego oraz praktycznych umiejętności poprzez realizację staży, spełniających standardy określone w Europejskiej Ramie Jakości Praktyk i Staży; • wsparcie zatrudnienia osób młodych u przedsiębiorców lub innych pracodawców, w formie zachęt takich jak pokrycie kosztów subsydiowania zatrudnienia, bonusy zatrudnieniowe lub bonusy na zasiedlenie, przy czym dobór odpowiedniej formy wsparcia opiera się na indywidualnej ocenie adekwatności;

	• pomoc osobom młodym w zakładaniu i prowadzeniu własnej działalności gospodarczej, poprzez udzielenie bezzwrotnej dotacji na rozpoczęcie działalności oraz organizację szkoleń, które dostarczą niezbędnej wiedzy i umiejętności do efektywnego prowadzenia przedsiębiorstwa.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, - zwiększenie wiedzy i umiejętności mieszkańców obszaru rewitalizacji, - wsparcie osób młodych w zakładaniu i prowadzeniu firmy, - zwiększenie poziomu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy. Wskaźniki produktu: - Liczba osób objętych wsparciem [osoby], - Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie [osoby], - Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie [osoby]. Wskaźniki rezultatu: - Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu [osoby], - Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu [osoby].
4 Realizowane kierunki działań	1.1 Przeciwdziałanie wykluczeniu i ubóstwu: Redukcja barier społecznych i ekonomicznych.
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji sołectwo Wilczyce
6 Podmioty realizujące projekt	Gmina Wilczyce Ośrodek Pomocy Społecznej w Wilczycach Powiatowy Urząd Pracy w Sandomierzu Powiat Sandomierski
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	300 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – EFS + priorytet 10 Aktywni na rynku pracy Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie infrastruktury i oferty wsparcia dla osób bezrobotnych, poszukujących pracy, zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 2	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Aktywni Seniorzy - programy aktywizacji dla osób starszych
2 Zakres	Przedsięwzięcie obejmuje całościowe podejście do wsparcia osób starszych i tych ze szczególnymi potrzebami w tym m.in. wsparcie

	Klubu Seniora. Zakładamy modernizację i wyposażenie obiektu Klubu, aby stał się w pełni dostępny. Usuwamy bariery architektoniczne i dostosowujemy otoczenie, by każdy mógł swobodnie korzystać z jego oferty. Dodatkowo, zapewniamy wysokiej jakości kadrę oraz zróżnicowane formy wsparcia, które odpowiadają na indywidualne potrzeby beneficjentów. Projekt obejmuje: • opieka wytchnieniowa: zapewniamy opiekę nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, odciążając ich nieformalnych opiekunów – członków rodzin; • wsparcie dla opiekunów: oferujemy wsparcie psychologiczne oraz szkolenia dla opiekunów faktycznych (nieformalnych), w tym członków rodzin, pomagając im w codziennej opiece • asystentura i opieka domowa: planujemy wsparcie asystenckie, opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze w ramach opieki rodzinnej i środowiskowej; • mieszkania treningowe i wspomagane: udostępniamy bezpieczne przestrzenie, które wspierają samodzielność i adaptację do życia w społeczności; • usługi towarzyszące: w ramach projektu dostępne są również usługi takie jak teleopieka, wypożyczalnia sprzętu, codzienne dowożenie posiłków oraz drobne usługi domowe (remontowe, porządkowe, higieniczne); działania te mają na celu zapobieganie umieszczaniu osób w placówkach całodobowych; • rozwój usług w społeczności lokalnej: wspieramy proces deinstytucjonalizacji placówek całodobowych, promując i rozszerzając ofertę usług świadczonych bezpośrednio w społeczności lokalnej; • miejsca opieki medycznej: aktywnie wspieramy tworzenie nowych i rozwój istniejących form zdeinstytucjonalizowanej opieki medycznej, w tym hospicjów domowych. długoterminowa opieka domowa: zapewniamy długoterminową medyczną opiekę domową, w tym pielęgniarstwą, dla osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: • poprawienie dostępności oferty Gm. Wilczyce w zakresie usług i opieki nad seniorami, • uzupełnienie oferty Ośrodka Pomocy Społecznej o usługi opiekuńcze, • zmniejszenie liczby osób korzystających z opieki w Domach Pomocy Społecznej, Wskaźniki produktu:

	- Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.), - Liczba opiekunów faktycznych/nieformalnych objętych wsparciem w programie (osoby), - Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie (osoby), - Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (osoby) Wskaźniki rezultatu: - Liczba osób, które opuściły opiekę instytucjonalną dzięki wsparciu w programie (osoby), - Liczba osób świadczących usługi w społeczności lokalnej dzięki wsparciu w programie (osoby), - Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług (szt.), - Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej (szt.) - Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej istniejących po zakończeniu projektu (szt.)
4 Realizowane kierunki działań	1.3 Aktywni Seniorzy: Kontynuacja i rozwój programów dla osób starszych. 1.5 Integracja społeczności: Budowanie więzi i współpracy między mieszkańcami. 2.2 Nowoczesna infrastruktura dla społeczności i usług: Tworzenie przestrzeni sprzyjających integracji i dostępowi do usług publicznych
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji sołectwo Wilczyce
6 Podmiot realizujący	Ośrodek Pomocy Społecznej w Wilczycach Gmina Wilczyce
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	100 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – EFS + Priorytet 9 Usługi społeczne i zdrowotne, Działanie FESW.09.04 Zwiększenie dostępności usług społecznych i zdrowotnych Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie infrastruktury i oferty wsparcia dla osób starszych i wymagających opieki, jak również ich rodzin.
Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 3	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Wsparcie dla rodzin – pomoc w harmonijnym rozwoju rodzin w obszarze rewitalizacji

2 Zakres	Zadanie polega na zapewnieniu kompleksowego wsparcia rodzinom, aby mogły prawidłowo funkcjonować. Obejmuje ono m.in. • poradnictwo dla rodzin, • działania asystenta rodziny, • przeciwdziałanie przemocy, w tym wsparcie rodziny w ramach interwencji kryzysowej, • działalność świetlic środowiskowych, • powoływanie rodzin wspierających, • wsparcie preadopcyjne, • wsparcie postadopcyjne. Wspieranie tworzenia nowych miejsc opieki i wychowania w nowo tworzonych placówkach wsparcia dziennego lub wsparcie działalności istniejących placówek (typu świetlice środowiskowe). Podniesienie kwalifikacji i kompetencji osób działających na rzecz wspierania rodziny, w tym asystentów rodziny na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej (m.in.: działania podnoszące kwalifikacje i kompetencje w zakresie zapobiegania wszelkiego rodzaju dyskryminacji). Działania na rzecz dzieci oraz rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, obejmujące w szczególności: • grupy samopomocowe; • asystenturę rodziny; • konsultacje ze specjalistami w zakresie zdiagnozowanych problemów i deficytów w rodzinie; • terapię w rodzinie. Podniesienie kwalifikacji i kompetencji osób działających na rzecz wspierania rodziny, w tym asystentów rodziny na potrzeby świadczenia usług w środowisku lokalnym.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: – wspieranie integracji społecznej osób/rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym – utworzenie placówki wsparcia dziennego Wskaźniki produktu: - Całkowita liczba osób objętych wsparciem [osoba], - Liczba osób objętych usługami w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej [osoba], - Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami [szt.], - Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie [osoba]. Wskaźnik rezultatu:

	- Liczba dzieci i młodzieży, które opuściły opiekę instytucjonalną dzięki wsparciu w programie (osoby), - Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej istniejących po zakończeniu projektu (szt.).
4 Realizowane kierunki działań	1.1 Przeciwdziałanie wykluczeniu i ubóstwu: Redukcja barier społecznych i ekonomicznych. 1.2 Wzmacnianie rodzin: Wspieranie harmonijnego rozwoju rodzin. 1.5 Integracja społeczności: Budowanie więzi i współpracy między mieszkańcami.
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji sołectwo Wilczyce
6 Podmiot realizujący	Ośrodek Pomocy Społecznej w Wilczycach Gmina Wilczyce
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	350 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – EFS + Priorytet 9 Usługi społeczne i zdrowotne, Działanie FESW.09.05 Wsparcie rodzin oraz pieczy zastępczej Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie infrastruktury i oferty wsparcia dla rodzin wykluczonych społecznie i zagrożonych takim wykluczeniem, w tym dzieci.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 4	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Brama do wiedzy - rozwój kompetencji kluczowych dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji
2 Zakres	W ramach projektu planowane są działania polegające na: 1. Wsparcie uczniów szkół podstawowych m. in. poprzez zajęcia dodatkowe ukierunkowane na rozwijanie umiejętności podstawowych i przekrojowych, działania dwujęzyczne, edukację ekologiczną, zajęcia w ramach działań antydyskryminacyjnych, zajęcia psychologiczno-pedagogiczne, doradztwo zawodowe, wsparcie w zakresie edukacji włączającej, itp. 2. Zajęcia dodatkowe podnoszące szanse absolwenta liceum na rynku pracy dzięki znajomości języka niemieckiego technicznego, arkusza kalkulacyjnego oraz wiedzy o elektryczności 3. Podnoszenie kompetencji kadry nauczycielskiej /doradców zawodowych m.in: w zakresie pracy z uczniami o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych oraz w zakresie zapobiegania przemocy.

	4. Wspieranie edukacji przedszkolnej: • tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego w istniejących ośrodkach wychowania przedszkolnego (OWP), • dostosowanie miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, • rozszerzenie oferty ośrodków wychowania przedszkolnego o zajęcia rozwijające jakość edukacji m.in. poprzez: ✓ zajęcia dodatkowe dydaktyczno-wychowawcze w zakresie umiejętności podstawowych i przekrojowych, ✓ zajęcia dodatkowe wyrównujące szanse edukacyjne dzieci w zakresie stwierdzonych deficytów, ✓ zajęcia specjalistyczne, ✓ wsparcie w zakresie edukacji włączającej, • doskonalenie kompetencji kadry, • wsparcie rodziców/opiekunów dzieci poprzez działania na rzecz wzmacniania współpracy kadry z rodzicami/opiekunami prawnymi.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - nabycie i wzmocnienie kompetencji kluczowych dzieci z obszaru rewitalizacji, - zwiększenie kompetencji kadry nauczycielskiej, - zwiększenie poziomu integracji i aktywizacja, - zwiększenie dostępu do nowoczesnych technik i form nauczania oraz nowoczesnych pomocy naukowych. Wskaźniki produktu: - Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem (osoby), - Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem (osoby), - Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem (podmioty), - Liczba dzieci lub uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem (osoby). Wskaźnik rezultatu: - Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu (osoby), - Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu (osoby).
4 Realizowane kierunki działań	1.1 Przeciwdziałanie wykluczeniu i ubóstwu: Redukcja barier społecznych i ekonomicznych. 1.4 Inwestycja w młode pokolenie: Rozwój potencjału dzieci i młodzieży.

5 Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – sołectwo Wilczyce
6 Podmioty realizujące	Szkoła Podstawowa w Wilczycach Gmina Wilczyce Organizacje pozarządowe
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	300 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – EFS + Priorytet 8 Edukacja na wszystkich etapach życia, Działanie FESW.08.01 Wsparcie edukacji przedszkolnej, Działanie FESW.08.02 Podnoszenie jakości kształcenia podstawowego Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Warunkiem realizacji inicjatyw w ramach projektu będzie zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, m.in. dostosowanie oferty do szczególnych potrzeb edukacyjnych.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 5	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Rewitalizacja miejscowości Wilczyce – w kierunku zrównoważonego rozwoju i zwiększenia atrakcyjności turystycznej i gospodarczej
2 Zakres	Zadanie polega na realizacji zadań mających na celu zmniejszenie występowania negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, funkcjonalno – przestrzennych oraz technicznych. Zakres projektu obejmuje następujące zadania: 5.1 Infrastruktura turystyczna – budowa ścieżek/dróg rowerowych na terenie miejscowości Wilczyce 5.2 Zagospodarowanie terenu w centrum Wilczyc pod działalność handlową (gospodarczą) 5.3 Zachowanie obiektów zabytków wpisanych do GEZ – renowacja kapliczki 5.4 Dostawa i montaż PV dla potrzeb rewitalizowanych terenów i przestrzeni 5.5 Budowa amfiteatru wraz z zagospodarowaniem terenu wokół 5.6 Poprawa bezpieczeństwa na terenie sołectwa Wilczyce poprzez wdrożenie EWE tj. wymianę oświetlenia ulicznego oraz zagęszczenie sieci
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - rozwój oferty turystycznej, - poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej (zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni), - poprawa poziomu bezpieczeństwa, - zwiększenie dostępu do infrastruktury kulturalnej. Wskaźniki produktu do działania 6.5 FEŚ:

	- Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.], - Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha]. Wskaźniki rezultatu do działania 6.5 FEŚ: - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [osoby odwiedzające/rok].
4 Realizowane kierunki działań	1.1 Przeciwdziałanie wykluczeniu i ubóstwu: Redukcja barier społecznych i ekonomicznych 2.1 Rozwój turystyki lokalnej: Wykorzystanie potencjału turystycznego obszaru. 2.2 Nowoczesna infrastruktura dla społeczności i usług: Tworzenie przestrzeni sprzyjających integracji i dostępowi do usług publicznych. 2.3 Wspieranie lokalnego biznesu: Aktywne działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości. 3.1 Bezpieczne i zrównoważone otoczenie: Tworzenie miejsc przyjaznych i bezpiecznych. 3.4 Ochrona dziedzictwa kulturowego: Zachowanie i promocja zabytków. 3.5 Powszechna dostępność: Poprawa dostępności obiektów, miejsc i usług, w szczególności dla osób ze szczególnymi potrzebami.
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji sołectwo Wilczyce
6 Podmiot realizujący	Gmina Wilczyce
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	5 000 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – działanie 6.5 Rewitalizacja obszarów innych niż obszary miejskie (poza infrastrukturą rekreacyjną i sportową niekwalifikowalną w ramach przedmiotowego zadania) Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2026-2029
9 Sposób zapewnienie dostępności	Planowane do budowy obiekty (przestrzenie) będą dostosowane do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 6	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Ekologiczna rewitalizacja – inwestycje w efektywność energetyczną i odnawialne źródła energii
2 Zakres	Przedsięwzięcie zakłada kontynuowanie podejmowanych działań i programów ukierunkowanych na zmniejszenie emisyjności i zapotrzebowania na energię w budynkach i obiektach publicznych i prywatnych. Wdrożenie działań uwzględniających indywidualne potrzeby właścicieli nieruchomości na obszarze rewitalizacji. Projekt zakłada:

	6.1 Termomodernizacja budynku strażnicy OSP w Wilczycach (wymiana dachu, docieplenie, bramy, ogrzewanie, wraz z zagospodarowaniem przestrzeni wokół budynku) 6.2 Wspieranie wzrostu efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, przedsiębiorstw i budynków prywatnych oraz wspieranie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych W związku z planowanymi pracami termomodernizacyjnymi przed przystąpieniem do ich realizacji zadania gmina/inwestor dokona rozpoznania, czy w budynku występują chronione gatunki zwierząt, (ptaki/nietoperze). W przypadku stwierdzenia obecności takich gatunków prace będą prowadzone poza ich okresem lęgowo-rozrodczym. Jeżeli chronione gatunki będą występowały w rejonie prowadzenia prac, przed ich rozpoczęciem, może być konieczne uzyskanie zezwolenia, o którym mowa w art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r., poz. 142). Po zakończeniu prac w obiektach, w których wcześniej gniazdowały ptaki lub nietoperze, zostanie umożliwione im dalsze bytowanie lub zapewnione siedliska zastępcze. Realizując tę inwestycję Gmina będzie uwzględniać art. 51 i 52 ustawy o ochronie przyrody – wymóg ochrony ptaków i nietoperzy zasiedlających budynki
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - redukcja emisji szkodliwych substancji dla środowiska oraz zdrowia i życia ludzi, - zmniejszenie kosztów zużycia energii, - zwiększenie wykorzystania OZE. Wskaźniki produktu dla działania 2.1 FEŚ: - Budynki publiczne o lepszej charakterystyce energetycznej (m2), - Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (szt.), - Liczba zmodernizowanych indywidualnych źródeł ciepła (szt.), - Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła (innych niż indywidualne) (szt.), - Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE (szt.), - Liczba zmodernizowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE (szt.), - Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE (szt.), - Dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł OZE (MW), - Dodatkowa zdolność wytwarzania energii cieplnej ze źródeł OZE (MW), Wskaźniki produktu dla działania 6.5 FEŚ: - Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha],

	- Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.) Wskaźniki rezultatu dla działania 2.1 FEŚ: - Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych) [MWh/rok], - Szacowana emisja gazów cieplarnianych (tona ekwiwalentu CO₂/rok), - Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej (MWh/rok), - Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej (MWh/rok), - Liczba dodatkowych użytkowników podłączonych do sieci ciepłowniczej (użytkownicy). Wskaźnik rezultatu dla działania 6.5 FEŚ: - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [osoby odwiedzające/rok].
4 Realizowane kierunki działań	3.3 Efektywność energetyczna: Termo- i energomodernizacja budynków i infrastruktury.
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji sołectwo Wilczyce
6 Podmiot realizujący	Gmina Wilczyce Przedsiębiorcy z terenu rewitalizacji Właściciele budynków jednorodzinnych
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	3 000 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – działanie 2.1 Efektywność energetyczna – dotacje lub działanie 6.5 Rewitalizacja obszarów innych niż obszary miejskie (w zakresie inwestycji kwalifikujących się do przedmiotowego działania – bez obiektów administracji publicznej) Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2029
9 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami.

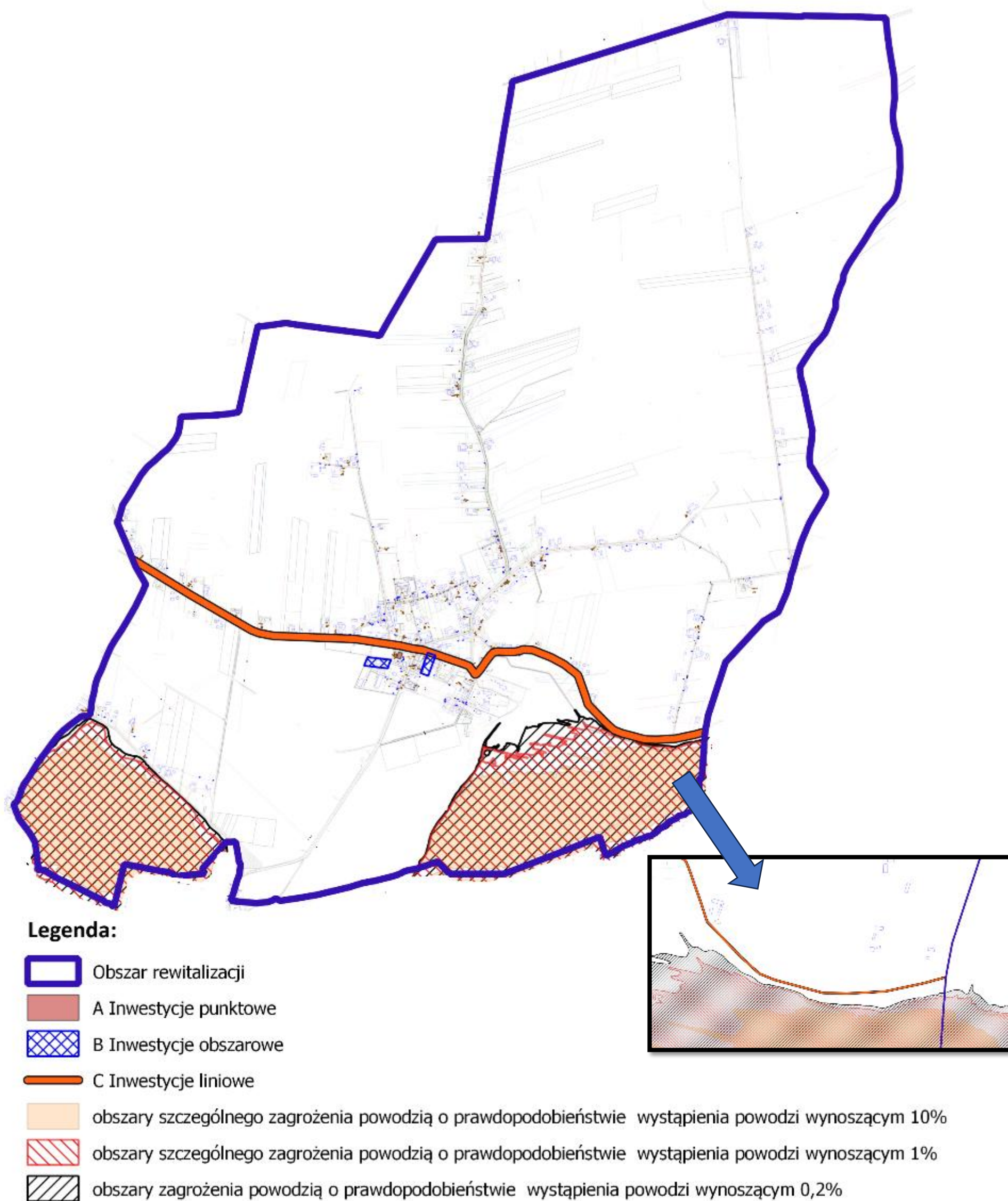
Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 7	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Poprawa bezpieczeństwa poprzez modernizację dróg, chodników i tras rowerowych w obszarze rewitalizacji
2 Zakres	Systematyczne poprawianie stanu nawierzchni dróg publicznych, z naciskiem na uspokajanie ruchu i poprawę bezpieczeństwa użytkowników. Projekt zakłada modernizację/rozbudowę infrastruktury około drogowej tj. oświetlenie, chodniki. Budowa ścieżek rowerowych na obszarze rewitalizacji wraz z rozlokowaniem punktów serwisowych do samodzielnej naprawy rowerów oraz montowaniem stojaków na rowery przy najważniejszych węzłach

	komunikacyjnych, budynkach użyteczności publicznej i lokalach usługowych; ciągłe poprawianie i uzupełnianie sieci chodników; wprowadzanie elementów zieleni oraz małej infrastruktury itd.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty • Poprawa stanu infrastruktury drogowej, • Poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, w tym pieszych i rowerzystów, • Poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru rewitalizacji. Wskaźniki produktu • Długość dróg gminnych o poprawionym standardzie nawierzchni (przebudowy, rozbudowy, remonty) na obszarze rewitalizacji (km), • Długość zmodernizowanych i nowych tras rowerowych na obszarze rewitalizacji (km), • Długość wyremontowanych ciągów pieszych na obszarze rewitalizacji (km) Wskaźniki produktu dla działania 6.5 FEŚ: - Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.], - Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha]. Wskaźnik rezultatu dla działania 6.5 FEŚ: - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [osoby odwiedzające/rok].
4 Realizowane kierunki działań	3.1 Bezpieczne i zrównoważone otoczenie: Tworzenie miejsc przyjaznych i bezpiecznych. 3.2 Rozwój zrównoważonej mobilności: Promowanie ekologicznych i dostępnych form transportu.
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji sołectwo Wilczyce
6 Podmiot realizujący	Gmina Wilczyce Powiatowy Zarząd Dróg w Sandomierzu Zarząd Dróg Wojewódzkich w Kielcach
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	3 500 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – działanie 6.5 Rewitalizacja obszarów innych niż obszary miejskie (jedynie jako element większego projektu w zakresie limitu 15% kosztów kwalifikowalnych na infrastrukturę drogową) Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2029
9 Sposób zapewnienie dostępności	Likwidowanie barier architektonicznych oraz stosowanie rozwiązań uwzględniających osoby ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 8	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Zapewnienie sprawnej współpracy administracji i biznesu w procesie rewitalizacji Gminy Wilczyce poprzez dialog społeczny
2 Zakres	Projekt zakłada następujące działania: 1. Organizacje cyklicznych spacerów po obszarze rewitalizacji - Celem spacerów jest bieżąca ewaluacja prowadzonych przedsięwzięć oraz nawiązanie dialogu z mieszkańcami. W spacerach będą uczestniczyć członkowie Zespołu ds. Rewitalizacji oraz Komitetu Rewitalizacji, a także przedstawiciele różnych instytucji, takich jak Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Informacyjno-Konsultacyjny ds. Uzależnień, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i inne. Dodatkowo planowane jest zapraszanie ekspertów zewnętrznych oraz przedstawicieli innych samorządów, którzy posiadają doświadczenie w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. 2. Zaangażowanie przedsiębiorców i promocja aktywności społecznej - W ramach projektu przewiduje się organizację cyklicznych spotkań tematycznych oraz aktywne włączanie przedsiębiorców w realizację działań ukierunkowanych na aktywizację zawodową i wspieranie lokalnej przedsiębiorczości. Dodatkowo planowane są wydarzenia sportowe, kulturalne oraz inicjatywy adresowane do młodzieży, które mają na celu promowanie aktywności obywatelskiej. Przedsiębiorcy będą również zapraszani na spotkania Zespołu ds. Rewitalizacji oraz do udziału w spacerach po obszarze rewitalizacji.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - zwiększenie zainteresowania lokalnego biznesu przebiegiem i celami procesu rewitalizacji, - zaangażowanie lokalnych przedsiębiorców w realizowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne, - poszerzenie wiedzy rewitalizatorów na temat potrzeb lokalnego biznesu na obszarze rewitalizacji, - poszerzenie wiedzy członków Zespołu ds. rewitalizacji na temat zjawisk występujących na obszarze rewitalizacji, - zaangażowanie mieszkańców obszaru rewitalizacji w proces wdrażania GPR, - stałe weryfikowanie efektów procesu rewitalizacji. Wskaźniki produktu: - liczba spotkań Zespołu ds. Rewitalizacji, - liczba spotkań Komitetu Rewitalizacji, - Liczba przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych z udziałem lokalnych przedsiębiorców (szt.)

4 Realizowane kierunki działań	4.1 Aktywny i kompetentny Zespół Rewitalizacyjny: Zapewnienie dynamicznego i zaangażowanego zespołu. Ciągłe doskonalenie wiedzy i umiejętności. 4.2 Komitet Rewitalizacyjny = współpraca dla wspólnego dobra: Budowanie partnerskich relacji i wdrażanie innowacyjnych rozwiązań.
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji sołectwo Wilczyce
6 Podmiot realizujący	Gmina Wilczyce Zespół ds. rewitalizacji Komitet rewitalizacyjny
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	25 000 zł Środki własne
8 Okres realizacji	2025-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie informacji dotyczącej rewitalizacji przekazywanej publicznie do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami

Mapa 15 Lokalizacja inwestycji na tle obszarów zagrożonych powodzią

Źródło: opracowanie własne przy użyciu QGIS

6.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Poniższe zestawienie przedstawia charakterystykę pozostałych dopuszczalnych projektów rewitalizacyjnych. Przedsięwzięcia te nazywane są skrótowo „przedsięwzięciami uzupełniającymi” lub „projektami uzupełniającymi”. Ich realizacja przyczyni się do zwiększenia stopnia osiągnięcia celów rewitalizacji. Szeroka paleta i zakres przedsięwzięć uzupełniających daje szansę na angażowanie i aktywizowanie interesariuszy rewitalizacji na wszystkich etapach realizacji GPR. Realizację wszystkich projektów uzupełniających zaplanowano na obszarze rewitalizacji lub w jego bliskim sąsiedztwie, co zapewni ich oddziaływanie na obszar rewitalizacji.

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 1	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Rewitalizacja poprzez innowacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia rodzin.
2 Zakres	Działania przeciwdziałające marginalizacji i wykluczeniu społecznemu, a także dysfunkcjom w zakresie budowania wzajemnego szacunku i instrumentów wsparcia. Realizacja kompleksowych działań, skierowanych do osób w różnym wieku i rodzin. Rozwijanie oferty wsparcia uwzględniającej indywidualne potrzeby konkretnych osób i rodzin; przyznawanie wsparcia materialnego; rozwijanie oferty ogólnodostępnych i darmowych usług publicznych oraz zapewnianie bezpłatnego dostępu do oferty edukacyjnej, sportowej i kulturalnej dla osób i rodzin w trudnej sytuacji finansowej; zapewnianie opieki pedagogicznej, terapii (w tym dorosłych dzieci z rodzin dysfunkcyjnych), wsparcia wychowawczego, itp.
3 Realizowane kierunki działań	1.1 Przeciwdziałanie wykluczeniu i ubóstwu: Redukcja barier społecznych i ekonomicznych. 1.2 Wzmacnianie rodzin: Wspieranie harmonijnego rozwoju rodzin.

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 2	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Zapewnienia szerszego dostępu do usług społecznych i zdrowotnych na rewitalizowanym terenie
2 Zakres	Wsparcie członków rodzin lub opiekunów, którzy wymagają czasowej pomocy w sprawowaniu codziennej opieki nad osobami z niepełnosprawnościami w różnym wieku (wraz z podniesieniem umiejętności i wiedzy opiekunów). Zapewnienie dostępnych (bezpłatnych) usług opieki wytchnieniowej w zakresie odpowiadającym na zapotrzebowanie opiekunów osób ze szczególnymi potrzebami; rozwijanie oferty opieki wytchnieniowej m.in. poprzez rozbudowę infrastruktury umożliwiającej świadczenie usług w ramach pobytu dziennego poza miejscem zamieszkania, a także – poprzez stworzenie warunków do realizacji opieki

	wytchnieniowej w ramach pobytu całodobowego. Projekt obejmuje także: ▪ tworzenie miejsc świadczenia usług opiekuńczych w formie usług realizowanych w społeczności lokalnej w nowych jak i istniejących placówkach zapewniających opiekę dzienną; ▪ wsparcie dla usług asystenckich i specjalistycznych usług opiekuńczych w ramach opieki rodzinnej i środowiskowej; ▪ usługi świadczone w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych; ▪ zapewnienie opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w zastępstwie za opiekunów (nieformalnych) będących członkami rodzin, w tym opieka wytchnieniowa; ▪ wsparcie psychologiczne lub szkolenia dla opiekunów faktycznych (nieformalnych), w szczególności członków rodzin, w zakresie opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu; ▪ usługi towarzyszące, m.in.: teleopieka, wypożyczalnia sprzętu, codzienne dowożenie posiłków, drobne usługi remontowe, porządkowe, higieniczne, świadczone w domu oraz działania zapobiegające umieszczaniu osób w placówkach całodobowych; ▪ wsparcie procesu deinstytucjonalizacji instytucji całodobowych na rozszerzenie oferty o prowadzenie usług świadczonych w społeczności lokalnej; ▪ wsparcie działalności lub tworzenie nowych miejsc opieki medycznej w formach zdeinstytucjonalizowanych, ▪ długoterminową medyczną opiekę domową nad osobą potrzebującą wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym pielęgniarstwą opiekę długoterminową.
3 Realizowane kierunki działań	1.2 Wzmacnianie rodzin: Wspieranie harmonijnego rozwoju rodzin. 1.3 Aktywni Seniorzy: Kontynuacja i rozwój programów dla osób starszych. 1.5 Integracja społeczności: Budowanie więzi i współpracy między mieszkańcami.

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 3	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Wspieranie inicjatyw oddolnych
2 Zakres	Tworzenie oraz funkcjonowanie w różnych częściach obszaru rewitalizacji tzw. miejsc trzecich tzn. miejsc spotkań poza domem i pracą, dostępnych o różnych porach dnia dla dzieci i młodzieży, rodzin z dziećmi, seniorów itd. Przewiduje się realizację działań infrastrukturalnych oraz organizację wydarzeń (np. spotkań, warsztatów grup młodzieży i sąsiadów).

3 Realizowane kierunki działań	1.5 Integracja społeczności: Budowanie więzi i współpracy między mieszkańcami. 3.1 Bezpieczne i zrównoważone otoczenie: Tworzenie miejsc przyjaznych i bezpiecznych.
--------------------------------	--

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 4	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Błękitno-zielony obszar rewitalizacji
2 Zakres	Wypracowanie oraz wdrażanie na etapie realizacji przedsięwzięć infrastrukturalnych standardów, które poprawią stan dostosowania infrastruktury do zmiany klimatu. Systematyczne uzupełnianie zieleni na obszarze rewitalizacji oraz realizacja instalacji, które sprzyjają zwiększaniu retencji (np. łąki kwietne i ogrody deszczowe) itp.
3 Realizowane kierunki działań	2.2 Nowoczesna infrastruktura dla społeczności i usług: Tworzenie przestrzeni sprzyjających integracji i dostępowi do usług publicznych. 3.1 Bezpieczne i zrównoważone otoczenie: Tworzenie miejsc przyjaznych i bezpiecznych.

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 5	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Wsparcie przedsiębiorców na obszarze rewitalizacji — od doradztwa po finansowanie.
2 Zakres	Celem projektu jest kompleksowe wsparcie dla początkujących firm w sołectwie Wilczyce. W tym celu zostanie stworzony inkubator przedsiębiorczości, który nie tylko pomoże w postawieniu pierwszych kroków w biznesie, ale także będzie sprzyjać budowaniu lokalnej społeczności biznesowej i nawiązywaniu relacji. Przedsiębiorcy będą mogli skorzystać z profesjonalnego doradztwa, szkoleń i konsultacji w zakresie prowadzenia firmy, marketingu i księgowości. Dodatkowo, projekt zakłada promocję lokalnych usług poprzez specjalny program popularyzujący ich ofertę wśród mieszkańców.
3 Realizowane kierunki działań	2.3 Wspieranie lokalnego biznesu: Aktywne działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości.

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 6	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Wsparcie dla podmiotów ekonomii społecznej oraz inkubacja nowych inicjatyw w rewitalizowanej strefie.
2 Zakres	W ramach rewitalizacji powstaną przedsiębiorstwa społeczne, które będą stanowić narzędzie aktywizacji i integracji społeczno-zawodowej dla osób w trudnej sytuacji życiowej lub zagrożonych wykluczeniem.
3 Realizowane kierunki działań	1.1 Przeciwdziałanie wykluczeniu i ubóstwu: Redukcja barier społecznych i ekonomicznych. 1.5 Integracja społeczności: Budowanie więzi i współpracy między mieszkańcami. 2.3 Wspieranie lokalnego biznesu: Aktywne działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości.

7. Opis podejścia zintegrowanego

Aby cele Gminnego Programu Rewitalizacji zostały osiągnięte, niezbędne jest jednocześnie realizowanie wielu zróżnicowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Ich integracja, a także koordynacja działań wszystkich zaangażowanych podmiotów i osób, wynika zarówno z kompleksowego charakteru, jak i szerokiego zakresu zidentyfikowanych projektów.

Kluczowe kierunki działań i komplementarność projektów

W oparciu o najważniejsze kierunki działań, wskazane w poprzednim rozdziale, przyszłe przedsięwzięcia powinny być **komplementarne**. Oznacza to, że projektowany program rewitalizacji musi być ściśle powiązany z innymi inicjatywami, które przyczyniają się do rozwiązania podobnych problemów na obszarze rewitalizacji oraz wspierają realizację zbliżonych lub powiązanych celów. Przykładem takiej komplementarności są projekty wspierające **integrację mieszkańców obszaru rewitalizacji**. Obejmują one zarówno przedsięwzięcia podstawowe, takie jak „Pracownicy administracji i dialog społeczny w procesie rewitalizacji Gminy Wilczyce – współpraca z lokalnym biznesem dla efektywnej realizacji celów”, jak i uzupełniające, np. „Wspieranie inicjatyw oddolnych”.

Tabela 19 Matryca powiązań między przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi ujętym w GPR

L.p.	Nazwa przedsięwzięć rewitalizacyjnych	Powiązane projekty
1.	Wsparcie zatrudnienie - wspieranie wchodzenia na rynek pracy osób bezrobotnych i poszukujących pracy	2, 3
2.	Aktywni Seniorzy - programy aktywizacji dla osób starszych	1, 5
3.	Wsparcie dla rodzin – pomoc w harmonijnym rozwoju rodzin w obszarze rewitalizacji	1, 4
4.	Brama do wiedzy - rozwój kompetencji kluczowych dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji	3, 5
5.	Rewitalizacja Gminy Wilczyce – w kierunku zrównoważonego rozwoju i poprawy jakości życia	2, 4, 6, 7, 8
6.	Ekologiczna rewitalizacja – inwestycje w efektywność energetyczną i odnawialne źródła energii	5, 8
7.	Poprawa bezpieczeństwa poprzez modernizację dróg, chodników i tras rowerowych w obszarze rewitalizacji	5, 8
8.	Zapewnienie sprawnej współpracy administracji i biznesu w procesie rewitalizacji Gminy Wilczyce poprzez dialog społeczny	5, 6, 7

Źródło: opracowanie własne

Mechanizmy koordynacji i monitoringu

Skuteczna integracja działań i przedsięwzięć GPR wymaga **cyklicznego przeglądu potrzeb interesariuszy** oraz bieżącego monitorowania stanu realizacji projektów. Kluczowym mechanizmem koordynacyjnym będą regularne spotkania Zespołu ds. Rewitalizacji. Podczas tych spotkań omawiane będą wzajemne powiązania między poszczególnymi przedsięwzięciami.

Co ważne dla sukcesu programu, działania integrujące społeczność miejscowości Wilczyce będą realizowane równocześnie z poprawą i rozwojem infrastruktury służącej integracji, sportowi, zdrowiu i kulturze. Całość działań koordynacyjnych zostanie ukierunkowana na to, aby wszystkie przedsięwzięcia rewitalizacyjne efektywnie i trwale przyczyniły się do poprawy oferty usług publicznych, ulepszenia przestrzeni publicznej oraz minimalizacji wykluczenia społecznego na obszarze objętym rewitalizacją.

Komplementarność programu: synergia dla rewitalizacji

Rewitalizacja to złożony proces, który ma na celu wydobycie zdegradowanego obszaru z kryzysu. Przewidujemy kompleksowe działania, które będą integrować różnorodne przedsięwzięcia, aby skutecznie wspierać społeczność lokalną, przestrzeń i gospodarkę. Kluczem do sukcesu jest koordynacja działań na wyznaczonym obszarze, realizowana przez wielu interesariuszy w ramach spójnego programu rewitalizacji.

Co charakteryzuje ten proces?

- **interdyscyplinarność:** łączymy wiedzę i doświadczenie z różnych dziedzin, aby osiągnąć maksymalną synergię;
- **kompleksowość:** podchodzimy do problemów holistycznie, uwzględniając wszystkie potrzeby obszaru rewitalizacji;
- **partnerstwo:** współpracujemy ponad podziałami – z lokalną społecznością, instytucjami publicznymi i sektorem prywatnym;
- **reakcja na kryzys:** działamy szybko i efektywnie, odpowiadając na palące problemy społeczne, gospodarcze i przestrzenne.

Zakres i charakter działań

Przewidywane działania rewitalizacyjne to projekty planowane do realizacji w ramach programów unijnych oraz innych funduszy publicznych i prywatnych. Koncentrujemy się na aspekcie społecznym, ale zawsze uwzględniamy rozwój gospodarczy, funkcjonalno-przestrzenny, techniczny oraz środowiskowy. Nie chodzi o doraźne remonty, lecz o trwałe zmiany strukturalne, które zapewnią długofalowy rozwój.

Planowanie i realizacja przedsięwzięć

Wszystkie planowane inicjatywy mają na celu zaspokojenie najpilniejszych potrzeb obszaru rewitalizacji i przyniesienie trwałych, długoterminowych efektów. Kluczowa jest **kompleksowość interwencji** – nie dopuszczamy do realizacji wybiórczych projektów, które koncentrują się wyłącznie na szybkim efekcie estetycznym czy modernizacjach, bez wprowadzania istotnych zmian strukturalnych. Takie podejście gwarantuje wielowymiarowy i strategiczny charakter rewitalizacji, niezbędny dla skutecznego i trwałego rozwoju.

Komplementarność obszarowa: precyzyjne interwencje w kluczowych lokalizacjach

Komplementarność ta oznacza, że nasze działania rewitalizacyjne są precyzyjnie ukierunkowane na konkretne obszary, które najbardziej potrzebują wsparcia. Obszar rewitalizacji został wyznaczony na podstawie szczegółowej analizy, zawartej w dokumencie „Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Wilczyce”, a następnie formalnie przyjęty uchwałą nr

XVII/103/2025 Rady Gminy w Wilczycach z dnia 12 sierpnia 2025r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Wilczyce.

Struktura obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji obejmuje wszystkich mieszkańców **sołectwa Wilczyce**. To właśnie na terenie Wilczycach zidentyfikowano największą koncentrację negatywnych zjawisk. Te problemy często współwystępują z trudnościami w innych obszarach, takich jak gospodarka, środowisko, sfera funkcjonalno-przestrzenna oraz infrastruktura techniczna. Jednocześnie teren sołectwa jest kluczowy dla rozwoju Gminy Wilczyce.

Cele i zakres przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcia zawarte w Gminnym Programie Rewitalizacji są ukierunkowane na rozwiązywanie problemów specyficznych dla obszaru rewitalizacji. Dzięki temu, że obszar ten pełni funkcje centrotwórcze (handlowo-usługowe, administracyjne, rekreacyjne, kulturalne), pozytywne efekty rewitalizacji wpłyną nie tylko na nie same, ale także na całą społeczność gminy.

Komplementarność i koncentracja działań

Podczas opracowywania Programu uwzględniono ściśle powiązania pomiędzy przedsięwzięciami realizowanymi we wszystkich sferach kryzysowych. Dzięki temu planowane jest osiągnięcie wzajemnie dopełniających się efektów rewitalizacji, a rezultaty działań będą widoczne zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i na terenach sąsiednich. **Przestrzenna komplementarność** jest zapewniona poprzez koncentrację interwencji na terenie sołectwa, dostosowanej do jego specyficznych problemów, skali i wielkości.

Komplementarność problemowa: kompleksowa odpowiedź na wyzwania

Komplementarność ta oznacza, że wszystkie zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne tworzą spójną i uzupełniającą się całość, a co za tym idzie wspólnie przyczyniają się one do łagodzenia lub rozwiązywania kluczowych problemów zdiagnozowanych w różnych sferach kryzysowych: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej oraz technicznej. Szczególny nacisk położono na kwestie społeczno-gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne i środowiskowe.

Projekty społeczno-gospodarcze

Działania o charakterze społeczno-gospodarczym kierowane są przede wszystkim do grup najbardziej zagrożonych marginalizacją na obszarze rewitalizacji. Należą do nich osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami oraz młodzież z rodzin dotkniętych szeroko rozumianą bezradnością życiową. Celem tych przedsięwzięć jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz zwiększenie aktywizacji zawodowej poprzez różnorodne projekty podnoszące kompetencje, umiejętności i przedsiębiorczość mieszkańców. Równocześnie wspieramy aktywizację społeczną i obywatelską, angażując mieszkańców w życie lokalnej społeczności.

Projekty przestrzenno-funkcjonalne i środowiskowe

Aktywizacji społecznej sprzyjają również projekty poprawiające warunki przestrzenne obszaru rewitalizacji. Kluczowe są przedsięwzięcia kompleksowo zmieniające przestrzeń publiczną, które mają wykreować bezpieczną, atrakcyjną i nowoczesną przestrzeń. Wspierają je inne inicjatywy poprawiające jakość przestrzeni publicznej, ułatwiające dostęp do oferty kulturalnej oraz promujące aktywne formy

spędzania czasu wolnego. Dodatkowo, szeroko zakrojone działania mają na celu ograniczenie źródeł niskiej emisji, co korzystnie wpłynie na jakość środowiska naturalnego.

Zgodność z dokumentami strategicznymi

Wszystkie projekty są w pełni zgodne z celami określonymi w dokumentach strategicznych i planistycznych gminy. Dzięki temu skutecznie odpowiadają na zdiagnozowane problemy i potrzeby obszaru rewitalizacji, zapewniając spójność i efektywność działań.

Komplementarność proceduralno – instytucjonalna

System zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji oparty będzie na współpracy Zespołu ds. rewitalizacji oraz uspołecznionego Komitetu Rewitalizacji. Dzięki temu systemowi możliwe jest efektywne współdziałanie różnych instytucji oraz prowadzenie spójnych procedur zarządczych na etapie przygotowywania i wdrażania Programu.

Kompetencje i organizacja Zespołu zadaniowego

Nadzór nad pracą zespołu sprawuje Wójt Gminy, natomiast funkcję przewodniczącego pełni Zastępca Wójta. Zespół ds. rewitalizacji tworzą przedstawiciele wszystkich kluczowych komórek merytorycznych Urzędu Gminy oraz kierownicy jednostek organizacyjnych istotnych dla procesu rewitalizacji.

Zadania i funkcje Zespołu zadaniowego

Głównym zadaniem Zespołu jest koordynacja prac związanych z przygotowaniem i wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji, w tym realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz szerokie włączenie społeczne na wszystkich etapach tego procesu.

Do obowiązków Zespołu należy również prowadzenie monitoringu realizacji poszczególnych działań rewitalizacyjnych, koordynacja współpracy pomiędzy jednostkami gminy, organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami zaangażowanymi w realizację programu. To Zespół będzie rekomendował zmiany i korekty w realizowanych zadaniach na podstawie regularnych sprawozdań dotyczących postępów.

Program Rewitalizacji: inicjatywy lokalnej społeczności na rzecz rozwoju

Gminny Program Rewitalizacji opiera się na realnych potrzebach mieszkańców. Przedsięwzięcia w nim ujęte to bezpośrednia odpowiedź na problemy zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji. Co ważne, nie są to projekty narzucone "z góry", a takie, które powstały w drodze szerokich konsultacji społecznych, jako oddolne inicjatywy zgłaszane przez samych zainteresowanych. Każdy projekt jest spójny z celami Programu i uzupełnia inne działania w nim zawarte. Urząd Gminy dysponuje również kadrą o niezbędnym potencjale do skutecznego przygotowania wniosków, wdrożenia i rozliczenia otrzymanych dotacji.

Komplementarność międzyokresowa: doświadczenie i plany na przyszłość

Gmina Wilczyce posiada doświadczenie we wdrażaniu rewitalizacji. Obecne działania stanowią naturalną kontynuację „Programu Rewitalizacji Gminy Wilczyce na lata 2016-2023”. Dzięki wcześniejszym przedsięwzięciom zdobyto cenne doświadczenie w prowadzeniu złożonych procesów rewitalizacyjnych, opartych na szerokim włączeniu społecznym i zintegrowanych działaniach w obszarach kryzysowych.

Oto przykłady wcześniejszych przedsięwzięć realizowanych na terenie miejscowości Wilczyce w ostatnich latach:

1. **Świetlica środowiskowo-profilaktyczna wraz z filiami w Gminie Wilczyce** (RPOWS 201-2020 działanie 9.2.1) realizator Gmina Wilczyce, Wartość projektu: 1 560 630,42 dofinansowanie: 1 419 510,42 zł.

2. **Aktywizacja społeczno-zawodowa w Gminie Wilczyce** (POKL 2007-2013 działanie 7.1) – Gmina Wilczyce/ Ośrodek Pomocy Społecznej w Wilczycach, wartość projektu 520 641,34 zł w tym dofinansowanie 442 545,14 zł. Celem projektu była aktywizacja społeczno zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z tereny gminy Wilczyce.

3. **RAZEM dla dobra SENIORÓW** - program wsparcia osób niesamodzielnym w Gminie Wilczyce (RPO WŚ 2014-2020, dz. 9.2.1). Wartość projektu: 1 292 924,40 zł. W ramach projektu utworzono 25 świadczenia usług społecznych.

4. **Głęboka termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Gminie Wilczyce w latach 2021-2022** program Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 Działanie 12.1. Poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej – REACT-EU Realizator Gmina Wilczyce wartość projektu 5 550 800,93 zł dofinansowanie z UE 4 708 689,33 zł

5. **Głęboka termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Gminie Wilczyce** program Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 Działanie 3.3. Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym, realizator Gmina Wilczyce wartość projektu 3 652 890,27 zł dofinansowanie z UE 3 009 283,38 zł

Komplementarność finansowa

Projekty rewitalizacyjne ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji będą finansowane ze środków własnych gminy, uzupełnianych funduszami strukturalnymi Unii Europejskiej, krajowymi programami rządowymi oraz kapitałem prywatnym.

W ramach planowanych działań, obejmujących zarówno projekty społeczno-gospodarcze, jak i inwestycyjne, zapewniona zostanie różnorodność źródeł finansowania. Dzięki temu Gminny Program Rewitalizacji w pełni realizuje zasadę komplementarności finansowej, gwarantując stabilność i efektywność realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

8. Szacunkowy budżet Programu

Realizacja **Gminnego Programu Rewitalizacji** przewiduje łączny budżet przekraczający **12 mln zł**. Z tej kwoty, ponad **11 mln zł** zostanie przeznaczona na kluczowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne, natomiast pozostałe **600 tys** pokryją koszty działań uzupełniających.

Głównym filarem finansowania GPR będą **środki zewnętrzne**, w tym fundusze **Unii Europejskiej** oraz **krajowe** programy wsparcia. Gmina Wilczyce, z uwagi na swoje ograniczone możliwości finansowe, priorytetowo traktować będzie pozyskiwanie współfinansowania dla planowanych projektów. W drugiej kolejności, w miarę dostępności budżetowej, rozważane będzie finansowanie wybranych inicjatyw wyłącznie ze środków własnych gminy.

Warto również podkreślić, że sukces GPR będzie w dużej mierze zależał od **zasobów własnych interesariuszy** zaangażowanych w proces rewitalizacji. Obejmują one między innymi:

- **pracę wolontariuszy, społeczników i liderów lokalnych,**
- **dostępne zasoby lokalowe,**
- **specjalistyczny sprzęt,**
- **wsparcie finansowe podmiotów prywatnych i organizacji pozarządowych.**

Tabela 20 Szacowane koszty realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych wynikających z GPR

Rodzaj przedsięwzięć	Budżet Gminy Wilczyce	Środki UE	Środki krajowe	Środki zwrotne	Środki prywatne	Szacunkowa wartość ogółem
Szacowane środki na realizację podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	499,569.00	10,300,000.00	900,233.00	69,000.00	180,000.00	11,948,802.00
Szacowane środki na realizację pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	60,000.00	390,000.00	27,000.00	73,001.00	76,197.00	626,198.00
Ogółem	519,569.00	13,805,520.00	1,380,552.00	98,658.00	220,701.00	12,575,000.00

Źródło: opracowanie własne

Potencjalne źródła finansowania Programu

Skuteczna rewitalizacja wymaga **kompleksowego i elastycznego podejścia do finansowania**. Oznacza to łączenie różnych źródeł środków – zarówno **własnych**, pochodzących od Gminy Wilczyce i innych interesariuszy (w tym prywatnych), jak i **zewnętrznych**, takich jak dotacje czy preferencyjne pożyczki z funduszy europejskich i krajowych.

Warto podkreślić, że możliwości finansowania projektów rewitalizacyjnych są dynamiczne. Do 2030 roku, czyli końca okresu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji, mogą pojawić się nowe programy, inne mogą zostać wycofane, a zasady pozyskiwania środków mogą ulec zmianie. Kluczowe będzie więc **bieżące monitorowanie dostępnych możliwości** i elastyczne reagowanie na zmieniające się warunki. W przypadku braku pierwotnie zakładanego dofinansowania, Gmina Wilczyce będzie aktywnie poszukiwać alternatywnych źródeł lub w razie konieczności wspierać projekty ze środków własnych.

Kluczowe zewnętrzne źródła finansowania

Główne zewnętrzne źródła finansowania obejmują szeroki zakres programów i funduszy, w tym:

- **Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego na lata 2021-2027,**
- **Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) na lata 2023-2027,**
- **Krajowy Plan Odbudowy (KPO),**
- **dotacje** z instytucji takich jak Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Świętokrzyski Urząd Wojewódzki, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego oraz Powiatowy Urząd Pracy.
- **pożyczki i kredyty bankowe.**

Poniżej przedstawiamy krótki opis wybranych programów, które mogą być kluczowe dla finansowania projektów GPR.

Instrumenty Unii Europejskiej: Perspektywa 2021-2027

Gmina Wilczyce będzie miała możliwość korzystania z instrumentów nowej perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027:

- **Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FENIKS):** Ten program, będący następcą POIiŚ, skupi się na gospodarce niskoemisyjnej, ochronie środowiska, przeciwdziałaniu zmianom klimatu i adaptacji do nich. Wesprze również inwestycje transportowe, ochronę zdrowia i dziedzictwo kulturowe.
- **Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG):** Kontynuując programy POIG i POIR, FENG będzie wspierać projekty badawczo-rozwojowe, innowacyjne oraz zwiększające konkurencyjność polskiej gospodarki. Beneficjentami będą m.in. przedsiębiorcy, instytucje naukowe oraz ośrodki innowacji.
- **Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS):** Jako następca programu POWER, FERS skupi się na poprawie sytuacji na rynku pracy, zwiększeniu dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, wspieraniu opieki nad dziećmi, podnoszeniu jakości edukacji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej, ochronie zdrowia (w tym kształceniu podyplomowym kadr medycznych) oraz budowaniu potencjału partnerów społecznych.
- **Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC):** Ten program, kontynuujący działania Polski Cyfrowej, będzie koncentrować się na budowie społeczeństwa informacyjnego, zwiększeniu dostępu do ultraszybkiego internetu, rozwoju e-usług publicznych, zapewnieniu cyberbezpieczeństwa, wspieraniu gospodarki opartej na danych oraz rozwijaniu zaawansowanych kompetencji cyfrowych.
- **Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW):** Program wsparcia tzw. Polski Wschodniej, realizowany już po raz trzeci, wspiera rozwój przedsiębiorczości, modernizację energetyki, adaptację do zmian klimatu, ochronę przyrody, zrównoważoną mobilność miejską, gospodarkę o obiegu zamkniętym, poprawę dostępności transportowej, rozwój miejsc aktywności społecznej i produktów turystycznych, a także podmioty świadczące usługi sanatoryjne/uzdrowiskowe.
- **Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego na lata 2021-2027:** Na poziomie regionalnym, środki polityki spójności będą kontynuowane w ramach dotychczasowego Regionalnego Programu Operacyjnego.

Programy dedykowane obszarom wiejskim

- **Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) na lata 2023-2027:** Program ten skupia się na wspieraniu sektora rolno-spożywczego (szczególnie owoców i warzyw) oraz działaniach związanych z wpływem rolnictwa na klimat i środowisko.
- **Krajowy Plan Odbudowy (KPO):** Oparty na Europejskim Planie Odbudowy, KPO ma na celu zwiększenie produktywności gospodarki i tworzenie wysokiej jakości miejsc pracy w wybranych sektorach.
- **Inicjatywy zarządzane z poziomu europejskiego:** Gmina Wilczyce będzie mogła również korzystać z programów takich jak Erasmus+, LIFE, Cyfrowa Europa czy Interreg, a także ze środków dostępnych w ramach umów międzynarodowych (np. Norweski Mechanizm Finansowy, Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego).

Krajowe instrumenty finansowania

Poza środkami unijnymi, Gmina Wilczyce będzie mogła ubiegać się o dofinansowanie z szeregu **krajowych instrumentów**, w tym:

- **Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg:** Program finansuje budowę, przebudowę i remont dróg powiatowych, gminnych oraz przebudowę dróg wewnętrznych, które mogą zostać zaliczone do dróg publicznych.
- **Program Rozwoju Elektromobilności:** Wspiera projekty związane z rozwojem elektromobilności i transportem opartym na paliwach alternatywnych.
- **Program Społecznych Inicjatyw Mieszkaniowych (SIM):** Instrument wsparcia dla samorządów realizujących inwestycje w formule społecznego budownictwa czynszowego.
- **Pozostałe programy finansowane z budżetu państwa:** obejmujące m.in. programy z zakresu ochrony środowiska (NFOŚiGW, WFOŚiGW), opieki nad wybranymi grupami np. OzN, seniorzy (PFRON, Program Senior+, Program "Aktywni+"), czy dotacje z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Elastyczność i monitorowanie źródeł finansowania

Wskazane powyżej źródła finansowania stanowią katalog otwarty i będą dynamicznie się zmieniać. Wraz z wejściem w życie nowej perspektywy finansowej 2021-2027, projekty będą realizowane w ciągu najbliższych kilku lat, co z pewnością zaowocuje pojawieniem się kolejnych programów dotacyjnych dla samorządów.

Skuteczna identyfikacja i wybór najkorzystniejszych źródeł finansowania dla poszczególnych przedsięwzięć GPR wymaga odpowiedniej organizacji i koordynacji. Dlatego też, Urząd Gminy w Wilczycach będzie **bieżąco monitorować dostępne źródła finansowania**, co zapewni stałą aktualizację i dostosowywanie się do najlepszych możliwości finansowych w celu realizacji planowanych inwestycji.

9. Zintegrowane działania kluczem do sukcesu

Ustawa o rewitalizacji jasno określa, że proces odnowy wymaga **kompleksowego i zintegrowanego podejścia**. To niezbędne, ponieważ Gminny Program Rewitalizacji obejmuje szeroki wachlarz przedsięwzięć z różnych obszarów rozwoju społeczno-gospodarczego sołectwa Wilczyce. Aby zapewnić skuteczność, kluczowe jest stworzenie i utrzymanie **stałych zasad współpracy** pomiędzy wszystkimi interesariuszami rewitalizacji na każdym etapie wdrażania programu.

9.1. Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, **Wójt Gminy Wilczyce** ponosi pełną odpowiedzialność za opracowanie, realizację i nadzór nad Gminnym Programem Rewitalizacji, w tym za ocenę jego aktualności i stopnia wdrożenia. Ze względu na długoterminowy charakter programu oraz szeroki zakres formalnych obowiązków wynikających z przepisów, bieżąca koordynacja procesu rewitalizacji zostanie powierzona specjalnie utworzonemu w tym celu **Zespołowi ds. rewitalizacji**.

Zespół ds. rewitalizacji: rola i zadania

Ten **zespół doradczy**, powołany zarządzeniem Wójta będzie składał się między innymi z osób aktywnie zaangażowanych w prace nad przygotowaniem GPR. Zespół będzie realizował zadania i przedsięwzięcia wynikające bezpośrednio z treści GPR oraz z przepisów ustawy o rewitalizacji, w tym:

- **monitorowanie postępów:** bieżące śledzenie realizacji przedsięwzięć i przygotowywanie rocznych raportów dla Wójta,
- **ocena efektywności:** analiza poziomu realizacji celów rewitalizacji poprzez przyjęte kierunki działań i wdrażane przedsięwzięcia, zapewniając ich wzajemną integrację,
- **spójność działań:** dbanie o komplementarność i koncentrację działań Gminy Wilczyce w wyznaczonym obszarze rewitalizacji,
- **przygotowanie ocen śródkresowych:** opracowywanie i przedkładanie Wójtowi Gminy oceny aktualności i stopnia realizacji GPR,
- **koordynacja międzyinstytucjonalna:** zapewnienie spójności działań podejmowanych przez różne instytucje w ramach procesu rewitalizacji,
- **obsługa Komitetu Rewitalizacji:** zapewnienie wsparcia organizacyjnego dla Komitetu Rewitalizacji.

Skład Zespołu ds. rewitalizacji: Interdyscyplinarne podejście

W skład Zespołu wejdą przedstawiciele kluczowych komórek organizacyjnych Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych (takich jak Biblioteka, GOPS), którzy realizują zadania w obszarach takich jak:

- pomoc społeczna i reintegracja zawodowa,
- rozwój oferty kulturalnej i sportowej dla mieszkańców,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi,
- polityka przestrzenna,
- prowadzenie działalności gospodarczej,
- przygotowanie i realizacja zadań inwestycyjnych,
- strategia rozwoju i pozyskiwanie środków zewnętrznych,

- gospodarowanie nieruchomościami gminy i zasobem mieszkaniowym,
- utrzymanie terenów zieleni i przestrzeni publicznej,
- gospodarka finansowa gminy w ramach budżetu i planów wieloletnich.

Koordinator Zespołu: lider procesu

Pracami Zespołu ds. rewitalizacji będzie kierował **Koordinator Zespołu**, wyznaczony przez Wójta. Jego kluczowe zadania to:

- **planowanie i ustalanie harmonogramu prac Zespołu**, w tym regularnych spotkań i aktywności z interesariuszami procesu rewitalizacji,
- **zapraszanie ekspertów**: włączanie do prac Zespołu zewnętrznych ekspertów oraz przedstawicieli innych jednostek samorządu terytorialnego doświadczonych w rewitalizacji,
- **zapewnienie spójności projektów**: aktywny udział w pracach nad dokumentacją przedsięwzięć rewitalizacyjnych, dbając o ich zgodność z celami programu,
- **bezpośrednia współpraca z interesariuszami**: ścisła współpraca z grupami interesariuszy określonymi w ustawie o rewitalizacji, w tym wsparcie i zapewnienie ciągłości funkcjonowania Komitetu Rewitalizacji (organizacja spotkań, protokołowanie, obsługa zapytań, zarządzanie składem),
- **wspieranie partycypacji społecznej**: prowadzenie działań mających na celu zwiększenie udziału interesariuszy w realizacji GPR oraz zapewnienie im możliwości wypowiedzenia się podczas monitoringu i oceny rewitalizacji,
- **sporządzanie raportów**: przygotowywanie projektów raportów podsumowujących stan realizacji GPR do dyskusji w Zespole i przedłożenia Wójtowi.

Ta struktura ma zapewnić efektywne i skoordynowane działania na rzecz rewitalizacji, z transparentnym podziałem odpowiedzialności i aktywnym udziałem wszystkich kluczowych stron.

Kluczowe znaczenie dla osiągania celów procesu rewitalizacji będą miały regularne spotkania Zespołu ds. Rewitalizacji. Pozwolą one na identyfikację barier utrudniających realizację przedsięwzięć, rozwiązywanie bieżących problemów, jak i reagowanie na postulaty interesariuszy procesu rewitalizacji. W ramach prac Zespołu przewiduje się możliwość tworzenia zespołów roboczych na potrzeby przygotowania dokumentacji oraz wdrażania jednego lub grupy projektów rewitalizacyjnych. Do prac Zespołu oraz grup roboczych mogą być zapraszani inni pracownicy Urzędu Gminy, przedstawiciele mieszkańców, eksperci zewnętrzni itd.

9.2. Partnerstwo dla Rewitalizacji: współpraca ze społecznością i biznesem

GPR kładzie duży nacisk na **aktywne włączenie** kluczowych partnerów w proces jego realizacji. Mowa tu o organizacjach społecznych i gospodarczych, podmiotach reprezentujących społeczeństwo obywatelskie (w tym te dbające o ochronę środowiska), a także podmiotach odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i niedyskryminacji.

Już na etapie tworzenia GPR podjęto starania, by te podmioty miały swój udział w opracowaniu dokumentu. Przeprowadzono szereg działań, w tym nabory **fiszki z pomysłami na projekty rewitalizacyjne**, skierowane do organizacji społecznych, różnych grup mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz przedsiębiorców. Zakłada się, że te same podmioty będą aktywnie uczestniczyć w realizacji wybranych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których zakres został szczegółowo określony w GPR.

Komitety Rewitalizacji: podstawa współpracy

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, kluczową platformą zaangażowania tych partnerów będzie **Komitet Rewitalizacji**. Będzie to **organ opiniotwórczo-doradczy Wójta Gminy**, stanowiący forum współpracy i dialogu pomiędzy interesariuszami procesu rewitalizacji a gminnymi organami odpowiedzialnymi za jego koordynację.

Komitet Rewitalizacji będzie odgrywał istotną rolę w opiniowaniu kluczowych etapów rewitalizacji, w tym oceny aktualności i stopnia realizacji GPR, a także projektów zmian w programie. Sposób powoływania składu oraz zasady działania Komitetu zostaną określone w uchwale Rady Gminy, która zapewni, że interesariusze będą wyłaniani przez swoich przedstawicieli. Projekt tej uchwały zostanie poddany konsultacjom społecznym.

Aby zapewnić efektywną współpracę z Komitetem Rewitalizacji, opierać się ona będzie na następujących zasadach:

1. **Reprezentatywność:** Komitet będzie reprezentował wszystkie grupy interesariuszy procesu rewitalizacji, w szczególności te wymienione w ustawie, dążąc do samodzielnego wyłaniania przedstawicieli przez poszczególne środowiska.
2. **Różnorodność składu:** W skład Komitetu wejdą przedstawiciele grup i zespołów o charakterze doradczym, konsultacyjnym i inicjatywnym, reprezentujący m.in. seniorów, młodzież itp.

3. **Otwartość i inicjatywa:** Współpraca z Komitetem będzie opierać się na wzajemnej otwartości, tworząc optymalne warunki do swobodnego podejmowania przez Komitet własnych inicjatyw wspierających proces rewitalizacji.
4. **Zbieżność kadencji:** Kadencja Komitetu będzie zsynchronizowana z częstotliwością sporządzania oceny aktualności i stopnia realizacji GPR (ocena śródkresowa).

9.3. Zarządzanie GPR: koszty i efektywność

Efektywne zarządzanie procesem rewitalizacji jest kluczowe i, zgodnie z ustawą o rewitalizacji, powinno być odzwierciedlone w kosztach programu. W Gminie Wilczyce, **realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji będzie opierać się głównie na zaangażowaniu i pracy pracowników Urzędu Gminy oraz jej jednostek organizacyjnych**. Zadania związane z GPR będą wykonywane w ramach ich bieżących obowiązków służbowych.

Koszty zarządzania GPR obejmują zatem wyłącznie te działania, które Gmina Wilczyce jest zobowiązana realizować na mocy bezpośrednich postanowień programu oraz przepisów ustawy o rewitalizacji. W okresie wdrażania programu, od 2025 do 2030 roku, te koszty obejmą:

- **wsparcie i efektywna organizacja prac Komitetu Rewitalizacji:** ten organ opiniodawczo-doradczy Wójta Gminy będzie wspierany przez cały okres realizacji GPR;
- **zapewnienie ciągłości realizacji GPR:** osiągnięte zostanie to poprzez wyznaczenie merytorycznego pracownika, pełniącego funkcję koordynatora Zespołu ds. rewitalizacji, co będzie kosztem ponoszonym przez cały okres trwania programu;
- **koszty regularnych spotkań Zespołu ds. rewitalizacji:** spotkania będą odbywać się cyklicznie przez cały okres realizacji GPR;
- **monitorowanie postępów GPR i przygotowanie ocen:** koszty te obejmują przygotowanie oceny aktualności i stopnia realizacji GPR zgodnie z przyjętym systemem monitorowania i oceny, co będzie miało miejsce średnio raz na trzy lata.

Szacowane koszty zarządzania GPR

Poniższa tabela przedstawia przybliżone koszty zarządzania realizacją GPR w poszczególnych latach:

Tabela 21 Przybliżone koszty zarządzania realizacją GPR

Rok realizacji Programu	Szacowana wysokość kosztów zarządzania realizacją programu
2025	5 000,00 zł
2026	10 000,00 zł
2027	20 000,00 zł
2028	10 000,00 zł
2029	10 000,00 zł
2030	15 000,00 zł
Razem	70 000,00 zł

Źródło: Urząd Gminy w Wilczycach

Dodatkowe wsparcie i perspektywy finansowania

Warto zaznaczyć, że dodatkowe środki, które usprawnią realizację programu, zostały przewidziane w ramach konkretnych projektów rewitalizacyjnych, ujętych w kierunkach działań związanych z Zespołem ds. rewitalizacji czy Komitetem Rewitalizacyjnym. Aby zapewnić skuteczną realizację zadań w ramach programu, Gmina Wilczyce będzie aktywnie dążyć do pozyskiwania **zewnętrznego wsparcia** na pokrycie przynajmniej części kosztów zarządzania procesem, na przykład w ramach dostępnych programów Pomocy Technicznej, jeśli tylko taka możliwość się pojawi.

9.4. Harmonogram wdrażania GPR

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wilczyce to sześcioletnie przedsięwzięcie, rozciągające się **do 2030 roku**. Prace nad programem zostały zainicjowane w 2025 roku, kiedy to rozpoczęto również przygotowania do wielu kluczowych projektów rewitalizacyjnych, zgłoszonych przez interesariuszy.

Przyjęty harmonogram GPR koncentruje się na najważniejszych etapach i działaniach. Szczególną uwagę poświęcono **etapowi przygotowawczemu**, który jest kluczowy dla sukcesu całego przedsięwzięcia. Ten etap obejmuje **rzetelne opracowanie założeń przedprojektowych**, uzgadnianych i dopracowywanych wspólnie przez wszystkich interesariuszy.

Zgodnie z przyjętym systemem monitorowania i oceny, do 2030 roku powstanie **5 raportów dotyczących stanu realizacji Programu**, obejmujących każdy pełny rok wdrożenia, począwszy od 2026 roku. Ponadto, sporządzona zostanie **ocena aktualności i stopnia realizacji GPR**, zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji. Po zakończeniu realizacji programu, w **2031 roku**, zaplanowano przeprowadzenie **oceny efektów programu (ocena ex post)**. Jej celem będzie weryfikacja zasadności kontynuacji procesu rewitalizacji w wyznaczonym obszarze oraz ocena trafności przyjętych założeń i osiągniętych rezultatów.

W całym okresie realizacji GPR przewiduje się **aktywny udział Komitetu Rewitalizacji** w procesach monitorowania i ewaluacji. Szczegółowy harmonogram przedstawia się następująco:

Rok 2025:

- **Pierwsza połowa roku:** skupia się na pracach przygotowawczych dla wybranych przedsięwzięć rewitalizacyjnych; obejmuje to opracowanie dokumentacji projektowej, koncepcji, kosztorysów oraz ewentualnych Programów Funkcjonalno-Użytkowych.
- **Druga połowa roku:** nastąpi formalne przyjęcie Gminnego Programu Rewitalizacji uchwałą Rady Gminy. Równocześnie kontynuowane będą prace przygotowawcze i wdrożeniowe dotyczące wybranych przedsięwzięć rewitalizacyjnych; zaplanowano również przyjęcie uchwały określającej zasady działania Komitetu Rewitalizacji, nabór na jego członków oraz powołanie Komitetu Rewitalizacji pierwszej kadencji; w tym okresie zostanie także przygotowany i złożony wniosek w ramach działania 6.5 „Rewitalizacja obszarów innych niż obszary miejskie” z programu Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego na lata 2021-2027; w okresie tym przewiduje się także powołanie Komitetu Rewitalizacyjnego.

Rok 2026:

- **Pierwsza połowa roku:** kluczowym działaniem będzie wdrożenie systemu zarządzania określonego w GPR, a także przygotowanie i wdrażanie inwestycji rewitalizacyjnych; przewidziane jest także przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji GPR za 2025r.

- **Druga połowa roku:** kontynuacja przygotowywania i wdrażania kolejnych projektów rewitalizacyjnych.

Rok 2027:

- **Pierwsza połowa roku:** obejmuje przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji GPR za rok 2026; będą także kontynuowane prace nad przygotowaniem i wdrażaniem przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a także aktywne działania w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na ich realizację.
- **Druga połowa roku:** planuje się dalsze przygotowywanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Rok 2028:

- **Pierwsza połowa roku:** przygotowany zostanie Raport dotyczący stanu realizacji GPR za rok 2027; nastąpi zakończenie prac Komitetu Rewitalizacji pierwszej kadencji i powołanie Komitetu drugiej kadencji. Kontynuowane będą przygotowania i wdrażanie projektów rewitalizacyjnych, z intensyfikacją działań w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych. W tym okresie zostanie również przygotowana pierwsza Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR (ocena śródkresowa).
- **Druga połowa roku:** przewidziano dalsze przygotowywanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Rok 2029:

- **Pierwsza połowa roku:** Nastąpi przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji GPR za rok 2028. Kontynuowane będą przygotowania i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz aktywne działania w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych.
- **Druga połowa roku:** Oprócz przygotowywania i wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych, szczególny nacisk zostanie położony na aktywne kształtowanie zasad realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, głównie w ramach kolejnej perspektywy unijnej na lata 2028-2035.

Rok 2030:

- **Pierwsza połowa roku:** Przewiduje się przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji GPR za rok 2029. Dalsze działania obejmą przygotowywanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz aktywne pozyskiwanie środków zewnętrznych na ich realizację.
- **Druga połowa roku:** Kontynuowane będą przygotowania i wdrażanie projektów rewitalizacyjnych oraz aktywne działania w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych.

Rok 2031:

- **Pierwsza połowa roku:** Przygotowany zostanie Raport dotyczący stanu realizacji GPR za rok 2030. Nastąpią dalsze działania związane z opracowaniem i wdrażaniem przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz aktywne pozyskiwanie środków zewnętrznych. W tym okresie rozpoczną się również prace koncepcyjne nad kolejnym GPR.
- **Druga połowa roku:** Finalnie przygotowany zostanie Raport dotyczący stanu realizacji GPR oraz przeprowadzona ocena osiągniętych efektów programu po zakończeniu jego realizacji.

10. Ocena i monitorowania Programu

Konieczne jest stworzenie skutecznego systemu monitorowania, który pozwoli na bieżącą ocenę realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR) i wprowadzanie niezbędnych korekt, jeśli cele nie są osiąmane. Taki system nie tylko usprawni zarządzanie programem, ale także wzmocni współpracę i poczucie odpowiedzialności wśród wszystkich zainteresowanych stron oraz poprawi przepływ informacji.

Realizacja i nadzór

GPR jest wdrażany przez liczne podmioty i instytucje, które odpowiadają za projekty rewitalizacyjne w pięciu kluczowych sferach: **społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej i gospodarczej**. Ze względu na **kompleksowy charakter** GPR, jego realizacja jest stale analizowana przez **Zespół ds. Rewitalizacji**. W proces ten aktywnie włączani są interesariusze z **Komitetu Rewitalizacji**, którzy dzielą się swoją wiedzą i zaangażowaniem. Kluczowe jest zarówno **bieżące monitorowanie postępów** wdrażanych projektów, jak i **szersza ocena długofalowych skutków i efektów** całego procesu rewitalizacji.

System monitorowania i oceny

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 9 ustawy o rewitalizacji, GPR musi posiadać **system monitorowania i oceny Programu**. Składa się on z dwóch głównych komponentów:

1. **Monitorowanie postępów realizacji:** Polega na regularnym raportowaniu bezpośrednich rezultatów przedsięwzięć, odnosząc się do ustalonych ram finansowych i harmonogramów. Ten element jest prowadzony **corocznie**.
2. **Ocena osiągania celów:** Skupia się na ewaluacji stopnia wdrażania zakładanych celów rewitalizacji, które są realizowane poprzez konkretne kierunki działań i przedsięwzięcia. Ze względu na to, że ocena trafności i skuteczności tych działań często wymaga dłuższego czasu obserwacji, jest ona przeprowadzana z mniejszą częstotliwością – **raz na 3 lata**. Taki cykl pozwala na kompleksową ocenę programu i jego ogólnej aktualności, zgodnie z wytycznymi ustawy o rewitalizacji.

10.1. Monitorowanie postępów realizacji programu

Celem **monitorowania postępów Gminnego Programu Rewitalizacji** jest bieżące śledzenie jego wdrażania, co ma zapewnić sprawną realizację kluczowych założeń programu.

Raportowanie i ocena

Głównym narzędziem monitoringu będą **roczne raporty** dotyczące stanu realizacji GPR, sporządzane za rok poprzedni. Prezentacja tych raportów nastąpi na sesji, podczas której omawiany jest **Raport o stanie gminy**. Wcześniej wnioski z raportu zostaną omówione przez **Komitet Rewitalizacji**.

Cel i wykorzystanie Raportów

Podstawowym celem raportu jest **zebranie i usystematyzowanie informacji** o postępach we wdrażaniu GPR. Zebrane dane zostaną wykorzystane do:

- opracowania **Raportu o stanie Gminy Wilczyce**, sporządzanego co roku na podstawie art. 28aa Ustawy o samorządzie gminnym i przedkładanego Radzie Gminy,
- udziału w **obowiązkowym badaniu procesu rewitalizacji w gminach** prowadzonym przez Główny Urząd Statystyczny w ramach systemu statystyki publicznej.

Raport będzie zawierał najważniejsze informacje o postępach realizacji **przedsięwzięć rewitalizacyjnych** ujętych w GPR, w tym odniesienia do ich ram czasowych i finansowych. W razie potrzeby, znajdują się w nim informacje o kolejnych etapach już realizowanych projektów oraz zwięzłe, hasłowe informacje na temat ich aktualnego statusu (np. "w trakcie realizacji", "zakończono realizację").

Wskaźniki i analiza

Ważnym elementem corocznych raportów będzie bieżąca **ocena i analiza osiągniętych wskaźników**. Przykładowy zestaw wskaźników, możliwy do rozbudowania, został zaprezentowany poniżej. Przy jego opracowaniu wykorzystano informacje dotyczące oceny rezultatów poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Liczba wskaźników przyporządkowanych do celów odzwierciedla charakter działań rewitalizacyjnych, które w pierwszej kolejności mają koncentrować się na rozwiązywaniu problemów społecznych na obszarze rewitalizacji. Przy doborze wskaźników uwzględniono także doświadczenia z prac nad wyznaczeniem granic obszaru rewitalizacji oraz związane z poprzednim Programem Rewitalizacji.

Tabela 22 Lista wskaźników wykorzystywanych do rocznej oceny stanu realizacji GPR

Wskaźnik	Oczekiwany kierunek oddziaływania	Wartość bazowa	Miernik osiągnięcia celu (strzałka wskazuje pożądany trend) (2030)
Zwiększenie jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji dzięki pełnemu wykorzystaniu zasobów kulturowych i przyrodniczych oraz wspieraniu inicjatyw gospodarczych, które przyczynią się do trwałego rozwoju społeczno-ekonomicznego			
Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji	Wzrost wartości wskaźnika	726	↑
Obszar strategiczny nr 1 Zwiększenie jakości życia oraz aktywnego uczestnictwa społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji			
Liczba osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wilczycach	Spadek wartości wskaźnika	62	↓
Liczba realizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych mających na celu integrację mieszkańców	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Liczba organizacji pozarządowych i inicjatyw nieformalnych zaangażowanych w realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑

Obszar strategiczny nr 2 Stymulowanie ożywienia gospodarczego obszaru rewitalizacji poprzez rozwój przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy			
Powierzchnia nowoutworzonych lub przebudowanych przestrzeni publicznych	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Liczba podmiotów gospodarczych na obszarze rewitalizacji	Wzrost wartości wskaźnika	53	↑
Liczba obiektów użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Liczba powstałych produktów turystycznych na obszarze rewitalizacji	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Obszar strategiczny nr 3 Zapewnienie nowoczesnej i dostępnej infrastruktury publicznej, odpowiadającej na potrzeby wszystkich grup społecznych, wraz z działaniami na rzecz ochrony środowiska			
Liczba oddanych do użytku placów zabaw/skwerów/miejsc integracji społecznej	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Liczba dostosowanych obiektów do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Liczba wyposażonych obiektów kultury, szkół, przedszkoli	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Obszar strategiczny nr 4 Wzmocnienie kompetencji i efektywności kadr zaangażowanych w proces rewitalizacji i rozwój obszaru			
Liczba spotkań Zespołu ds. Rewitalizacji	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Liczba przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych w partnerstwie z interesariuszami rewitalizacji (spoza Urzędu Gminy w Wilczycach i jej jednostek organizacyjnych)	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑

Źródło: opracowanie własne

Za przygotowanie rocznego **Raportu dotyczącego stanu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR)** odpowiada **Zespół do spraw rewitalizacji**. Jest to zespół roboczy powołany przez Wójta Gminy.

Rola Koordynatora

Kluczową rolę w tym procesie odgrywa **koordynator zespołu**. To on będzie odpowiedzialny za **zebranie i usystematyzowanie wszystkich niezbędnych danych i informacji** potrzebnych do stworzenia Raportu.

10.2. Ocena aktualności i postępów Programu Rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji będzie poddawany **ocenie aktualności i stopnia realizacji co trzy lata**. Pierwsza taka ocena zostanie przeprowadzona w pierwszej połowie 2028 roku.

Cel i metodologia oceny

Celem tej oceny jest **dogłębna analiza** rocznych raportów z realizacji programu. Obejmie ona m.in. weryfikację **stopnia osiągnięcia wskaźników**, a także analizę **kosztów i harmonogramów** wdrażania poszczególnych przedsięwzięć.

Dokument oceny ma za zadanie dostarczyć wniosków na temat **trafności i aktualności GPR** – na przykład, jak sprawdza się przyjęty system zarządzania – oraz wskazać ewentualne obszary wymagające zmian. W tym celu zostaną wykorzystane **jakościowe metody badawcze**, takie jak:

- spotkania Zespołu ds. Rewitalizacji z podmiotami odpowiedzialnymi za realizację przedsięwzięć,
- wywiady indywidualne i grupowe (fokusowe) z interesariuszami procesu rewitalizacji,
- spacery badawcze.

Dodatkowe elementy oceny

Raz na trzy lata, w ramach oceny aktualności i stopnia realizacji GPR, zostaną uwzględnione **wnioski z badań społecznych**, które mają za zadanie ocenić efektywność przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Analiza ta pozwoli na ocenę stanu zagospodarowania i użyteczności przestrzeni publicznych oraz dostępności obiektów użyteczności publicznej modernizowanych w ramach rewitalizacji.

Przegląd będzie obejmował również:

- wykazy **zakończonych, trwających lub jeszcze nie rozpoczętych** przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- analizę **potrzeb i zasobów instytucjonalnych** (w tym partnerów spoza sektora publicznego) niezbędnych do zarządzania procesem rewitalizacji;
- identyfikację **barier i priorytetów** na pozostałe lata wdrażania GPR.

Odpowiedzialność i decyzje

Za sporządzenie oceny aktualności i stopnia realizacji GPR odpowiada **Zespół ds. Rewitalizacji**. Opracowany dokument zostanie przedłożony **Komitetowi Rewitalizacji** przez Wójta Gminy. Zadaniem Komitetu będzie ocena, czy w kontekście postępów realizacji GPR i osiągniętych efektów, konieczne jest przystąpienie do jego **aktualizacji**.

11. Wpływ Programu na lokalne regulacje

Realizacja **Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wilczyce do 2030 r.** nie przewiduje konieczności wprowadzania zmian w istniejących uchwałach ani planach.

1. Polityka Mieszkaniowa

Nie ma planów wprowadzania zmian w uchwale nr XXIV/144/2020 Rady Gminy w Wilczycach z dnia 30 października 2020r. w sprawie uchwalenia **Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Wilczyce na lata 2020-2024.**

2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji nie wymaga aktualizacji Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wilczyce w granicach sołectw gminy przyjętego uchwałą nr X/46/2011 Rady Gminy Wilczyce z dnia 14 listopada 2011r. oraz zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wilczyce w granicach sołectw gminy – przyjętej uchwałą nr XXI/124/2013 Rady Gminy Wilczyce z dnia 19 kwietnia 2013 r. Co więcej, w ramach realizacji GPR nie planuje się tworzenia **miejscowego planu rewitalizacji**. Od 24 września 2023r. wprowadzono ustawą z dnia 7 lipca 2023r. *o zmianie ustawy o planowaniu przestrzennego oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2023r. poz. 1688) nowe przepisy zakładające, że studium zachowuje swoją moc do wejścia w życie planu ogólnego gminy, jednak nie dłużej niż do dnia 30 czerwca 2026r. Od dnia wejścia w życie zmian w ustawie, możliwość rozpoczęcia nowych procedur dotyczących zmian studium została ograniczona. Prace nad zmianą Studium mogą być prowadzone wyłącznie, jeśli przed dniem wejścia w życie reformy wystąpiono o opinie i uzgodnienia projektu zmiany Studium albo zmiana Studium dotyczy wyłącznie lokalizacji inwestycji celu publicznego lub wyłącznie lokalizacji inwestycji w zakresie gospodarowania strategicznymi zasobami naturalnymi kraju lub działalności związanej z poszukiwaniem lub rozpoznawania niektórych złóż kopalnych.

Przyjmując plan ogólny należy wziąć pod uwagę wyznaczony obszar rewitalizacji i zapisy niniejszego opracowania.

3. Specjalna Strefa Rewitalizacji

Nie przewiduje się również ustanowienia **Specjalnej Strefy Rewitalizacji**, o której mowa w art. 25 Ustawy z 9 października 2015 r. o rewitalizacji, w związku z realizacją GPR.

Spis tabel

Tabela 1 Liczba mieszkańców objętych rewitalizacją do ogółu mieszkańców gminy	10
Tabela 2 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2020-2023 zamieszkujących obszar rewitalizacji.....	26
Tabela 3 Przyczyny korzystania ze wsparcia OPS w Wilczycach w 2023r.....	26
Tabela 4 Liczba wypłaconych zasiłków stałych, celowych, okresowych w latach 2021-2023 na obszarze rewitalizacji.....	26
Tabela 5 Liczba dzieci i młodzieży do 14 roku życia korzystająca z dożywiania w szkołach w latach 2021-2024 na obszarze rewitalizacji.....	27
Tabela 6 Liczba osób zarejestrowanych w PUP w Sandomierzu w latach 2020-2023	27
Tabela 7 Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji i gminy Wilczyce w roku 2019 i 2024.....	28
Tabela 8 Frekwencja wyborcza w Gminie Wilczyce w wyborach samorządowych z 2024, parlamentarnych 2023 oraz prezydenckich z 2020r.	28
Tabela 9 Liczba stowarzyszeń fundacji i organizacji społecznych na obszarze rewitalizacji i Gminy Wilczyce.....	28
Tabela 10 Potencjały lokalne na terenie sołectwa Wilczyce.....	29
Tabela 11 Ilość podmiotów wpisanych, nowo rejestrowanych ora wyrejestrowywanych na obszarze rewitalizacji – sołectwo Wilczyce - w latach 2020-2023	30
Tabela 12 Ilość azbestu pozostającego do unieszkodliwienia w kg w poszczególnych sołectwach Gminy Wilczycach w przeliczeniu na 1 mieszkańca wg stanu na 30.06.2024r.	33
Tabela 13 Dostęp do infrastruktury sportowo – rekreacyjnej na terenie poszczególnych sołectw Gminy Wilczyce.....	41
Tabela 14 Zabytki wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków na terenie rewitalizacji – sołectwo Wilczyce	41
Tabela 15 Stanowiska archeologiczne wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Wilczyce zlokalizowane na obszarze rewitalizacji sołectwo Wilczyce.....	42
Tabela 16 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze technicznej dla sołectwa Wilczyce	44
Tabela 17 Budynki mieszkalne oddane do użytkowania w latach 2020-2023 na terenie rewitalizacji i Gminy Wilczyce	45
Tabela 18 Zestawienie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	54
Tabela 19 Matryca powiązań między przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi ujętym w GPR.....	72
Tabela 20 Szacowane koszty realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych wynikających z GPR	77
Tabela 21 Przybliżone koszty zarządzania realizacją GPR	83
Tabela 22 Lista wskaźników wykorzystywanych do rocznej oceny stanu realizacji GPR	87

Spis map

Mapa 1 Podobszar rewitalizacji nr 1 na terenie sołectwa Wilczyce w „Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Wilczyce na lata 2016-2023”	5
Mapa 2 Podobszar rewitalizacji nr 2 na terenie sołectwa Tułkowice w „Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Wilczyce na lata 2016-2023”	5
Mapa 3 Podobszar rewitalizacji nr 3 na terenie sołectwa Wysiadłów w „Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Wilczyce na lata 2016-2023”	6
Mapa 4 Podobszar rewitalizacji nr 4 na terenie sołectwa Radoszki w „Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Wilczyce na lata 2016-2023”	6

Mapa 5 Podobszar rewitalizacji nr 5 na terenie sołectwa Daromin w „Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Wilczyce na lata 2016-2023”	7
Mapa 6 Obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji na terenie Gminy Wilczyce.....	12
Mapa 7 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej na terenie Gminy Wilczyce w podziale sołectwa	29
Mapa 8 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej na terenie Gminy Wilczyce w podziale na sołectwa	31
Mapa 9 Obszary chronione na terenie sołectwa Wilczyce.....	35
Mapa 10 Obszary zagrożenia powodzią występujące na obszarze rewitalizacji – sołectwo Wilczyce .	37
Mapa 11 Mapa łącznego zagrożenia suszą suma klas zagrożenia suszą rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną – ocena w siatce pól podstawowych dla sołectwa Wilczyce	38
Mapa 12 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej na terenie Gminy Wilczyce w podziale na sołectwa	40
Mapa 13 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze funkcjonalno - przestrzennej na terenie Gminy Wilczyce w podziale sołectwa	44
Mapa 14 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze technicznej w Gminie Wilczyce w podziale na sołectwa	45
Mapa 15 Lokalizacja inwestycji na tle obszarów zagrożonych powodzią	68

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2020-2023 zamieszkujących obszar rewitalizacji.....	26
Wykres 2 Liczba osób zarejestrowanych w PUP w Sandomierzu w latach 2020-2023 zamieszkujących obszar rewitalizacji	27
Wykres 3 Ilość podmiotów wpisanych, nowo rejestrowanych ora wyrejestrowywanych na obszarze rewitalizacji w latach 2020-2023	30

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji Gminny program rewitalizacji przyjmuje, w drodze uchwały, rada gminy. Natomiast zgodnie z art. 19 ww. ustawy Gminny program rewitalizacji nie stanowi aktu prawa miejscowego. Ponadto, zgodnie z art. 3 ust. 1 tej ustawy przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią jej zadanie własne. Tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji oznacza konieczność opracowania gminnego programu rewitalizacji.

Uchwałą nr XII/74/2025 z dnia 26 maja 2025 r. Rady Gminy Wilczyce wyznaczono obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji dla Gminy Wilczyce. Następnie, dnia 16 maja 2025 r. Rada Gminy Wilczyce podjęła uchwałę nr XIII/81/2025 w sprawie przystąpienia do sporządzenia „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wilczyce do 2030r.”, co umożliwiło podjęcie prac związanych z opracowaniem ww. dokumentu dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

Proces opracowania „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wilczyce do 2030r.” przebiegał w oparciu o przepisy ustawy o rewitalizacji, która określa procedurę opracowania i uchwalenia gminnego programu rewitalizacji, wskazując na jej wieloetapowość oraz konieczność podjęcia działań wskazanych w ustawie, w tym przeprowadzenia konsultacji społecznych, które odbyły się dniach od 11 września 2025r. do 10 października 2025r. w formie zbierania uwag i głosów z wykorzystaniem formularza uwag oraz uzyskania wymaganych opinii. Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji zostały rozpatrzone w raporcie z konsultacji zatwierdzonym zarządzeniem Wójta Gminy Wilczyce nr 85/2025 z dnia 16 października 2025r. Gminny Program Rewitalizacji podlegał konsultacjom zgodnie z 17 ust. 4 ustawy o rewitalizacji, tj.

·zarządem Powiatu Sandomierskiego – w zakresie zgodności ze strategią rozwoju powiatu – brak odpowiedzi,

·zarządem Województwa Świętokrzyskiego – w zakresie zgodności z planem zagospodarowania przestrzennego województwa i strategią rozwoju województwa (pozytywna opinia wyrażona uchwałą Zarządu Województwa Świętokrzyskiego nr 2962/25 z dnia 8 października 2025r.),

·Wojewodą Świętokrzyskim – w zakresie zgodności z zadaniami rządowymi służącymi realizacji celu publicznego określonego w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (brak odpowiedzi na nasze pismo),

·właściwymi organami wojskowymi, ochrony granic oraz bezpieczeństwa państwa – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności, w tym:

- Komendanta Powiatowego Policji w Sandomierzu – pozytywna opinia pismem nr WO-PC 0151/32-11/2025 z dnia 10 października 2025,

- Komendanta Karpackiego Oddziału Straży Granicznej w Nowym Sączu – brak odpowiedzi,

- brak odpowiedzi na nasze pismo Dyrektora Delegatury ABW w Radomiu,

·właściwym komendantem powiatowym Państwowej Straży Pożarnej – brak odpowiedzi

·operatorami sieci uzbrojenia terenu, w tym zarządców dróg oraz linii i terenów kolejowych,

- Dział Rolnictwa, Ochrony Środowiska, Gospodarki Gruntami i Zagospodarowania Przestrzennego w tut. Urzędzie (administrator dróg gminnych oraz operator infrastruktury kanalizacyjnej)– nie wnosi uwag,

- Zarząd Dróg Powiatowych w Sandomierzu – brak odpowiedzi na nasze pismo.

- Orange Polska operator urządzeń telekomunikacyjnych – brak odpowiedzi na nasze pismo

- Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Kielcach- brak odpowiedzi na nasze pismo

- PGE Dystrybucja S.A. Oddział Rzeszów – brak odpowiedzi na nasze pismo,

- Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. Oddział w Radomiu – opiniuje pozytywnie (pismo znak 1706.DE-DSR-DUR-WFR.7111.771.2025.2 z dn. 09.10.2025r.),

·Krajowym Zasobem Nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości (Dz.U. z 2023 r. poz. 1054, 1688 i 1693) – w zakresie sposobu zagospodarowania oraz przedsięwzięć związanych z nieruchomościami wchodzącymi w skład Zasobu Nieruchomości – brak odpowiedzi na nasze pismo),

·właściwym wojewódzkim konserwatorem zabytków – w zakresie form ochrony zabytków pozytywna opinia pismem DS.5120.11.2025 z dnia 03.10.2025),

·właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie – w zakresie zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią – Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie brak odpowiedzi na nasze pismo

·właściwą gminną komisję urbanistyczno-architektoniczną (Opinia z dnia 26 września 2025r.),

·właściwy organ nadzoru górniczego – w zakresie zagospodarowania terenów górniczych – Okręgowy Urząd Górniczy w Kielcach pismem znak: KIE.5114.24.2025.MKS z dnia 23.09.2025r. poinformował, że na obszarze rewitalizacji nie występują tereny górnicze,

·właściwy organ administracji geologicznej – w zakresie zagospodarowania terenów osuwisk (wystosowano pismo do Starosty Sandomierskiego) – pozytywnie opiniuje projekt Gminnego Programu Rewitalizacji opinią znak: ŚLR.644.6.2025 z dnia 02.10.2025r.,

·Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe – w zakresie nieruchomości Skarbu Państwa będących w trwałym zarządzie tego Gospodarstwa – Zastępca Nadleśniczego Nadleśnictwa w Staszowie nie wnosi uwag do projektu dokumentu (pismo znak: ZG.2210.36.2025 z dnia 19.09.2025r.)

·Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach pismem znak: WOO-III.614.17.2025.MD z dnia 14.10.2025r. zaopiniował dokument Gminnego Programu Rewitalizacji w zakresie form ochrony przyrody.

Z uwagi na brak przedmiotowości nie przeprowadzono konsultacji z:

·ministrem właściwym do spraw zdrowia – w zakresie zagospodarowania obszarów ochrony uzdrowiskowej – brak takich obszarów na terenie Gminy Wilczyce,

·właściwego dyrektora urzędu morskiego – w zakresie zagospodarowania pasa technicznego, pasa ochronnego oraz morskich portów i przystani (brak takich terenów na obszarze rewitalizacji),

·Komitetem Rewitalizacji, gdyż nie został powołany

Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Kielcach przedłożył opinię sanitarną i wyraził zgodę na odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z ustawą z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.) dla „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wilczyce do 2030 r.” (znak pisma: NZ.9022.4.105.2025 z 23.09.2025r.).

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach również wyraził zgodę na odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla w/w projektu *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wilczyce do 2030r.* (pismo znak: WOO-III.410.66.2025.MD z dnia 14.10.2025r.).

Po przeanalizowaniu wniosku o odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko organy uzgadniające stwierdziły, że nie zachodzą przesłanki do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, o której mowa w art. 46, 47 i 50 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, a organ opracowujący projekt dokumentu w tym przypadku może skorzystać z art. 48 w/w ustawy biorąc pod uwagę uwarunkowania wynikające z art. 49 ustawy ooŚ.

Dokument został opracowany partycypacyjnie, tj. w szczególności przy udziale mieszkańców, przedstawicieli środowisk społecznych, gospodarczych oraz innych interesariuszy rewitalizacji Gminy Wilczyce. Zarządzeniem Wójta Gminy Wilczyce nr 72/2025 z dnia 11 września 2025r. zostały przeprowadzone konsultacje społeczne, a w ich trakcie zorganizowano otwartą debatę dla mieszkańców oraz spacer studyjny po obszarze rewitalizacji. Dokument podlegał również opiniowaniu przez podmioty wskazane w art. 17 ustawy

o rewitalizacji. Zapisy „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wilczyce do 2030r.” zostały dostosowane do zmian wynikających z procesu konsultacji oraz opiniowania.

Gminny Program Rewitalizacji stanowi podstawę do realizowania procesu rewitalizacji na terenie Gminy Wilczyce. Zaplanowane działania rewitalizacyjne stanowią odpowiedź na zdiagnozowane w tym obszarze problemy i zjawiska kryzysowe, przyczynią się do pobudzenia aktywności społecznej i przedsiębiorczości mieszkańców, przywrócenia estetyki i ładu przestrzennego, ochrony środowiska naturalnego, zachowania dziedzictwa kulturowego, a tym samym poprawy jakości życia mieszkańców. Opracowany dokument to również podstawa dla interesariuszy rewitalizacji do ubiegania się o środki zewnętrzne, w szczególności z programów UE i krajowych na realizację działań społecznych i infrastrukturalnych.

Wobec powyższego podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wilczyce do 2030r.” jest uzasadnione.